

**«Қазақстан – Зираат Халықаралық Банкі» Еншілес Банкі»
акционерлік қоғамы**

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

**Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес
жеке қаржылық есептілік және тәуелсіз аудитордың
аудиторлық есебі**

Мазмұны

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Қаржылық жағдай туралы жеке есеп.....	1
Жиынтық кіріс туралы жеке есеп	2
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп	3
Ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы жеке есеп.....	4

Жеке қаржылық есептілікке ескертпелер

1	Кіріспе.....	5
2	Банк өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта	5
3	Есеп саясатының негізгі ережелері	6
4	Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар	19
5	Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерді қолдану	20
6	Жаңа стандарттар мен интерпретациялар.....	21
7	Сегменттер туралы ақпарат.....	24
8	Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	26
9	Басқа банктердегі қаражат.....	28
10	Клиенттерге несиелер мен аванстар	29
11	Негізгі құралдар	44
12	Инвестициялар	45
13	Басқа активтер	45
14	Несие мекемелерінің қаражаты.....	46
15	Клиенттердің қаражаты	47
16	Жалдау бойынша міндеттемелер.....	48
17	Басқа міндеттемелер	49
18	Капитал	49
19	Пайыздық кірістер және пайыздық шығыстар	50
20	Кредиттік шығындар бойынша шығыстар	51
21	Комиссиялық кірістер мен шығыстар	51
22	Әкімшілік және өзге де операциялық шығыстар.....	52
23	Табыс салығы	52
24	Шарттық және шартты міндеттемелер.....	54
25	Тәуекелдерді басқару.....	57
26	Әділ құнды бағалау	69
27	Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдерін талдау.....	73
28	Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу	73
29	Капиталдың жеткіліктілігі.....	74
30	Есепті күннен кейінгі оқиғалар	76

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Қазақстан – Зираат Халықаралық Банкі» Еншілес Банкі» АҚ Акционері мен Басшылық Кеңесіне

Біздің пікір

Біздің пікірімізше, көрсетілген жеке қаржылық есептілік «Қазақстан – Зираат Халықаралық Банкі» Еншілес Банкі» АҚ (әрі қарай – «Банк») 2022 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның қаржылық нәтижелері мен белгіленген күнде аяқталған бір жылдағы ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептіліктің стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес барлық елеулі қатынастарында шынайы көрсетеді.

Аудит мәні

Біз Банктің қаржылық есептілігінің аудитін орындадық. Қаржылық есепт келесіні қамтиды:

- 2022 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдай туралы жеке есеп;
- аяқталған жылдың жиынтық кірісі туралы жеке есеп;
- аяқталған жылдағы меншікті капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп;
- аяқталған жылдағы ақша қаражаттарының қозғалысы туралы жеке есеп; және
- аяқталған жыл үшін жеке қаржылық есептілікке ескертпелер.

Пікір білдірудің негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сай жүргіздік. Біздің жауапкершілігіміз осы стандарттарға сәйкес әрі қарай осы есептің «Аудитордың жеке қаржылық есептілігінің аудитіне жауапкершілігі» бөлімінде көрсетілген.

Біз алған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін жеткілікті және лайықты деп есептейміз.

Тәуелсіздік

Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары кеңесі (ХБЭСК кодексі) шығарған Кәсіби бухгалтерлердің халықаралық этика кодексіне (Халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса алғанда) және Қазақстан Республикасындағы қаржылық есеп беру аудитімізге қолданылатын этикалық талаптарына сәйкес Банктан тәуелсізбіз. Біз ХБЭСК кодексіне және жеке қаржылық есептілік аудитімізге қолданылатын Қазақстан Республикасының этикалық талаптарына сәйкес өзге де этикалық міндеттерді орындадық.

Өзге ақпарат

Басшылық өзге ақпарат үшін жауапты. Өзге ақпарат аудиторлық есеп шығару күнінен кейін бізге берілді деп күтілетін жылдық есепті (бірақ қаржы есептілігін және осы қаржы есептілігі бойынша біздің аудиторлық пікірімізді қоспайды) қамтиды.

Біздің қаржы есептілігі туралы пікіріміз басқа ақпаратты қамтымайды, және біз осындай ақпаратқа қатысты кез-келген нысанда сенімділік білдіре алмаймыз.

Қаржы есептілігінің аудитін жүргізуімізге байланысты, біздің жауапкершілігімізге жоғарыда аталған өзге ақпаратпен танысу, сонымен қатар бізге берілген өзге ақпарат, қаржы есептілігі және аудит кезінде қол жеткізген деректер арасында елеулі сәйкессіздіктердің жоқ екенін қараудан турады.

Егерде жылдық есепті қарастырған кезде, біз оның елеулі бұрмаланулары бар деген тұжырымға келсек, біз осы оқиғаны корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларға хабарлаймыз.

Басшылықтың және корпоративтік басқару үшін жауапты адамдардың жеке қаржылық есептілікке жауапкершілігі

Басшылық осы жеке қаржылық есепті ХҚЕС-на сәйкес шынайы құруға және қамтамасыз етуге міндетті. Сонымен қатар, басшылық салғырт әрекеттер және қателіктер салдарынан бос жеке қаржылық есепті дайындауға керек ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Қаржы есебін дайындау барысында, басшылық Банктің өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалау, қызметтің үздіксіздігіне қатысты тиісті ақпаратты жария ету, жеке қаржылық есептілік - жұмысты үздіксіз жалғастыру қабілеті негізіндегі қағидатты қолданумен дайындау, басшылық Банкті тарату, оның қызметін тоқтату, қызметті тарату немесе тоқтатудан басқа балама жоқ кездерден басқа жауапты.

Корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалар Банктің қаржы есептілігін дайындау үрдісін қадағалауға жауапты болып табылады.

Аудитордың жеке қаржылық есептілігінің аудитіне жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз жеке қаржылық есептілік алаяқтық әрекеттер немесе аудиторлық есеп шығару барысында қателіктер салдарынан бой көтеретін небір елеулі жалғандықтың жоқ екендігін растайтын орынды сенімділік алу болып табылады. Орынды сенімділік, сенімділіктің жоғары дәрежесі болып табылады, бірақ ХАС сай жүргізілген аудит әрқашан елеулі бұрмалануды анықтайтынына кепілдік бермейді. Бұрмалаулар салғырт әрекеттер мен қателіктер салдарынан болуы мүмкін, егер олар жеке немесе жиынтығында пайдаланушылардың қаржы есептілігінің негізінде қабылданатын экономикалық шешімдеріне әсер етеді деп орынды түрде күтілсе маңызды деп есептеледі.

ХАС сәйкес жүргізілген аудит аясында, біз кәсіби тұжырымдама қолданамыз және бүкіл аудит барысында кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Сонымен қатар, біз келесі әрекеттерді орындаймыз:

- салғырт әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланулардың тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге қатысты аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және бағалаймыз; біздің аудиторлық пікірімізді білдіруге жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдер аламыз. Салғырт әрекеттер салдарынан болатын елеулі бұрмаланулардың тәуекелі, қателер салдарынан болатын елеулі бұрмалануларға қарағанда жоғары, себебі салғырт әрекеттер келісім, жалғандық, әдейі қалдырып кету немесе ақпараттарды жалған көрсету немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту әрекеттерінен тұруы мүмкін;
- Банктің ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, жағдайларға сай келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу үшін, аудит тұрғысынан мәні бар, ішкі бақылау жүйесі жайлы түсінік аламыз;
- қолданыстағы есеп саясатының орындылығы мен есептік бағалаулардың негізділігін және басшылық дайындаған байланысты ақпаратты ашып көрсетулердің негізділігін бағалаймыз;
- басшылықтыңпен үздіксіздік принципін қолдану заңдылығын қорытындылаймыз, ал жиналған аудиторлық дәлелдер негізінде – айтарлықтай күмәнді оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты Банктің өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне қатысты елеулі пайда болу мүмкіндігін тұжырымдаймыз. Егер біз айтарлықтай белгісіздік бар деген қорытындыға келетін болсақ, біз қаржы есептілігінде тиісті ақпаратты ашып, біздің есепте назар аударуымыз керек, немесе осындай ақпаратты ашу жеткіліксіз болса, біздің пікіріміз өзгертіледі. Біздің нәтижелер аудиторлық есептің шығару күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдемелерге негізделген. Алайда, болашақ оқиғалар немесе жағдайлар Банктің үздіксіз жұмыс жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкелуі мүмкін;
- жеке қаржылық есептіліктің тұтастай алғандағы ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын, ақпаратты ашуы, және жеке қаржылық есептіліктің негізіндегі операциялар мен оқиғалардың әділ ұсынылуын бағалаймыз.

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі (жалғасы)

3 - бет

Біз, корпоративтік басқару үшін жауапты адамдармен ақпарат ауыса отырып, олардың назарына жоспарланған аудит ауқымы мен мерзімдерін жеткіземіз. Сонымен қатар, аудит нәтижелері бойынша табылған өрескел қателіктер және де ішкі бақылау жүйесіндегі елеулі кемшіліктер жайлы өзара ақпараттық әрекеттестік жасаймыз.

«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС атынан

PricewaterhouseCoopers LLP.

Бекітілді:

Дана Іңкәрбекова
Басқарушы директор
ПрайсуотерхаусКуперс ЖШС
(1999 жылғы 21 қазандағы №00000005
Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігінің
бас Мемлекеттік Лицензиясы)

Қол қойылды:

Айгүл Ахметова
Аудит қызметінің серіктесі
Аудиторлық есебінің тапсырма жетекшісі
Орындаушы - аудитор
(2012 жылғы 27 тамыздағы №000000083
Аудиторлық Біліктілік Куәлігі)

2023 жылғы 24 наурыз
Алматы, Қазақстан

«ҚАЗАҚСТАН – ЗИРААТ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БАНКІ» ЕНШІЛЕС БАНКІ» АҚ
2022 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдай туралы жеке есеп

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Ескерту	31 желтоқсан 2022 жыл	31 желтоқсан 2021 жыл
АКТИВТЕР			
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	8	73,608,146	37,745,423
Басқа банктердегі қаражат	9	1,209,370	1,076,701
Клиенттерге несиелер	10	75,501,612	75,798,827
Негізгі құралдар	11	12,032,537	10,882,025
Материалдық емес активтер		321,308	279,078
Инвестициялар	12	554,379	554,379
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем	23	185,770	-
Басқа активтер	13	4,950,901	6,298,928
АКТИВТЕРДІҢ ЖИЫНЫ		168,364,023	132,635,361
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Несие мекемелерінің қаражаты	14	5,108,357	5,102,162
Клиенттердің қаражаты	15	103,266,804	90,732,471
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер		-	110,010
Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	23	214,864	166,858
Жалдау бойынша міндеттемелер	16	403,105	534,769
Басқа міндеттемелер	17	478,734	200,174
МІНДЕТТЕМЕЛЕРДІҢ ЖИЫНЫ		109,471,864	96,846,444
КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	18	48,500,000	15,000,000
Бөлінбеген пайда		8,264,238	18,916,705
Резервтік капитал	18	1,177,175	1,177,175
Негізгі құралдарды қайта бағалау қоры		950,746	695,037
КАПИТАЛ ЖИЫНЫ		58,892,159	35,788,917
КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ		168,364,023	132,635,361

Банк Басқармасының атынан 2023 жылғы 24 наурызда шығарылымға қол қойылды және бекітілді:

Мурат Алкан
Басқарма Төрағасы

Алма Максүтова
Бас бухгалтер

«ҚАЗАҚСТАН – ЗИРААТ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БАНКІ» ЕНШІЛЕС БАНКІ» АҚ
2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдық жиынтық кірісі туралы жеке есеп

Мың қазақстандық теңгемен	Ескерту	2022 ж.	2021 ж.
Тиімді пайыздық мөлшерлеменен есептелген пайыздық кірістер	19	11,990,180	8,404,431
Пайыздық шығыстар	19	(2,830,557)	(2,224,826)
Таза пайыздық кірістер		9,159,623	6,179,605
Несиелік шығындар бойынша шығыстар	20	(21,362,019)	(2,311,322)
Несие портфелінің құнсыздануына резерв жасағаннан кейінгі таза пайыздық кірістер		(12,202,396)	3,868,283
Комиссиялық кірістер	21	1,257,924	989,887
Комиссиялық шығыстар	21	(285,299)	(167,381)
Шетел валютасымен операциялар бойынша таза пайда			
- сауда операциялары		3,104,629	955,075
- валюталық баптарды қайта бағалау		43,755	2,141
Басқа кірістер		176,368	180,968
Әкімшілік және өзге де операциялық шығыстар	22	(2,763,369)	(2,261,250)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарға дейінгі (шығын)/пайда		(10,668,388)	3,567,723
Корпоративтік табыс салығы бойынша үнемдеу/(шығыстар)	23	15,921	(828,408)
Бір жылдағы (шығын)/пайда		(10,652,467)	2,739,315
Басқа жиынтық табыс			-
<i>Кейіннен пайда немесе залал ретінде қайта жіктелмейтін баптар:</i>			
Жер учаскелері мен ғимараттарды қайта бағалау (кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығын шегергенде 63,927 мың теңге)		255,709	-
Жыл ішіндегі басқа жиынтық табыс		255,709	-
Бір жылдағы жиынтық (шығын)/кіріс жиыны		(10,396,758)	2,739,315
Акцияға базалық және таратылған пайда / (шығын) (теңгемен)	18	(356.81)	182.62

Банк Басқармасының атынан 2023 жылғы 24 наурызда шығарылымға қол қойылды және бекітілді:

Мурат Алкан
Басқарма Төрағасы

Алма Максұтова
Бас бухгалтер

«ҚАЗАҚСТАН – ЗИРААТ ХАРЫҚАРАЛЫҚ БАНКІ» ЕНШІЛЕС БАНКІ» АҚ

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы меншікті капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп

Мың қазақстандық теңгемен	Ескерту	Акционерлік капитал	Резервтік капитал	Негізгі құралдарды қайта бағалау қоры	Бөлінбеген пайда	Жиыны
2020 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	18	15,000,000	1,177,175	696,534	16,175,893	33,049,602
Бір жылдағы пайда		-	-	-	2,739,315	2,739,315
Басқа жиынтық табыс		-	-	-	-	-
2021 жылғы жиынтық табыс жиыны		-	-	-	2,739,315	2,739,315
Негізгі құралдардың амортизациясы		-	-	(1,497)	1,497	-
2021 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	18	15,000,000	1,177,175	695,037	18,916,705	35,788,917
Бір жылдағы шығын		-	-	-	(10,652,467)	(10,652,467)
Басқа жиынтық табыс		-	-	255,709	-	255,709
2022 жылғы жиынтық кіріс/(шығын) жиыны		-	-	255,709	(10,652,467)	(10,396,758)
Акциялар шығару		33,500,000	-	-	-	33,500,000
2022 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	18	48,500,000	1,177,175	950,746	8,264,238	58,892,159

Банк Басқармасының атынан 2023 жылғы 24 наурызда шығарылымға қол қойылды және бекітілді:

Мурат Алкан
Басқарма Төрағасы

Алма Максұтова
Бас бухгалтер

«ҚАЗАҚСТАН – ЗИРААТ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БАНКІ» ЕНШІЛЕС БАНКІ» АҚ
2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы жеке есеп

Мың қазақстандық теңгемен	Ескерту	2022 ж.	2021 ж.
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ			
Алынған пайыздар	19	10,866,569	7,199,671
Төленген пайыздар	19	(2,903,861)	(2,168,827)
Алынған комиссиялар	21	1,255,583	991,750
Төленген комиссиялар	21	(285,299)	(167,381)
Шетел валютасымен операциялар бойынша шығындарды шегергендегі пайда		3,104,629	955,075
Алынған басқа операциялық кірістер		176,009	180,968
Персоналға төленген шығыстар	22	(1,048,051)	(839,139)
Төленген өзге әкімшілік және операциялық шығыстар	22	(1,365,699)	(1,096,618)
Төленген корпоративтік табыс салығы	23	(295,780)	(735,078)
Операциялық қызметтен операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістерге дейінгі ақша ағындары		9,504,100	4,320,421
Операциялық активтердің таза (ұлғаюы) / азаюы			
Басқа банктердегі қаражат		54,418	(69,807)
Клиенттерге несиелер		(17,310,395)	(24,246,480)
Басқа активтер		1,247,599	(1,194,477)
Операциялық міндеттемелердің таза ұлғаюы/(азаюы)			
"Кері репо"шарттары бойынша дебиторлық берешек		(22,328)	-
Несие мекемелерінің қаражаты		-	2,463,257
Басқа банктердің қаражаты		(1,454,037)	57,369
Клиенттердің қаражаты		8,238,527	3,399,953
Басқа міндеттемелер		784,409	91,673
Операциялық қызметтен алынған/(пайдаланылған) таза ақшалай қаражат		1,042,293	(15,178,091)
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ			
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу	10	(1,212,672)	(324,193)
Негізгі құралдарды сатудан түсетін түсімдер		358	-
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақшалай қаражат		(1,212,314)	(324,193)
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ			
Жай акциялар шығару	18	33,500,000	-
Жалдау бойынша қарыздың негізгі сомасын төлеу		(176,373)	(179,520)
Қаржы қызметінен / (пайдаланылған) алынған таза ақшалай қаражат		33,323,627	(179,520)
Күтілетін несиелік шығындардың ақшалай қаражатқа және олардың баламаларына өсері	7	(3,263)	782
Валюта бағамдарының өзгеруінің ақшалай қаражатқа және олардың баламаларына өсері		2,712,380	651,563
Ақшалай қаражат пен олардың баламаларының таза өсуі/(азаюы)		35,862,723	(15,029,459)
Жыл басындағы ақшалай қаражат және олардың баламалары		37,745,423	52,774,882
Жыл соңындағы ақшалай қаражат және олардың баламалары	7	73,608,146	37,745,423

Банк Басқармасының атынан 2023 жылғы 24 наурызда шығарылымға қол қойылды және бекітілді:

Мурат Алкан
 Басқарма Төрағасы

Алма Максүтова
 Бас бухгалтер

1 Кіріспе

"Қазақстан – Зираат Халықаралық Банкі" Еншілес Банкі" акционерлік қоғамы (бұдан әрі мәтін бойынша – "Банк") 1993 жылы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тіркелді. Банк өз қызметін Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі (бұдан әрі мәтін бойынша – "Агенттік") 2020 жылғы 3 ақпанда берген №1.2.67/241 бас банк лицензиясына сәйкес жүзеге асырады.

Банк халықтың салымдарын қабылдайды, Қазақстан аумағында және одан тыс жерлерде кредиттер береді және ақшалай қаражат аударуды жүзеге асырады, валюта айырбастау операцияларын жүргізеді, сондай-ақ Банктің клиенттері болып табылатын заңды және жеке тұлғаларға басқа да банктік қызметтер көрсетеді.

Банк салымдарды міндетті сақтандыру жүйесінің қатысушысы болып табылады. Бұл жүйе 2006 жылғы 7 шілдедегі "ҚР Екінші деңгейдегі банктерінде орналастырылған депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жұмыс істейді және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (бұдан әрі – "ҚР ҰБ") реттейді. Сақтандыру банктің ұлттық валютадағы жинақ салымдары (депозиттері) бойынша 20 миллион теңгеге дейін, ұлттық валютадағы карточкалар, шоттар және басқа да депозиттер бойынша 10 миллион теңгеге дейін және банкроттық және банк қызметін жүзеге асыруға ҚР ҰБ лицензиясы қайтарып алынған жағдайда әрбір жеке салымшының алдында шетел валютасындағы кепілдендірілген депозиттер бойынша 5 миллион теңгеге дейін міндеттемелерін жабады. 1993 жылдан бастап Банк Қазақстан қор биржасының (бұдан әрі мәтін бойынша – "ҚББ") мүшесі болып табылады және валюталық операцияларға қатысады.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің филиалдық желісіне Қазақстан Республикасында орналасқан 7 филиал және 1 банктік қызмет көрсету орталығы (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 7 филиал және 1 банктік қызмет көрсету орталығы) кіреді.

Банктің бас кеңсесінің тіркелген мекенжайы: Қазақстан Республикасы, А15К7В1, Алматы қ., Клочков к-сі, 132.

2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің бақылаушы акционері Т. с. Ziraat Bankasi A. S. болып табылады (Түркия) (бұдан әрі мәтін бойынша – "бас ұйымы" немесе "бақылаушы акционер").

2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің акционерлері:

Атауы	31 желтоқсан 2022 ж. %	31 желтоқсан 2021 ж. %
T.C. ZiraatBankasi A.S.	99.92	99.75
Emlak Pazarlama Insaat Proje Yonetimive Ticaret A.S.	0.08	0.25
Жиыны	100.00	100.00

2 Банк өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта

COVID-19

2020 жылдың наурызында Дүниежүзілік Денсаулық сақтау ұйымы COVID-19 коронавирусының жаңа түрін пандемия деп жариялады. Пандемияға байланысты қазақстандық билік органдары қозғалысқа тыйым салу және шектеу, карантин, өзін-өзі оқшаулау және кәсіпорындарды жабуды қоса алғанда, коммерциялық қызметті шектеу сияқты COVID-19 таралуын тежеуге және оның салдарын азайтуға бағытталған бірқатар шараларды қабылдады. Жоғарыда аталған шаралардың көпшілігі кейіннен жеңілдетілді, алайда 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша мемлекеттік органдар вирустың жаңа түрлеріне жауап ретінде 2023 жылы қосымша шектеулер енгізуі мүмкін деген қауіп өлі де бар.

Ресей мен Украина арасындағы қақтығыс

2022 жылдың 21 ақпанында Ресей президенті Луганск және Донецк халық республикаларын мойындағанын жариялады, ал 24 ақпанда Украина аумағына әскери жұмылдырылған әскерлер жіберді. Ресейдің әрекеттеріне жауап ретінде Америка Құрама Штаттары, Еуропалық Одақ және кейбір басқа елдер Ресейге қарсы санкциялар енгізді, соның ішінде бірқатар ресейлік қаржы ұйымдарын SWIFT-тен ажырату. Ресей Қазақстанның ең ірі сауда серіктесі болып табылады, оның үлесіне мұнай экспортының 40% - ы тиесілі және негізгі сауда транзиті болып табылады, атап айтқанда, қазақстандық шикі мұнайдың 80% - на дейін экспорттауға мүмкіндік беретін Каспий құбыр консорциумы (КҚК) арқылы.

2 Банк өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта (жалғасы)

Ресей мен Украина арасындағы қақтығыс және оның салдары салдарынан теңгенің айырбас бағамы құбылмалы болды, ал инфляция деңгейі 2022 жылдың желтоқсанында 20.3%-ға жетті. Бүгінгі таңда Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі Қазақстанның қаржы жүйесінің тұрақтылығын қолдау үшін бірқатар шаралар қабылдады.

Ағымдағы экономикалық жағдайдың ұзақ мерзімді салдарын болжау қиын, ал басшылықтың ағымдағы күтулері мен бағалаулары нақты нәтижелерден өзгеше болуы мүмкін.

Жалпы, Қазақстан Республикасының экономикасы дамушы нарықтарға тән кейбір сипаттамалық ерекшеліктерді көрсетуді жалғастыруда. Ол әсіресе ел экспортының негізгі бөлігін құрайтын мұнай мен газ және басқа минералды шикізат бағасының өзгеруіне сезімтал. Бұл ерекшеліктерге сонымен қатар елден тыс жерде еркін айырбасталмайтын ұлттық валютаның болуы және бағалы қағаздар нарығының өтімділігінің төмен деңгейі жатады, бірақ олармен шектелмейді. Жоғары инфляция, 2022 жылғы қаңтардағы соңғы ішкі тәртіпсіздіктерден туындаған проблемалар, аймақтағы жалғасып жатқан саяси шиеленістер, айырбас бағамының құбылмалылығы өтімділіктің төмендеуін және халықаралық қаржыландыруды тарта отырып қиындықтар туғызуды қоса алғанда, Қазақстан Республикасының экономикасына теріс әсер етті және жалғастыра алады.

Осы есептің күніндегі жағдай бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ресми айырбастау бағамы 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1 АҚШ доллары үшін 462.65 теңгемен салыстырғанда 1 АҚШ доллары үшін 462.36 теңгені құрады (2021 жылғы 31 желтоқсан: 1 АҚШ доллары үшін 431.8 теңге). Осылайша, теңгенің айырбас бағамына және Ұлттық банк пен Үкіметтің болашақ әрекеттеріне, сондай-ақ осы факторлардың Қазақстан Республикасының экономикасына әсеріне қатысты белгісіздік сақталуда.

2022 жылдың қыркүйегінде S & P Global Ratings халықаралық рейтингтік агенттігі Қазақстанның "BBB-" деңгейіндегі тәуелсіз рейтингін растады. Несиелік рейтингтің өзгеру болжамы сыртқы және қаржылық тәуекелдердің өсуі нәтижесінде "теріс" деңгейге дейін төмендетілді. Fitch агенттігі Қазақстанның ұзақ мерзімді рейтингін "тұрақты" болжаммен "BBB" ретінде растады. Тұрақты болжам үкіметтің күшті бюджеттік және сыртқы баланстарымен, мұнай кірістерінен жинақталған жинақтармен, таза қаржылық кредиторлық позициямен, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Үкіметі іске асыратын шаралармен нығайтылған қаржылық икемділікпен қолдау табады.

Экономикалық орта Банктің қызметі мен қаржылық жағдайына айтарлықтай әсер етеді. Басшылық Банктің Тұрақты қызметін қамтамасыз ету үшін барлық қажетті шараларды қабылдайды. Алайда, қалыптасқан экономикалық жағдайдың болашақ салдарын болжау қиын, ал басшылықтың ағымдағы күтулері мен бағалаулары нақты нәтижелерден өзгеше болуы мүмкін.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері

Қаржылық есептілікті дайындау негізі

Осы қаржылық есептілік қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына ("ҚЕХС") сәйкес бастапқы құны бойынша бағаланатын негізгі құралдардың құрамындағы жер мен ғимараттардың әділ құны бойынша бастапқы танылуы жүзеге асырылатын қаржы құралдарын қоспағанда, бастапқы құны бойынша есепке алу қағидаларының негізінде дайындалды. Осы қаржылық есептілікті дайындау кезінде қолданылатын есеп саясатының негізгі ережелері төменде келтірілген. Осы қағидалар, егер өзгеше көрсетілмесе, қаржылық есептілікте ұсынылған барлық кезеңдерге қатысты дәйекті түрде қолданылды (5-Ескертпе).

ҚЕХС бойынша қаржылық есептілікті дайындау кейбір маңызды бухгалтерлік бағалауды қолдануды талап етеді. Сонымен қатар, басшылық банктің есеп саясатын қолдану кезінде өз пікірлеріне сүйенуі керек. Бағалаудың немесе күрделіліктің неғұрлым жоғары дәрежесін болжайтын бухгалтерлік есеп салалары, сондай-ақ болжамдар мен бағалаулар қаржылық есептілік үшін маңызды болып табылатын салалар 4-ескертпеде көрсетілген.

2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің стресстік активтерді басқару саласында жұмыс істейтін екі еншілес ұйымда 100% иелігі бар, олар туралы толық ақпарат 11-ескертпеде берілген.

Бақыланатын ұйымдар осы жеке қаржылық есептілікке шоғырланбаған. Бақыланатын ұйымдарға инвестициялар өзіндік құны бойынша есепке алынды. Осы жеке қаржылық есептілік банк басшылығы 2023 жылғы 24 наурызда шығаруға бекіткен шоғырландырылған қаржылық есептілікпен бірге қаралуы тиіс. ҚЕХС-ке сәйкес дайындалған және 2023 жылғы 24 наурызда шығарылған 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептілік жоғарыда көрсетілген мекенжай бойынша банктің бас кеңсесінде қолжетімді.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Осы жеке қаржылық есептілік, егер өзгеше көрсетілмесе, мыңдаған қазақстандық теңгемен (бұдан әрі – "теңге" мәтіні бойынша) ұсынылған.

Қызметтің үздіксіздігі принципі

Басшылық осы қаржылық есептілікті Қызметтің үздіксіздігі туралы жорамал негізінде дайындады (4-Ескертпе), онда банктің өз қызметін жалғастыру қабілетіне елеулі күмән тудыруы мүмкін оқиғалар мен жағдайларға қатысты белгісіздіктер туралы ақпарат баяндалады.

Қаржылық активтер мен міндеттемелер

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді стандартты шарттарда сатып алу немесе сату мәміле жасалған күні, яғни Банк активті немесе міндеттемені сатып алу бойынша міндеттемені өзіне алған күні көрсетіледі. Стандартты шарттарда сатып алуға немесе сатуға шарттар бойынша нарықта қабылданған Қағидаларда немесе келісімдерде белгіленген мерзім шегінде активтер мен міндеттемелерді жеткізу талап етілетін шарт шеңберінде қаржы активтері мен міндеттемелерін сатып алу немесе сату жатады.

Бастапқы бағалау

Бастапқы тану кезінде қаржы құралдарының жіктелуі келісімшарттық шарттарға және құралдарды басқару үшін қолданылатын бизнес–модельге байланысты. Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер пайда мен залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын жағдайларды қоспағанда, қаржы құралдары бастапқыда мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, әділ құн бойынша бағаланады (бұдан әрі – "ПЗӘҚ").

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді бағалау санаттары. Банк өзінің барлық қаржылық активтерін активтерді басқару үшін пайдаланылатын бизнес–модельге және активтердің шарттық шарттарына қарай бағаланатын ретінде жіктейді:

- амортизацияланған құн;
- ПЗӘҚ.

Банк ПЗӘҚ бойынша саудаға арналған туынды құралдар мен құралдарды жіктейді және бағалайды. Егер мұндай жіктеу бағалау немесе тану қағидаттарын қолданудың сәйкессіздігін жоюға немесе айтарлықтай азайтуға мүмкіндік берсе, Банк өз қалауы бойынша қаржы құралдарын ПЗӘҚ бойынша бағаланатын деп жіктей алады.

Қарыздар мен қаржылық кепілдіктер беру жөніндегі міндеттемелерден басқа қаржылық міндеттемелер, егер олар саудаға және туынды құралдарға арналған болса немесе ұйымның қалауы бойынша әділ құны бойынша бағаланатындар ретінде жіктелсе, амортизацияланған құн бойынша немесе ПЗӘҚ бойынша бағаланады.

Кредиттік ұйымдардағы қаражат және клиенттерге амортизацияланған құны бойынша бағаланатын кредиттер. Банк кредиттік ұйымдардағы қаражатты, клиенттерге кредиттерді және басқа да қаржылық инвестицияларды амортизацияланған құн бойынша, егер мынадай екі шарт та орындалса ғана бағалайды:

қаржы активі шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін қаржы активтерін ұстап қалуға бағытталған бизнес–модель шеңберінде ұсталады;

қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндері қарыздың негізгі сомасы мен қарыздың негізгі сомасының (SPPI) өтелмеген бөлігіне пайыздар есебіне тек қана төлемдер болып табылатын ақша ағындарын алуды шарттайды.

Бұл шарттар төменде толығырақ қарастырылады.

Бизнес–модельді бағалау

Банк белгілі бір бизнес мақсатына жету үшін топтарға біріктірілген қаржылық активтерді басқару қалай жүзеге асырылатынын жақсы көрсететін деңгейде бизнес үлгісін анықтайды.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Банктің бизнес-модельі жеке құралдар деңгейінде емес, портфельді біріктірудің жоғары деңгейінде бағаланады және бақыланатын факторларға негізделген, мысалы:

- бизнес-модельдің өнімділігі мен осы бизнес-модельде ұсталатын қаржылық активтердің кірістілігі қалай бағаланады және бұл ақпарат Ұйымның негізгі басқару персоналына қалай жеткізіледі;
- бизнес-модельдің нәтижелілігіне әсер ететін тәуекелдер (және осы бизнес-модельде ұсталатын қаржылық активтердің кірістілігі) және, атап айтқанда, осы тәуекелдерді басқару тәсілі;
- бизнесті басқаратын менеджерлер қалай марапатталады (мысалы, сыйақы басқарылатын активтердің әділ құнына немесе шартта көзделген алынған ақша ағындарына негізделген бе);
- күтілетін жиілік, көлем және сату мерзімі де банктің бизнес-модельін бағалаудың маңызды аспектілері болып табылады.

Бизнес-модельді бағалау "ең нашар" немесе "стресстік" сценарийлерді ескермей, пайда болуы негізді түрде күтілетін сценарийлерге негізделген. Егер бастапқы танудан кейінгі ақша ағындары Банктің күткенінен өзгеше тәсілмен іске асырылса, Банк осы бизнес-модель шеңберінде ұсталатын қалған қаржы активтерінің жіктемесін өзгертпейді, бірақ болашақта жаңадан құрылған немесе жаңадан сатып алынған қаржы активтерін бағалау кезінде осындай ақпаратты назарға алады.

"Тек негізгі қарыздың негізгі сомасы және негізгі қарыздың өтелмеген бөлігі бойынша пайыздық төлемдер" тесті (SPP1 тесті)

Жіктеу процесінің бір бөлігі ретінде Банк актив бойынша шартта көзделген ақша ағындары тек негізгі қарыз сомасына және негізгі қарыз сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар есебіне төлемдер болып табылатындығын анықтау үшін қаржы активінің шарттық талаптарын бағалайды (яғни SPP1 тесті).

Осы тесттің мақсаттары үшін " қарыздың негізгі сомасы " бастапқы тану кезінде қаржы активінің әділ құнын білдіреді және ол осы қаржы активінің қолданылу мерзімі ішінде өзгеруі мүмкін (мысалы, егер қарыздың негізгі сомасын өтеу есебіне төлемдер болса немесе сыйлықақы/дисконттың амортизациясы болса).

Несиелік келісім-шарттағы пайыздардың ең маңызды элементтері, әдетте, ақшаның уақытша құнын өтеу және несиелік тәуекелді өтеу болып табылады. SPP1 тестін өткізу үшін Банк пайымдауды қолданады және тиісті факторларды талдайды, мысалы, қаржы активі қандай валютада көрсетілген және пайыздық мөлшерлеме белгіленген кезең.

Сонымен қатар, базалық кредиттік келісімге байланысты емес, шартта көзделген ақша ағындарының тәуекелдерге ұшырауына немесе құбылмалылығына елеусіз аз әсер ететін шарттық талаптар шартта көзделген ақша ағындарының туындауын шарттамайды, олар тек негізгі борыш сомасы мен негізгі борыш сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар есебіне төлемдер болып табылады. Мұндай жағдайларда қаржы активін СПУ бойынша бағалау қажет.

Қаржылық кепілдіктер, аккредитивтер және несие беру міндеттемелері

Банк қаржылық кепілдіктер, аккредитивтер және несие беру бойынша міндеттемелер шығарады.

Қаржылық кепілдіктер бастапқыда алынған сыйлықақы сомасында әділ құн бойынша қаржылық есептілікте танылады. Бастапқы танылғаннан кейін Банк бастапқы танылған соманың ең үлкен мөлшері бойынша, пайда немесе залал құрамында танылған жинақталған амортизацияны шегергендегі әрбір кепілдік бойынша және ҚЕХС (IFRS) 9–бағалау резервіне сәйкес болжамалы несиелік шығындар (бұдан әрі - "БНШ") бойынша өз міндеттемесін бағалайды.

Кредиттер беру жөніндегі міндеттемелер және аккредитивтер міндеттеменің қолданылу мерзімі ішінде Банк Клиентке алдын ала келісілген шарттарда кредит беруге міндетті шарттық міндеттемелер болып табылады.

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді қайта жіктеу

Банк Қаржылық активтерді басқарудың бизнес-модельін өзгерткен ерекше жағдайларды қоспағанда, Банк бастапқы танылғаннан кейін қаржылық активтерді қайта жіктемейді. Қаржылық міндеттемелер ешқашан қайта жіктелмейді.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары

Ақшалай қаражаттар мен олардың баламаларына қолма-қол ақшалай қаражат, ҚР ҰБ-дағы қаражат және кредиттік ұйымдардағы қаражат, оның ішінде қандай да бір шарттық міндеттемелерге ауыртпалық салынбаған, пайда болған күннен бастап тоқсан күн ішінде өтеу мерзімі бар кері репо шарттары бойынша орналастырылған депозиттер мен қаражат кіреді.

"Репо" және "кері репо" шарттары және бағалы қағаздармен қарыз операциялары

Бағалы қағаздарды сату және кері сатып алу шарттары ("репо" шарттары) есептілікте қаржыландырудың қамтамасыз етілген операциялары ретінде көрсетіледі. "Репо" шарттары бойынша өткізілген бағалы қағаздар қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетілуін жалғастырады және контрагенттің шарт талаптарынан немесе жалпы қабылданған практикадан туындайтын осы бағалы қағаздарды сатуға немесе қайта кепілге қоюға құқығы болған жағдайда, "репо" шарттары бойынша кепіл ретінде берілген бағалы қағаздар санатына ауыстырылады. Тиісті міндеттемелер басқа банктердің немесе клиенттердің қаражатының құрамына енгізіледі. Кері сату (кері "репо") шарттары бойынша бағалы қағаздарды сатып алу бастапқы өтеу мерзіміне байланысты ақшалай қаражаттың және олардың баламаларының немесе кредиттік ұйымдардағы қаражаттың құрамында көрсетіледі. Сату бағасы мен кері сатып алу бағасы арасындағы айырмашылық пайыздық кіріс ретінде қарастырылады және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша "репо" шарттарының қолданылу мерзімі ішінде есептеледі.

Қарыз қаражаты

Шығарылған қаржы құралдары немесе олардың құрамдас бөліктері, егер шарттық келісімнің нәтижесінде Банктің ақшалай қаражатын немесе өзге де қаржы активтерін жеткізуге не міндеттемесі болса, не міндеттемені, егер ақшалай қаражатын немесе басқа қаржы активтерінің белгіленген сомасын меншікті үлестік құралдардың белгіленген санына айырбастау жолымен болмаса, өзгеше түрде орындауға міндеттемесі болса, міндеттемелер ретінде жіктеледі. Мұндай құралдарға басқа банктердің қаражаты мен клиенттердің қаражаты кіреді. Бастапқы танудан кейін қарыз қаражаты тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Пайда мен залал міндеттемелерді тану тоқтатылған кезде пайда немесе залал құрамында, сондай-ақ амортизация процесінде көрсетіледі.

Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржы активі мен қаржылық міндеттеме нетто-шаманың қаржылық жағдайы туралы есепте танылған сомаларды есепке алуды жүзеге асыруға заңды қорғалған құқық болған кезде және нетто-негізде есеп айырысуды жүзеге асыруға не активті іске асыруға және міндеттемені бір мезгілде орындауға ниет болған кезде өзара есепке алынуға жатады. Есепті жүзеге асыру құқығы келешектегі оқиғаға негізделмеуге тиіс және мынадай жағдайлардың барлығында заңды қорғалуға тиіс:

- қалыпты қызмет барысында;
- дефолт жағдайында; және
- ұйымның немесе контрагенттердің біреуінің дәрменсіздігі немесе банкроттығы жағдайында.

Бұл шарттар, әдетте, неттинг туралы бас келісімдерге қатысты орындалмайды және тиісті активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте толық көлемде көрсетіледі.

Әділ құнды бағалау

Банк ПЗЭҚ бойынша көрсетілетін қаржы құралдарын және ғимараттар мен жер сияқты қаржылық емес активтерді әрбір есепті күнге әділ құны бойынша бағалайды.

Әділ құн-бұл активті сату кезінде алынатын немесе бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасындағы әдеттегі мәміле кезінде міндеттемені беру кезінде төленетін баға. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру мақсатында мәміле жасалады деп болжайды:

- берілген актив немесе міндеттеме үшін негізгі болып табылатын нарықта; немесе
- негізгі нарық болмаған жағдайда, осы активке немесе міндеттемеге қатысты неғұрлым тиімді нарықта.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Банк негізгі немесе ең тиімді нарыққа қол жеткізуі керек. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны нарық қатысушылары өздерінің ең жақсы экономикалық мүдделері үшін әрекет еткен жағдайда активтің немесе міндеттеменің бағасын белгілеу кезінде нарық қатысушылары пайдаланатын болжамдарды пайдалана отырып бағаланады. Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарыққа қатысушының активті ең жақсы және тиімді пайдалану арқылы немесе оны осы активті ең жақсы және тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату арқылы экономикалық пайда алу қабілетін ескереді.

Банк осы жағдайларға сәйкес келетін және әділ құнды бағалау үшін жеткілікті деректер қол жетімді бағалау үлгілерін пайдаланады және сонымен бірге тиісті бақыланатын бастапқы деректерді барынша пайдалануға және бақыланбайтын бастапқы деректерді пайдалануды барынша азайтуға мүмкіндік береді. Әділ құны жеке қаржылық есептілікте бағаланатын немесе ашылатын барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде төменде сипатталған әділ құн иерархиясы шеңберінде жіктеледі:

- 1-деңгей - бірдей активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтардағы баға белгілеулері (түзетілмейтін).
- 2-деңгей - әділ құнды бағалау үшін маңызды иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама түрде байқалатын бағалау модельдері.
- 3-деңгей - әділ құнды бағалау үшін маңызды иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта байқалмайтын бағалау модельдері.

Жеке қаржылық есептілікте қайталанатын негізде танылатын активтер мен міндеттемелер жағдайында Банк әрбір есепті кезеңнің соңындағы жіктеуді (тұтастай алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) қайта талдай отырып, оларды иерархия деңгейлері арасында аудару қажеттілігін айқындайды.

Несиелерді қайта құрылымдау

Банк мүмкіндігінше кепілге өндіріп алудың орнына несиелер бойынша шарттарды қайта қарауға, мысалы, төлемдердің шарттық мерзімдерін ұзартуға және несиелеудің жаңа шарттарын келісуге тырысады. Банк қаржылық активті, мысалы, клиентке берілген несиені, егер Шарттың талаптары іс жүзінде жаңа несиеге айналатындай қайта қаралса және айырмашылық құнсызданудан болған шығын танылғанға дейін тануды тоқтатудан түскен пайда немесе залал ретінде танылса, тануды тоқтатады.

Бастапқы тану кезінде құрылған кредит сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған (бұдан әрі – "САҚҚҚ") актив болып есептелетін жағдайларды қоспағанда, кредиттер БНШ-ны бағалау мақсаттары үшін 1-кезеңге жатады. Клиентке несиені тануды тоқтату керек пе, жоқ па, соны бағалау кезінде Банк, басқалармен қатар, келесі факторларды қарастырады:

- несие валютасының өзгеруі;
- контрагентті өзгерту;
- модификация құралдың spri тестінің критерийлеріне сәйкес келмейтініне әкеледі ме.

Егер модификация ақша ағындарының айтарлықтай өзгеруіне әкелмесе, модификация тануды тоқтатпайды. Бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгеруі негізінде Банк амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтерін модификациялаудан болған залал құрамында табыс немесе залал туралы есепте тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістің құрамында ұсынылатын пайда немесе залал құрамында ұсынылатын модификациядан түскен пайданы немесе залалды таниды құнсызданудан болған шығын танылғанға дейін шығынға ұшырайды.

Тануды тоқтатуға әкелмейтін модификация жағдайында Банк несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуінің болуын немесе активтерді несиелік құнсыздану ретінде жіктеу қажеттілігін қайта бағалайды. Активті модификация нәтижесінде кредиттік құнсызданған ретінде жіктегеннен кейін ол 3-кезеңнің құрамында кемінде 3 айлық сынақ кезеңінде қалады. Қайта құрылымдалған қарызды 3-кезеңнен ауыстыру үшін құнсызданудың барлық белгілерін жою және өзгертілген төлем кестесіне сәйкес кемінде үш төлем жүргізу қажет.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

IBOR реформасын жүзеге асыру аясында көптеген қаржы құралдары IBOR-дан тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемеге көшкен сайын өзгертілді немесе өзгертіледі. Қаржы құралының пайыздық мөлшерлемесін өзгертуден басқа, мұндай ауысу кезінде қаржы құралының шарттарына қосымша өзгерістер енгізілуі мүмкін. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы құралдары жағдайында Банк алдымен IBOR-дан тәуекелсіз мөлшерлемеге базалық пайыздық мөлшерлеменің өзгеруін көрсету үшін 3-ескертпеде сипатталған практикалық сипаттағы оңайлатуды қолданады. Содан кейін практикалық сипаттағы жеңілдету қолданылмайтын кез-келген өзгерістерге қатысты Банк бұл өзгерістердің маңызды екендігін бағалау үшін пайымдауды қолданады. Егер бұл өзгерістер елеулі болса, қаржы құралын тану тоқтатылады және жаңа қаржы құралы танылады. Егер өзгерістер елеусіз болса, Банк қайта қаралған тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған, практикалық сипаттағы оңайлату қолданылмайтын өзгерістердің келтірілген құнына қаржы құралының жалпы баланстық құнын түзетеді.

Қаржы активтерінің құнсыздануын бағалау

Банк тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның шамамен мәнін пайдалана отырып дисконтталатын ақшалай қаражаттың күтілетін жетіспеушілігін бағалау үшін ықтималдықты ескере отырып өлшенген бірнеше сценарийлер негізінде БНШ есептейді. Қолма – қол ақшаның жетіспеушілігі-бұл келісімшартқа сәйкес ұйымға тиесілі ақша ағындары мен ұйым алуды күткен ақша ағындарының арасындағы айырмашылық. БНШ есептеу механикасы төменде сипатталған, ал негізгі элементтер келесідей:

Дефолт ықтималдығы (PD)	Дефолт ықтималдығы - берілген уақыт аралығында дефолттың пайда болу ықтималдығының болжамды бағасы. Дефолт қарастырылып отырған кезең ішінде белгілі бір уақытта ғана орын алуы мүмкін, егер активті тану тоқтатылмаған болса және ол өлі де портфельдің бөлігі болып табылады.
Дефолт қаупі бар шама (EAD)	Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама шартта көзделген борыштың негізгі сомасын және пайыздарды төлеуді немесе өзге де тәсілмен берілген қарыздарды өтеуді күтуді және төлемдерді кешіктіру нәтижесінде есептелген пайыздарды қоса алғанда, есепті күннен кейін осы шаманың күтілетін өзгерістерін ескере отырып, болашақта қандай да бір күнге дефолтқа ұшыраған шаманың есептік бағасын білдіреді.
Дефолт кезіндегі шығындар деңгейі (LGD)	Дефолт кезіндегі шығын деңгейі белгілі бір уақытта дефолт орын алған жағдайда туындайтын шығынның есептік бағасы болып табылады. Бұл көрсеткіш шартта көзделген ақша ағындары мен кредитор алуды күтетін ақша ағындары арасындағы айырма, оның ішінде қамтамасыз етуді іске асыру нәтижесінде негізге алына отырып есептеледі. Әдетте EAD-ге қатысты пайызбен көрсетіледі.

БНШ бойынша бағалау резерві активтің әрекет ету мерзімі ішінде туындауы күтілетін кредиттік залалдар негізінде есептеледі (барлық мерзім үшін күтілетін кредиттік залалдар немесе БНШ барлық мерзім үшін), егер бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюы орын алса, әйтпесе бағалау резерві 12 айлық күтілетін кредиттік залалға тең сомада есептеледі

(12 айлық БНШ). 12 айлық БНШ-бұл есепті күннен кейін 12 ай ішінде мүмкін болатын қаржы құралы бойынша дефолттардың салдарынан туындайтын БНШ болып табылатын бүкіл мерзімдегі БНШ бөлігі. Барлық мерзім үшін БНШ және 12 айлық БНШ қаржы құралдарының базалық портфелінің сипатына байланысты жеке негізде немесе топтық негізде есептеледі.

Банк қаржы құралының қалған қолданылу мерзімі ішінде дефолт орын алу тәуекелінің өзгерістерін есепке алу жолымен бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы орын алғанына қатысты әрбір есепті кезеңнің соңында бағалауды жүзеге асыру үшін саясат әзірледі. Жоғарыда сипатталған процестің негізінде Банк оларға берілген несиелерді келесі топтарға біріктіреді:

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

1-кезең:	Кредитті бастапқы тану кезінде Банк бағалау резервін 12 айлық БНШ-ға тең сомада таниды. 1-кезеңге несиелер мен басқа несиелік желілер де кіреді, олар бойынша несиелік тәуекел 2-кезеңнен ауыстырылғанға дейін төмендеді.
2-кезең:	Егер несие бойынша несиелік тәуекел бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай өскен болса, Банк бағалау резервін бүкіл мерзімдегі БНШ-ға тең сомада таниды. 2-кезеңге несиелер мен басқа несиелік желілер де кіреді, олар бойынша несиелік тәуекел 3-кезеңнен ауыстырылғанға дейін төмендеді.
3-кезең:	Несиелік құнсызданған несиелер. Банк бағалау резервін барлық мерзім үшін БНШ-ға тең сомада таниды.
САҚҚҚ:	Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған (САҚҚҚ) активтер-бұл бастапқы тану кезінде кредиттік құнсыздану болған қаржылық активтер. САҚҚҚ-ны бастапқы тану кезінде активтер әділ құн бойынша бағаланады, содан кейін несиелік тәуекелге түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелген пайыздық кіріс танылады. БНШ астындағы бағалау резерві бүкіл мерзім ішінде БНШ сомасының кейіннен өзгеруі орын алған көлемде ғана танылады немесе тануды тоқтатады.

Дефолт пен қалпына келтіруді анықтау

Банк қаржы құралы бойынша дефолт орын алды деп есептейді, демек, қарыз алушы шартта көзделген төлемдерді 90 күнге кешіктірген кез келген жағдайда БНШ есептеу мақсаттары үшін оны 3-кезеңге (кредиттік-құнсызданған активтер) жатқызады. Банк кредиттік ұйымдардағы қаражатқа қатысты дефолт орын алды деп есептейді және егер операциялық күн жабылған кезде жекелеген келісімдерде көрсетілген қажетті күндізгі төлемдер жүргізілмеген болса, оны жою жөнінде дереу шаралар қабылдайды.

Клиент бойынша дефолттың болуын сапалы бағалау шеңберінде Банк сонымен қатар төлемнің екіталай екенін көрсететін бірқатар оқиғаларды қарастырады. Мұндай оқиғалар орын алған жағдайда Банк мұндай оқиғаның дефолтқа әкелетінін және активтерді БНШ есептеу мақсаттары үшін 3-кезеңге жатқызу керектігін немесе 2-кезең қолайлы болатынын мұқият талдайды. Мұндай оқиғаларға мыналар жатады:

- қарыз алушының қаржылық қиындықтарына байланысты қарызды қайта құрылымдау;
- соңғы 6 айда кепіл мүлкінің 50% - дан астам құнсыздануы;
- қарыз алушының қайтыс болуы;
- соңғы 6 айдағы кепілдік мүлкінің толық жоғалуы және/немесе жарамсыздығы.

Банктің саясатына сәйкес қаржы құралдары "емделді" деп саналады, сондықтан дефолт критерийлерінің ешқайсысы кем дегенде 3 ай қатарынан байқалмаған 3-кезеңнен аударылады. Қайта құрылымдалған қарызды 3-кезеңнен ауыстыру үшін құнсызданудың барлық белгілерін жою, өзгертілген өтеу кестесіне сәйкес кемінде үш төлемнің болуы қажет.

Салық салу

Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы шығыстар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес есептеледі.

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер баланстық міндеттемелер әдісін пайдалана отырып, барлық уақытша айырмашылықтарға қатысты есептеледі. Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы жеке қаржылық есептілік мақсаттары үшін активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасында туындайтын барлық уақытша айырмашылықтар бойынша көрсетіледі.

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер салық базасын төмендететін осы уақытша айырмашылықтар есептелуі мүмкін болашақта салық салынатын пайданы алу ықтималдығы бар шамада ғана көрсетіледі. Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер есепті күнге күшіне енген немесе іс жүзінде күшіне енген заңнаманы негізге ала отырып, активті іске асыру немесе міндеттемені реттеу кезеңі ішінде қолданылатын салық салу ставкалары бойынша бағаланады.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Бұдан басқа, Қазақстан Республикасында Банктің қызметіне қатысты қолданылатын түрлі операциялық салықтар қолданылады. Бұл салықтар әкімшілік және басқа операциялық шығыстардың құрамында жиынтық кіріс туралы жеке есепте көрсетіледі.

Негізгі құралдар

Ғимараттар мен жерді қоспағанда, негізгі құралдар жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығындарды шегергендегі күнделікті қызмет көрсету шығындарын есепке алмағанда бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Мұндай құн жабдықты ауыстыруға байланысты шығындарды қамтиды, егер олар тану критерийлеріне сәйкес келсе, зардап шегу фактісі бойынша танылады.

Негізгі құралдардың баланстық құны осы активтің баланстық құны өтелмеуі мүмкін екенін көрсететін жағдайлар немесе мән-жайлардағы өзгерістер туындаған жағдайда құнсыздану мәнне бағаланады.

Бастапқы құны бойынша бастапқы танылғаннан кейін жер мен ғимараттар қайта бағалау күніндегі әділ құнды білдіретін қайта бағаланған құн бойынша келесі жинақталған амортизацияны (ғимараттар бойынша) және құнсызданудан кейінгі жинақталған шығындарды шегергенде көрсетіледі. Артық бағаланған активтің әділ құны мен оның баланстық құны арасындағы айтарлықтай сәйкессіздіктерді болдырмау үшін қайта бағалау жиі орындалады.

Қайта бағалау күніндегі жинақталған амортизация активтің жалпы баланстық құнын бір мезгілде азайта отырып алып тасталады және алынған сома активтің қайта бағаланған сомасы негізге алына отырып қайта есептеледі.

Қайта бағалаудан түскен құн өсімі бұрын пайда немесе залал құрамында көрсетілген осы актив құнының алдыңғы азаюын қалпына келтіру сомаларын қоспағанда, басқа жиынтық табыстың құрамында көрсетіледі. Бұл жағдайда актив құнының ұлғаю сомасы пайда немесе залал құрамында танылады. Негізгі құралдарды қайта бағалау қорында көрсетілген сол актив бойынша құнның алдыңғы өсіміне қарсы осындай азаюды тікелей есептеуді қоспағанда, қайта бағалаудан құнның азаюы пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

Банк есепке алу әдісін қолданады, оған сәйкес қайта бағалаудан түскен құн өсімі актив пайдаланылған сайын бөлінбеген пайда құрамына көшірілмейді. Банк актив есептен шығарылған немесе жойылған кезде барлық өсімді ауыстырады.

Нысанның амортизациясы ол пайдалануға қол жетімді болған кезде басталады. Амортизация активтерді пайдаланудың келесі есептік мерзімдері ішінде сызықтық әдіспен есептеледі:

Пайдалы қызмет мерзімі (жылдар саны)

Ғимараттар	50 жыл
Кеңсе және компьютерлік жабдық	2.5 жыл
Көлік құралдары	4 жыл
Басқа да негізгі құралдар	4 жылдан 6.7 жылға дейін

Тарату құны, пайдалы пайдалану мерзімдері және активтердің амортизациясын есептеу әдістері ер есепті жылдың соңында талданады және қажеттілігіне қарай түзетіледі.

Жөндеуге және реконструкциялауға арналған шығыстар олардың жүзеге асырылуына қарай шығындарға жатқызылады және олар капиталдандыруға жататын жағдайларды қоспағанда, әкімшілік және өзге де операциялық шығыстардың құрамына енгізіледі.

Жалдау

Банк жалға алушы ретінде. Банк қысқа мерзімді және құны төмен активтерді жалға алудан басқа барлық жалдау шарттарын тану мен бағалауға бірыңғай тәсілді қолданады. Банк жалдау төлемдерін жүзеге асыруға қатысты жалдау бойынша міндеттемелерді және базалық активтерді пайдалану құқығын білдіретін пайдалану құқығы нысанындағы активтерді таниды.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

Банк активтерді жалдау басталған күнге (яғни базалық актив пайдалануға қолжетімді болатын күнге) пайдалану құқығы нысанында таниды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзетумен жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығындарды шегергенде бастапқы құны бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құнына жалдау бойынша танылған міндеттемелердің шамасы, жалдау басталған күні немесе осындай күнге дейін жүргізілген бастапқы тікелей шығындар мен жалдау төлемдері, алынған жалдау бойынша ынталандыру төлемдерін шегергенде жатады. Егер банктің жалдау мерзімінің соңында жалға алынған активке меншік құқығын алатынына жеткілікті сенімділігі болмаса, пайдалану құқығы түріндегі танылған актив келесі кезеңдердің қысқа мерзімінде сызықтық әдіспен амортизацияланады: активтің болжамды пайдалы қызмет мерзімі немесе жалдау мерзімі. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер құнсыздану мәніне тексеріледі.

Жалдау бойынша міндеттемелер

Жалдау басталған күні Банк жалдау мерзімі ішінде жүзеге асырылатын жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша бағаланатын жалдау бойынша міндеттемелерді таниды. Жалдау төлемдеріне кез келген ынталандырушы жалдау төлемдерін шегергендегі тұрақты төлемдер (соның ішінде, негізінен, тіркелген төлемдер), индекске немесе мөлшерлемеге байланысты өзгермелі жалдау төлемдері және тарату құнының кепілдіктері бойынша төленеді деп күтілетін сомалар кіреді. Жалдау төлемдеріне, егер банктің бұл опционды орындайтынына жеткілікті сенімділік болса, сатып алу опционының ереуіл бағасы және егер жалдау мерзімі Банктің жалға алуды тоқтату опционының ықтимал орындалуын көрсетсе, жалдау ақысын төлеу кіреді. Индекске немесе ставкаға тәуелді емес ауыспалы жалдау төлемдері осындай төлемдерді жүзеге асыруға өкелетін оқиға немесе шарт туындаған кезеңдегі шығыстар ретінде танылады.

Жалдау төлемдерінің келтірілген құнын есептеу үшін, егер жалдау шартында белгіленген пайыздық мөлшерлемені оңай анықтау мүмкін болмаса, Банк жалдау басталған күні қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдаланады. Жалға алу басталған күннен кейін пайыздарды есептеуді көрсету үшін жалдау міндеттемелерінің шамасы ұлғаяды және жүзеге асырылған жалдау төлемдерін көрсету үшін азаяды. Сонымен қатар, жалдау мерзімі өзгертілген, жалдау төлемдерінің мәні өзгерген немесе базалық активті сатып алуға арналған опционды бағалау өзгерген жағдайда жалдау міндеттемелерінің баланстық құны қайта бағаланады.

Қысқа мерзімді және төмен құнды активтерді жалға алу

Банк қысқа мерзімді жалдауға қатысты танудан босатуды қысқа мерзімді жалдау шарттарына (яғни, жалға алу басталған күні көзделген жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын және сатып алуға опционы жоқ шарттарға) қолданады. Банк сондай-ақ құны төмен деп саналатын кеңсе жабдықтарын жалдау шарттарына құны төмен активтерді жалға алуға қатысты танудан босатуды қолданады (яғни 100 ең төменгі есептік көрсеткішке дейін). Құны төмен активтерді қысқа мерзімді жалдау және жалдау бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен жалдау шығысы ретінде танылады.

Ұзарту опционы бар шарттарда жалдау мерзімін анықтау кезінде елеулі пайымдаулар

Банк жалдау мерзімін, егер оның орындалатынына жеткілікті сенімділік болса, жалдау мерзімін ұзартуға арналған опцион көзделген кезеңдермен немесе егер ол орындалмайтынына жеткілікті сенімділік болса, жалдау мерзімін тоқтатуға арналған опцион көзделген кезеңдермен бірге мерзімінен бұрын тоқтатуға жатпайтын жалдау кезеңі ретінде айқындайды.

Кейбір жалдау шарттары бойынша банкте активтерді жалға алуды қосымша үш жылдан бес жылға дейін ұзартуға опцион бар. Банк осы ұзарту опциясын орындайтынына жеткілікті сенімділігі бар-жоғын анықтау үшін пайымдауды қолданады. Бұл ретте Банк жалға алуды ұзартуға арналған опционды орындау үшін экономикалық ынталандырудың туындауына әкеп соғатын барлық тиісті факторларды ескереді. Жалға алу басталған күннен кейін Банк елеулі оқиға немесе банктің бақылауындағы және оның жалдау мерзімін ұзарту опционын (мысалы, бизнес-стратегияны өзгерту) орындау (немесе орындамау) қабілетіне әсер ететін мән-жайлар өзгерген кезде жалдау мерзімін қайта бағалайды.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтерге бағдарламалық жасақтама мен лицензиялар кіреді. Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқыда бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесі біріктіру операциялары шеңберінде сатып алынған материалдық емес активтердің бастапқы құны олардың сатып алу күніндегі әділ құнын білдіреді. Бастапқы танылғаннан кейін материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығындарды шегергендегі бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Материалдық емес активтердің пайдалану мерзімі шектеулі немесе белгісіз. Пайдалы пайдалану мерзімі шектеулі материалдық емес активтер 6.7 жылды құрайтын пайдалы пайдалану мерзімі ішінде амортизацияланады және материалдық емес активтің ықтимал құнсыздану белгілері болған жағдайда құнсыздану мәніне талданады. Пайдалы пайдалану мерзімі белгісіз материалдық емес активтердің амортизациясының мерзімдері мен тәртібі кем дегенде жыл сайын әр есепті жылдың соңында талданады.

Сатуға арналған деп жіктелген активтер

Егер олардың баланстық құнын өтеу негізінен пайдалану барысында емес, өткізу мәмілесінің нәтижесінде жоспарланса, Банк айналымнан тыс активтерді (немесе шығу тобын) сатуға арналған активтер ретінде жіктейді. Ол үшін ұзақ мерзімді активтер (немесе шығарушы топ) осындай активтерді (шығарушы топты) сатудың әдеттегі, типтік шарттары болып табылатын шарттарда қазіргі күйінде дереу сатуға қол жетімді болуы керек, ал оларды сату ықтималдықтың жоғары деңгейімен сипатталуы керек.

Сатудың жоғары ықтималдығы Банк басшылығының ұзақ мерзімді активті (немесе шығу тобын) сату жоспарын ұстануға деген ниетін білдіреді. Бұл ретте сатып алушыны іздеу және осындай жоспарды орындау бойынша белсенді іс-қимыл бағдарламасы басталуы қажет. Бұдан басқа, айналымнан тыс актив (немесе шығу тобы) оның ағымдағы әділ құнын ескере отырып, негізделген баға бойынша сатуға белсенді түрде ұсынылуы тиіс. Сонымен қатар, аяқталған мәміле ретінде сатуды көрсету сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер (немесе шығу тобы) жіктелген күннен бастап бір жыл ішінде күтілуі керек.

Банк сатуға арналған деп жіктелген активтерді (немесе шығатын топты) сату шығындарын шегергендегі баланстық құн мен әділ құн мәндерінің ең азы бойынша бағалайды. Активтердің (немесе шығатын топтың) баланстық құнының ықтимал құнсыздануын көрсететін оқиғалар орын алған немесе мән-жайлар өзгерген жағдайда Банк сату шығындарын шегергендегі олардың құнын бастапқы, сондай-ақ кейіннен әділ құнға дейін есептен шығарған кездегі құнсызданудан болған залалды көрсетеді.

Бағалау міндеттемелері

Бағалау міндеттемелері, егер банктің өткендегі белгілі бір оқиғаның салдарынан заңдық немесе практикамен шартталған міндеттемелері болса, оларды реттеу үшін үлкен ықтималдықпен болашақ экономикалық пайданы қамтитын және жеткілікті сенімділік дәрежесімен бағалауға болатын ресурстардың кетуі талап етілсе танылады.

Қызметкерлерге зейнетақы төлемдері және өзге де сыйақылар бойынша міндеттемелер

Банктің Қазақстан Республикасының Мемлекеттік зейнетақы жүйесіне қатысудан басқа, жұмыс берушінің ағымдағы жарналарын жұмыскерлерге ағымдағы жалпы төлемдердің пайызы ретінде есептеуді көздейтін қосымша Зейнетақы бағдарламалары жоқ. Бұл шығыстар тиісті жалақы жататын есепті кезеңде көрсетіледі. Бұдан басқа, Банк еңбек қызметі аяқталғаннан кейін қызметкерлерге елеулі сыйақы төлемейді.

Акционерлік капитал

Жай акциялар

Жай акциялар капитал құрамында көрсетіледі. Бизнесі біріктіру жағдайларын қоспағанда, жаңа акциялар шығарумен тікелей байланысты үшінші тараптарға көрсетілетін қызметтерге ақы төлеуге арналған шығындар осы эмиссия нәтижесінде алынған соманың азаюы ретінде капитал құрамында көрсетіледі. Алынған қаражаттың әділ құнының шығарылған акциялардың номиналды құнынан асып кету сомасы қосымша капитал ретінде көрсетіледі.

Дивидендтер

Дивидендтер міндеттемелер ретінде танылады және олар есепті күнге дейін жарияланған жағдайда ғана есепті күнге капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті күннен кейін ұсынылса немесе жарияланса, бірақ шығарылымға жеке қаржылық есептілік бекітілген күнге дейін есептілікте ашылады.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Сегменттік есеп беру

Банктің сегменттік есептілігі келесі операциялық сегменттерге негізделген: корпоративтік банктік операциялар және бөлшек банктік операциялар.

Шартты активтер мен міндеттемелер

Шартты міндеттемелер қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетілмейді, бұл ретте ресурстардың өтелуіне байланысты шығуы екіталай болып табылатын жағдайларды қоспағанда, олар туралы ақпарат жеке қаржылық есептілікте ашылады. Шартты активтер қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетілмейді, бұл ретте олар туралы ақпарат олармен байланысты экономикалық пайда алу ықтимал болған жағдайларда жеке қаржылық есептілікте ашылады.

Кірістер мен шығыстарды тану

Егер банктің экономикалық пайда алу мүмкіндігі жоғары болса және кірісті сенімді түрде бағалауға болатын болса, кіріс танылады.

Пайыздық және ұқсас кірістер мен шығыстар

Банк кредиттік–құнсызданған қаржы активтерінен басқа қаржы активтерінің жалпы баланстық құнына тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып, амортизацияланған құн бойынша немесе ӘҚБЖК бойынша бағаланатын борыштық қаржы активтері бойынша пайыздық кірістерді есептейді. Тиімді пайыздық мөлшерлеме-бұл дисконттау кезінде болашақ ақшалай төлемдер немесе түсімдер қаржы құралын пайдаланудың болжамды мерзімі ішінде немесе қолданылатын қысқа мерзім ішінде дәл қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің таза баланстық құнына әкелетін мөлшерлеме. Есептеу кезінде қаржы құралы бойынша барлық шарттық шарттар (мысалы, мерзімінен бұрын өтеу құқығы) және тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын, бірақ болашақ несиелік шығындар ескерілмейтін құралмен тікелей байланысты комиссиялық немесе қосымша шығындар ескеріледі. Қаржы активінің немесе қаржылық міндеттеменің баланстық құны банк төлемдерді немесе түсімдерді бағалауды қайта қараған жағдайда түзетіледі. Түзетілген баланстық құн бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме негізінде есептеледі, ал баланстық құнның өзгеруі пайыздық кірістер немесе шығыстар ретінде көрсетіледі.

Несиелік құнсызданатын қаржы активі жағдайында Банк тиімді пайыздық мөлшерлемені осы қаржы активінің таза амортизацияланған құнына қолдану арқылы пайыздық кірісті есептейді. Егер қаржы активі бойынша дефолт жойылса және ол бұдан былай кредиттік құнсызданбаса, Банк жалпы құн негізінде пайыздық кірісті есептеуге қайта оралады.

Сатып алынған немесе құрылған кредиттік–құнсызданған (САҚКҚ) қаржы активтері жағдайында Банк кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып, қаржы активінің амортизацияланған құнына пайыздық табысты есептейді. Несиелік тәуекелге түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме - бұл бастапқы тану кезінде болашақ ақша ағындарын (несиелік шығындарды қоса алғанда) САҚКҚ активтердің амортизацияланған құнына дейін дисконттайтын мөлшерлеме.

ПЗӘҚ бойынша бағаланатын барлық қаржы активтері бойынша пайыздық кірістер жиынтық кіріс туралы жеке есепте "өзге пайыздық кірістер" бабының құрамында шарттық пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып танылады.

Комиссиялық кірістер

Банк клиенттерге көрсететін қызметтердің әртүрлі түрлерінен комиссиялық кіріс алады. Комиссиялық кірістер келесі екі санатқа бөлінуі мүмкін:

Белгілі бір уақыт аралығында қызмет көрсеткені үшін алынған комиссиялық кірістер

Белгілі бір уақыт кезеңі ішінде қызмет көрсеткені үшін алынған комиссиялар осы кезең ішінде орындауға тиісті міндеттердің орындалуына қарай есептеледі. Мұндай баптарға комиссиялық кірістер мен активтерді басқару, жауапты сақтау және басқа басқару және кеңес беру қызметтері үшін сыйақы кіреді. Егер кредитті пайдалану ықтималдығы жоғары болса, кредиттер беру жөніндегі міндеттемелер үшін комиссиялар және кредиттер беруге байланысты өзге де комиссиялар болашақ кезеңдерге (қосымша шығындармен қатар) жатады және кредит бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемені түзету ретінде танылады.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Операциялар жасау бойынша қызметтер көрсетуден түсетін комиссиялық кірістер

Үшінші тараптың атынан операция жасау жөніндегі келіссөздерді жүргізгені немесе оған қатысқаны үшін алынған комиссиялар, мысалы, акцияларды немесе басқа да бағалы қағаздарды сатып алу не бизнесті сатып алу немесе сату кезінде Банктің орындау міндеті келісім жасасу болып табылатын кезде осындай операция аяқталғаннан кейін танылады. Орындауға белгілі бір міндеттерге байланысты комиссиялар (немесе комиссиялардың бір бөлігі) тиісті критерийлер орындалғаннан кейін танылады. Егер шарт ауыспалы өтеуді көздейтін болса, комиссиялық кірістер ауыспалы өтемеге тән белгісіздікті кейіннен шешу кезінде кірістің жинақтаушы қорытындысы ретінде танылған соманың айтарлықтай азаюы болмайтын дәрежеде ғана танылады.

Шетел валюталарын қайта есептеу

Жеке қаржылық есептілік теңгемен ұсынылған, ол функционалдық валюта және Банктің жеке қаржылық есептілігін ұсыну валютасы болып табылады. Шетел валютасындағы операциялар бастапқыда операция жасалған күні қолданыста болатын ҚҚБ белгілеген және жариялайтын айырбас бағамы бойынша функционалдық валютаға қайта есептеледі. Шетел валюталарында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданыстағы айырбас бағамы бойынша функционалдық валютаға қайта есептеледі. Шетел валютасындағы операцияларды қайта есептеу кезінде туындайтын кірістер мен шығыстар "шетел валютасымен операциялар бойынша таза пайда – валюталық баптарды қайта бағалау" бабы бойынша пайда немесе залал құрамында көрсетіледі. Шетел валютасында бастапқы құны бойынша көрсетілетін монетарлық емес баптар операция жасалған күні қолданылып жүрген айырбас бағамы бойынша қайта есептеледі. Шетел валютасында әділ құн бойынша көрсетілетін монетарлық емес баптар әділ құн айқындалған күні қолданылып жүрген айырбас бағамы бойынша қайта есептеледі.

Шетел валютасындағы операция бойынша шарттық айырбастау бағамы мен ҚҚБ ресми бағамы арасындағы айырма осындай операция жасалған күні шетел валютасындағы операциялар бойынша таза кірістер құрамына енгізіледі. 2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚҚБ айырбас бағамы тиісінше 462.65 теңге және 1 АҚШ доллары үшін 431.8 теңгені құрады.

Қаржылық есептілікті ұсынудағы өзгерістер

Қажет болған жағдайда салыстырмалы деректер ағымдағы жылдың нәтижелерін ұсынуға сәйкес келтіру үшін түзетілді. Төмендегі кестеде қаржылық есептілікті ұсыну мақсатында 2021 жылғы 31 желтоқсандағы сомаларға қайта жіктеудің әсері көрсетілген.

1) Жиынтық кіріс туралы есепте комиссиялық кірістер мен шығыстарды бөлек ұсыну

Өткен жылғы есептілікте Банк комиссиялық кірістер мен шығыстарды қаржылық есептіліктегі ескертпелерде бөлек ашты, бірақ оларды жиынтық кіріс туралы есепте таза негізде көрсетті. Осы жылғы есептілікте Банк 2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жиынтық кіріс туралы есепте комиссиялық кірістер мен шығыстарды бөлек ашады.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Бастапқыда ұсынылған сома	Қайта жіктеу	2021 жылғы 31 желтоқсандағы қайта жіктеуден кейінгі сома
Комиссиялық кірістер	822,506	167,381	989,887
Комиссиялық шығыстар	-	(167,381)	(167,381)

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

2) Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелерді талдау

Банк өтеу үшін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелерді талдау ұсынысын өзгертті

2021 жылғы 31 желтоқсанда есептілікте көрсетілген күнге ұсыну қаржыландыру бағдарламасына қатысу туралы келісімнің қолданылу мерзімі негізінде дайындалғандығына байланысты.

Мың қазақстандық теңгемен	Талап етілгенге дейін	3 айдан аз	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Жиыны
2021 жылғы 31 желтоқсанға						
Қаржылық міндеттемелер						
Несие мекемелерінің қаражаты	---	---	---	---	8,097,049	8,097,049
Бастапқыда ұсынылған сома	---	42,500	372,417	3,818,554	(5,383,495)	(1,150,024)
Қайта жіктеу	---	---	---	---	---	---
Қайта жіктеуден кейінгі сома	---	42,500	372,417	3,818,554	2,713,554	6,947,025

3) Әділ құн иерархиясы

Өткен жылғы есептілікте Банк қолма-қол ақша мен олардың баламаларын әділ құн иерархиясындағы 1-деңгей ретінде ұсынды, өйткені қолма-қол ақша мен олардың баламалары жедел пайдалану үшін қол жетімді және әділ құнның айтарлықтай ауытқу қаупі жоқ. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша биылғы есеп беруде Банк қолма-қол ақшадан басқа қолма-қол ақша мен оның баламаларын жалпы қабылданған тәжірибелерге сәйкес 2-деңгей ретінде ашты. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы деректер де сәйкес келтірілді.

Өткен жылғы есептілікте Банк клиенттерге кредиттер мен аванстарды әділ құн иерархиясындағы 2-деңгей ретінде ұсынды, өйткені клиенттерге кредиттер бойынша кредиттік тәуекел жеткілікті болды деп болжанған нарықта байқалды және кредиттердің әділ құны салыстырмалы көздер негізінде жеткілікті сенімді түрде анықталуы мүмкін. 2022 жылы Банк қосымша талдау жүргізіп, қарыздардың әділ құнын анықтау үшін жақын және көрінбейтін деректерді пайдалану қажет деген қорытындыға келді, сондықтан оларды әділ құн иерархиясында 3-деңгей ретінде ұсыну туралы шешім қабылдады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы деректер де сәйкес келтірілді.

Мың қазақстандық теңгемен	Бағалау күні	Пайдалану арқылы әділ құнды бағалау			
		1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Жиыны
Әділ құны ашылатын активтер					
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары					
2021-бастапқыда ұсынылған сома	31 желтоқсан 2021 ж.	37,745,423	---	---	37,745,423
Қайта жіктеу		(36,031,260)	36,031,260	---	---
2021 – қайта жіктеуден кейінгі сома	31 желтоқсан 2021 ж.	1,714,163	36,031,260	---	37,745,423

Мың қазақстандық теңгемен	Бағалау күні	Пайдалану арқылы әділ құнды бағалау			
		1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Жиыны
Әділ құны ашылатын активтер					
Клиенттерге несиелер мен аванстар					
2021– бастапқыда ұсынылған сома	31 желтоқсан 2021 ж.	---	76,117,986	---	76,117,986
Қайта жіктеу		---	(76,117,986)	76,117,986	---
2021 – қайта жіктеуден кейінгі сома	31 желтоқсан 2021 ж.	---	---	76,117,986	76,117,986

4) Өткен жылғы есептілікте ұсынылмаған қосымша ашулар

Өткен жылғы есептілікте Банк банктің қаржылық активтері мен кредиттік сипаттағы міндеттемелерінің кредиттік сапасына талдау ашқан жоқ, өйткені бұл ақпарат қаржылық есептілікті пайдаланушылар үшін маңызды емес деп болжанған. Биылғы есептілікте бұл талдау ашылып, 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салыстырмалы ақпарат ұсынылды. Өткен жылғы есептілікте ұсынылмаған 8, 9, 10 және 24-ескертпелерде *белгіленген.

4 Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар

Банк қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға және келесі қаржы жылындағы активтер мен міндеттемелердің баланстық құнына әсер ететін бухгалтерлік бағалаулар мен жорамалдар жүргізеді. Бухгалтерлік бағалау мен пайымдаулар үнемі талданады және басшылықтың өткен тәжірибесіне және басқа факторларға, соның ішінде қалыптасқан жағдайларда негізделген деп саналатын болашақ оқиғаларға қатысты күтулерге негізделген. Бухгалтерлік есеп саясатын қолдану барысында басшылық бухгалтерлік бағалауға қатысты кәсіби пікірлерді де қолданады. Қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға неғұрлым елеулі әсер ететін кәсіби пайымдаулар және келесі қаржы жылы ішінде активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын айтарлықтай түзету қажеттілігіне әкелуі мүмкін Бухгалтерлік бағалау мыналарды қамтиды:

Қаржы құралдарының әділ құны

Егер жеке қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілген қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің әділ құнын белсенді нарықтағы бағалар негізінде анықтау мүмкін болмаса, ол математикалық модельдерді қамтитын әртүрлі бағалау модельдерін қолдану арқылы анықталады. Мұндай модельдердің бастапқы деректері, егер мүмкін болса, бақыланатын нарық негізінде анықталады; әйтпесе, әділ құнды анықтау үшін пайымдауды қолдану қажет. Қосымша ақпарат 26-ескертпеде берілген.

Кейінге қалдырылған салық активін тану

Танылған кейінге қалдырылған салық активтері болашақ табыс салығына қарсы есептелуі мүмкін табыс салығының сомасын білдіреді және қаржылық жағдай туралы есепте көрсетіледі. Кейінге қалдырылған салық активі тиісті салық шегерімін пайдалану ықтималдығы жоғары болған жағдайда ғана танылады. Бұл болашақта қалпына келтіру күтілетін уақытша айырмашылықтардың болуын және шегерімдер жасау үшін жеткілікті болашақ салық салынатын пайданың болуын болжайды. Болашақ салық салынатын пайданы және болашақта есепке жатқызылуы мүмкін салық шегерімдерінің сомасын анықтау басшылық дайындаған орта мерзімді бизнес-жоспарға және оны болашаққа экстраполяциялау нәтижелеріне негізделген. Бизнес-жоспар осы жағдайларда негізделген деп саналатын басшылықтың күтулеріне негізделген.

2022 жылдың нәтижелері бойынша банктің болашақ кезеңдерде салық салынатын пайданы азайту үшін 10 жыл ішінде банк көтере алатын салықтық шығыны бар. ҚЕХС (IAS) 12 сәйкес, пайдаланылмаған салық шығындарын болашақ кезеңдерге ауыстыруға қатысты кейінге қалдырылған салық активтерін тану мүмкін егер банктің болашақ салық салынатын пайда алу мүмкіндігі болса, оған қарсы Банк пайдаланылмаған салық шығындарын есептей алады. Тек 2022 жылы қалыптасқан салық залалына байланысты, 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банк осы салық залалдарына қатысты кейінге қалдырылған салық активін мойындамады. ҚЕХС (IAS) 12 сәйкес, әрбір есепті кезеңнің соңында Банк танылмаған кейінге қалдырылған салық активтерін қайта бағалайды және болашақ салық салынатын пайда осы кейінге қалдырылған салық активін өтеуге мүмкіндік беретін шамада бұрын танылмаған кейінге қалдырылған салық активін таниды. Танылмаған кейінге қалдырылған салық активінің сомасы 23 ескертпеде берілген.

Күтілетін несиелік шығындарды бағалау

Қаржылық активтердің барлық санаттары бойынша ҚЕХС (IFRS) 9-ға сәйкес шығындарды бағалау пайымдауды қолдануды талап етеді, атап айтқанда, құнсызданудан БНШ / шығынды анықтау және кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюын бағалау кезінде болашақ ақша ағындарының пайда болу мерзімін және қамтамасыз ету құнын бағалау қажет. Мұндай есептік бағалау бірқатар факторларға байланысты, олардың өзгеруі құнсыздану үшін бағалау резервтерінің әртүрлі сомаларына әкелуі мүмкін. Банктің ОКУ есептеулері бастапқы деректердің айнымалыларын және олардың өзара тәуелділіктерін таңдауға қатысты бірқатар негізгі болжамдарды қамтитын күрделі модельдердің нәтижесі болып табылады. БНШ есептеу модельдерінің элементтері, олар пайымдаулар мен есептеулер болып саналады, мыналарды қамтиды:

- Банктің несиелік тәуекелдің едәуір өскенін бағалау үшін қолданатын критерийлері, нәтижесінде қаржылық активтер бойынша құнсыздануға арналған бағалау резерві бүкіл мерзімдегі БНШ-ға тең сомада бағалануы керек және сапалық бағалау;
- қаржылық активтерді топтық негізде бағаланған кезде БНШ топтарға біріктіру;
- әр түрлі формулаларды және бастапқы деректерді таңдауды қоса алғанда, БНШ есептеу модельдерін әзірлеу;
- жұмыссыздық деңгейі мен қамтамасыз ету құны сияқты макроэкономикалық сценарийлер мен экономикалық деректер арасындағы байланысты анықтау, сондай-ақ дефолт ықтималдығы көрсеткіштеріне (PD), дефолт қаупі бар шамаға (EAD) және дефолт шығындарының деңгейіне (LGD) әсер ету;
- болжамды макроэкономикалық сценарийлерді таңдау және оларды БНШ бағалау модельдері үшін экономикалық бастапқы деректерді алу ықтималдығын ескере отырып өлшеу.

4 Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар (жалғасы)

Толық ақпарат 10 және 25-ескертпелерде берілген.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша дефолт ықтималдығының 10% - ға артуы немесе азаюы күтілетін кредиттік залалдар үшін бағалау резервінің қорытынды сомасының 131,982 мың теңгеге ұлғаюына немесе төмендеуіне әкеп соқтырар еді (2021 жылғы 31 желтоқсан: 64,417 мың теңгеге ұлғаюы немесе төмендеуі). 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша дефолт жағдайында залал мөлшерінің 10% - ға ұлғаюы немесе азаюы күтілетін кредиттік залалдар үшін бағалау резервінің жиынтық сомасының 64,053 мың теңгеге ұлғаюына немесе төмендеуіне әкеп соқтырар еді (2021 жылғы 31 желтоқсан: 79,030 мың теңгеге ұлғаю немесе төмендеу).

Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі

Несиелік тәуекелдің едәуір арту фактісін анықтау үшін Банк есепті күнгі қаржы құралының қолданылу мерзімі ішінде дефолт қаупін бастапқы тану күніндегі дефолт қаупімен салыстырады. Бағалау процесінде есепті күндегі несиелік тәуекелдің нақты деңгейі емес, несиелік тәуекелдің салыстырмалы өсуі қарастырылады. Банк шамадан тыс шығындар мен күш-жігерсіз қол жетімді барлық негізделген және расталған болжамды ақпаратты, соның ішінде белгілі бір клиенттік портфельдердің мінез-құлық аспектілерін ескереді. Банк дефолт сәтіне дейін кредиттік тәуекелдің ұлғаюының мінез-құлық белгілерін және жеке құрал немесе портфель деңгейінде кредиттік тәуекелді бағалауға тиісті болжамды ақпаратты енгізуді айқындайды. Егер клиенттердің барлық несиелері мен аванстары бойынша күтілетін несиелік шығындар бүкіл мерзім ішінде күтілетін несиелік шығындар ретінде бағаланса (яғни, қазіргі уақытта 1-Кезеңдегілерді қосқанда және 12 айлық күтілетін несиелік шығындар ретінде бағаланады), 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша күтілетін кредиттік шығындар үшін бағалау резерві 266,490 мың теңгеге артық болар еді (2021 жылғы 31 желтоқсан: 363,851 мың теңгеге артық).

5 Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерді қолдану

"Активті болжамды пайдалану басталғанға дейін алынған кіріс, ауыр шарттар-шартты орындау құны", "тұжырымдамалық негіздерге сілтеме" - ҚЕХС (IAS) 16, ҚЕХС (IAS) 37 және ҚЕХС (IFRS) 3 қолдану аясы шектеулі түзетулер және ҚЕХС-қа қатысты 2018-2020 жылдардағы ҚЕХС жыл сайынғы жетілдірулері (IFRS) 1, ҚЕХС (IFRS) 9, ҚЕХС (IFRS) 16 және ҚЕХС (IAS) 41 (2020 жылдың 14 мамырында шығарылған және 2022 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе одан кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді)

- 16 ҚЕХС (IAS) түзетуі ұйымдарға ұйымның осы активті болжамды пайдалануға дайындау кезеңінде өндірілген дайын өнімді сатудан алынған кез келген кірісті негізгі құралдар Объектісінің құнынан шегеруге тыйым салады. Мұндай дайын өнімді сатудан түскен түсім, оны өндіруге жұмсалған шығындармен бірге, енді пайда немесе шығын ретінде танылады. Ұйым осындай дайын өнімнің құнын бағалау үшін ҚЕХС (IAS) 2 қолдануы керек. Құны мұндай сыналатын активтің амортизациясын қамтымайды, өйткені ол әлі пайдалануға дайын емес. 16 ҚЕХС (IAS) түзетуінде ұйым осы активтің техникалық және физикалық сипаттамаларын бағалау арқылы "активтің дұрыс жұмыс істеуін тексереді" деп түсіндіріледі. Демек, актив басшылықтың ниетіне сәйкес жұмыс істей алады және басшылық күткен операциялық қызмет деңгейіне жеткенге дейін амортизациялануы мүмкін.
- ҚЕХС (IAS) 37 түзетуінде "шартты орындауға арналған шығындар" ұғымы түсіндіріледі. Түзетуде шартты орындауға тікелей шығындар осындай шартты орындауға қосымша шығындарды және шартты орындауға тікелей байланысты басқа шығындарды бөлуді қамтитыны түсіндіріледі. Түзету сонымен қатар ауыр келісімшарт бойынша жеке резерв құрылғанға дейін ұйым осы Шартты орындауға арналған активтерді емес, шартты орындау кезінде пайдаланылған активтердің құнсыздануынан болған барлық залалды мойындайтынын түсіндіреді.
- ҚЕХС (IFRS) 3 бизнесті біріктіру кезінде активтің немесе міндеттеменің не екенін анықтауға мүмкіндік беретін 2018 жылғы қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздеріне сілтемелерді қосумен толықтырылды. Осы түзету қабылданғанға дейін ҚЕХС (IFRS) 3 2001 жылғы қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздеріне сілтеме жасады. Сонымен қатар, ҚЕХС (IFRS) 3-те міндеттемелер мен шартты міндеттемелерге қатысты жаңа ерекшелік қосылды. Бұл ерекшелік міндеттемелер мен шартты міндеттемелердің кейбір түрлеріне қатысты ҚЕХС (IFRS) 3-те қолданатын ұйым 2018 жылғы қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздеріне емес, ҚЕХС (IAS) 37 немесе ҚЕХС (IFRIC) 21 түсіндірмесіне сілтеме жасауы керек. Бұл жаңа ерекшелік болмаса, ұйым ҚЕХС (IAS) 37 сәйкес мойындамайтын бизнесті біріктіру кезіндегі кейбір міндеттемелерді мойындауы керек еді. Сондықтан, сатып алғаннан кейін бірден ұйым мұндай міндеттемелерді мойындауды тоқтатып, экономикалық пайданы көрсетпейтін кірісті мойындауы керек еді. Сондай-ақ, сатып алушы ұйым шартты активтерді сатып алу күні ҚЕХС (IAS) 37 сәйкес анықталғандай тануға міндетті емес екендігі түсіндірілді.

5 Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерді қолдану (жалғасы)

- ҚЕХС (IFRS) 9 түзетуінде қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтату үшін "10% тестілеуге" қандай төлемдерді қосу керектігі қарастырылады. Шығындар немесе төлемдер үшінші тараптардың немесе несие берушінің пайдасына жүзеге асырылуы мүмкін. Осы түзетуге сәйкес үшінші тараптардың пайдасына шығындар немесе төлемдер "10% тестілеуге" енгізілмейді.
- ҚЕХС (IFRS) 16-ға 13-иллюстрациялық мысалға түзетулер енгізілді: жалға берушінің жалға алынған мүлікті жақсартуға қатысты төлемдерінің мысалы алынып тасталды. Бұл түзету жалға алынған мүлікті жақсартуды есепке алу тәсіліне қатысты ықтимал белгісіздікті болдырмау үшін енгізілді.
- ҚЕХС (IFRS) 1 Егер еншілес ұйым ҚЕХС-ты өзінің бас ұйымына қарағанда кешірек күннен бастап қолдана бастаса, босатуды қолдануға рұқсат береді. Еншілес ұйым өзінің активтері мен міндеттемелерін бас ұйымның шоғырландырылған қаржылық есептілігіне енгізілетін баланстық құны бойынша, егер шоғырландыру мақсаттары үшін ешқандай түзетулер жасалмаса және оның шеңберінде бас ұйым аталған еншілес ұйымды сатып алған бизнес бірлестігінің нәтижелерін көрсету үшін бас ұйымның ҚЕХС-ке көшу күніне сүйене отырып бағалай алады. ҚЕХС (IFRS) 1-ге ҚЕХС (IFRS) 1-де көзделген осы ерекшелікті қолданған ұйымдарға бас ұйымның ҚЕХС-ке көшу күні негізінде бас ұйым көрсеткен көрсеткіштердің сандық мәндерін пайдалана отырып, жинақталған бағамдық айырмашылықтарды бағалауға мүмкіндік беретін түзету енгізілді. Бұл ҚЕХС түзетуі (IFRS) 1 ҚЕХС-ты алғаш рет қолданатын ұйымдардың шығындарын азайту үшін жоғарыда аталған босатудың күшін жинақталған бағамдық айырмашылықтарға таратады. Бұл түзету сондай-ақ ҚЕХС (IFRS) 1-де қарастырылған бірдей босатуды пайдаланған қауымдастырылған ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға қолданылады.
- ҚЕХС (IAS) 41 сәйкес әділ құнды бағалау кезінде ұйымдар салық салу мақсатында ақша ағындарын алып тастауы керек деген талап жойылды. Бұл түзету салық салғаннан кейін ақша ағындарын дисконттау туралы стандарттағы талаптарға сәйкестігін қамтамасыз етуі керек.

Түзетулерді қолдану Банктің қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер еткен жоқ.

6 Жаңа стандарттар мен интерпретациялар

2023 жылдың 1 қаңтарында немесе одан кейін басталатын және Банк мерзімінен бұрын қабылдамаған жылдық кезеңдер үшін міндетті болып табылатын бірқатар жаңа стандарттар мен интерпретациялар жарияланды.

Бір операциядан туындайтын активтер мен міндеттемелерге қатысты кейінге қалдырылған салық – ҚЕХС (IAS) 12 түзетулері (2021 жылдың 7 мамырында шығарылған, 2023 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді)

ҚЕХС 12 (IAS) түзетулерінде активтерді пайдаланудан шығару бойынша міндеттемелерді жалдау және есептеу сияқты операциялар бойынша кейінге қалдырылған салықты қалай көрсету керектігі түсіндіріледі. Белгілі бір жағдайларда ұйымдар активтерді немесе міндеттемелерді бастапқы тану кезінде кейінге қалдырылған салықты көрсетуден босатылады. Бұрын активтерді жалдау және пайдаланудан шығару сияқты операцияларға – актив пен міндеттеме бір уақытта танылатын операцияларға осы ерекшелікті қолдануға қатысты белгісіздік болған. Түзетулерде бұл ерекшелік қолданылмайтындығы және ұйымдар мұндай операциялар бойынша кейінге қалдырылған салықты көрсетуге міндетті екендігі түсіндіріледі. Осы түзетулерге сәйкес ұйымдар бастапқы тану кезінде салық салынатын және шегерілетін уақыт айырмашылықтарының тең сомалары пайда болатын операциялар бойынша кейінге қалдырылған салықты тануы керек.

Міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді жіктеу - ҚЕХС (IAS) 1 түзетулері (2020 жылдың 23 қаңтарында шығарылған және 2022 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе одан кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді)

Шектеулі қолдану аясындағы осы түзетулер міндеттемелердің есепті кезеңнің соңындағы құқықтарға байланысты қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді болып жіктелетінін нақтылайды. Егер ұйымның есепті кезеңнің соңында оларды өтеуді кемінде 12 айға кейінге қалдыруға елеулі құқығы болса, міндеттемелер Ұзақ мерзімді болып табылады. Басшылық бұдан былай мұндай құқықтың шартсыз болуы керек деген талапты қамтымайды. Басшылықтың кейіннен өтеуді кейінге қалдыру құқығын пайдалану туралы күтуі міндеттемелерді жіктеуге әсер етпейді. Өтеуді кейінге қалдыру құқығы ұйым барлық қолданыстағы шарттарды кезеңнің соңында орындаған жағдайда ғана туындайды. Міндеттеме қысқа мерзімді болып жіктеледі, егер шарт есепті күнге немесе оған дейін бұзылған болса, тіпті есепті кезең аяқталғаннан кейін несие берушіден шартты орындау міндетінен босату алынған жағдайда да. Сонымен қатар, егер несиелік келісімнің шарты есепті күннен кейін ғана бұзылса, несие ұзақ мерзімді болып жіктеледі. Сонымен қатар, түзетулер ұйымның меншікті капиталға айырбастау арқылы өтей алатын қарызды жіктеу талаптарын нақтылайды. "Өтеу" ақшалай қаражат, экономикалық пайдасы бар басқа ресурстар немесе ұйымның меншікті үлестік құралдары түріндегі есеп айырысу арқылы міндеттемені тоқтату ретінде анықталады. Меншікті капиталға айырбастауға болатын айырбасталатын құралдар үшін, бірақ айырбастау опционы біріктірілген қаржы құралының жеке құрамдас бөлігі ретінде үлестік құрал ретінде жіктелетін құралдар үшін ғана ерекшелік қарастырылған.

6 Жаңа стандарттар мен интерпретациялар (жалғасы)

Міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді жіктеу - күшіне ену күнін ауыстыру - ҚЕХС (IAS) 1 түзетулері (2020 жылдың 15 шілдесінде шығарылған және 2023 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе одан кейінгі жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енеді)

Қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді міндеттемелерді жіктеуге қатысты 1 ҚЕХС (IAS) түзетулері 2022 жылдың 1 қаңтарынан бастап күшіне енетін бастапқы күнімен 2020 жылдың қаңтарында шығарылды. Алайда, COVID-19 пандемиясына байланысты ұйымдарға түзетулер енгізу нәтижесінде жіктеуге байланысты өзгерістерді енгізуге көбірек уақыт беру үшін күшіне ену күні бір жылға ауыстырылды.

ҚЕХС (IAS) 8 түзетулері: "Бухгалтерлік бағалауды анықтау" (2021 жылдың 12 ақпанында шығарылды және 2023 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе одан кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді)

ҚЕХС (IAS) 8 түзетуі ұйымдардың есеп саясатындағы өзгерістер мен бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістерді қалай ажыратуы керектігін түсіндіреді.

ҚЕХС (IAS) 1 және ҚЕХС 2 бойынша практикалық нұсқаулыққа түзетулер: есеп саясаты туралы ақпаратты ашу (2021 жылғы 12 ақпанда шығарылды және 2023 жылғы 1 қаңтардан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады)

ҚЕХС (IAS) 1-ге ұйымдардан есеп саясатының негізгі ережелерінің орнына олардың есеп саясаты туралы маңызды ақпаратты ашуды талап ететін түзетулер енгізілді. Түзетулерде есеп саясаты туралы маңызды ақпараттың анықтамасы бар. Сонымен қатар, түзетулер, егер онсыз қаржылық есептілікті пайдаланушылар қаржылық есептіліктегі басқа маңызды ақпаратты түсіне алмаса, есеп саясаты туралы ақпарат айтарлықтай болады деп күтілуде. Түзетулерде ұйымның қаржылық есептілігі үшін маңызды болып саналатын есеп саясаты туралы ақпараттың мысалдары келтірілген. Сонымен қатар, ҚЕХС (IAS) 1 түзетуі есеп саясаты туралы маңызды емес ақпаратты ашудың қажеті жоқ екенін түсіндіреді. Алайда, егер мұндай ақпарат ашылса, ол Есеп саясаты туралы маңызды ақпаратты түсінуді қиындатпауы керек. Бұл түзетуді қолдау үшін Есеп саясаты туралы ақпаратты ашуға маңыздылық тұжырымдамасын қолдану бойынша ұсыныстарды қамтитын "маңыздылық туралы пайымдауларды қалыптастыру" ҚЕХС 2 бойынша практикалық нұсқаулыққа өзгерістер енгізілді.

ҚЕХС (IFRS) 17 "сақтандыру шарттары" (2017 жылдың 18 мамырында шығарылды және 2021 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді, күшіне ену күні кейіннен 2023 жылдың 1 қаңтарына ҚЕХС (IFRS) 17 түзетулерімен ауыстырылды, төменде көрсетілгендей)

ҚЕХС (IFRS) 17 ҚЕХС (IFRS) 4-ті ауыстырады, бұл компанияларға сақтандыру шарттарын есепке алудың қолданыстағы тәжірибесін қолдануға мүмкіндік берді, нәтижесінде инвесторларға ұқсас сақтандыру компанияларының басқа қатынастарындағы қаржылық нәтижелерді салыстыру және салыстыру қиынға соқты. ҚЕХС (IFRS) 17 сақтандырушыда бар қайта сақтандыру шарттарын қоса алғанда, сақтандыру шарттарының барлық түрлерін есепке алу қағидаттарына негізделген бірыңғай стандарт болып табылады. Осы стандартқа сәйкес сақтандыру шарттарының топтарын тану және бағалау (I) шарттарды орындау бойынша ақша ағындары туралы барлық қолда бар ақпарат ескерілген тәуекелді ескере отырып түзетілген болашақ ақша ағындарының (шарттарды орындау бойынша ақша ағындары) келтірілген құны бойынша (егер құн міндеттеме болып табылса) қосылатын бақыланатын нарықтық ақпаратқа сәйкес жүргізілуі тиіс) немесе одан (егер құн актив болып табылса) (ii) шарттар тобы бойынша бөлінбеген пайда сомасы (шарттар бойынша сервистік маржа) шегеріледі. Сақтандырушылар сақтандыру шарттары тобынан олар қамтуды қамтамасыз ететін кезеңдегі және тәуекелден босатылған кезеңдегі пайданы көрсететін болады. Егер келісімшарттар тобы шығынға ұшыраса немесе оған айналса, ұйым бірден шығынды көрсетеді. Банк Осы стандартты Банк шығарған міндеттемелерді орындаудың жекелеген кепілдіктеріне қолдануды жоспарлап отыр және қазіргі уақытта жаңа стандарттың өзінің қаржылық есептілігіне әсерін бағалауды жүргізеді.

ҚЕХС түзетулері (IFRS) 17 және ҚЕХС 4 түзетулері (IFRS) (2020 жылдың 25 маусымында шығарылды және 2023 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе одан кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді)

ҚЕХС (IFRS) 17-ге түзетулер енгізуді жеңілдетуге және стандарт пен ауысудың жекелеген талаптарын жеңілдетуге бағытталған бірқатар түсіндірулер кіреді. Бұл түзетулер ҚЕХС (IFRS) 17-нің сегіз саласына жатады және стандарттың негізгі принциптерін өзгертуді қарастырмайды. ҚЕХС (IFRS) 17-ге келесі түзетулер енгізілді:

- Күшіне ену күні: ҚЕХС (IFRS) 17-нің күшіне ену күні (түзетулермен) екі жылға кейінге қалдырылды. Стандарт 2023 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық есепті кезеңдерге қолданылуы керек. ҚЕХС (IFRS) 4-те белгіленген ҚЕХС (IFRS) 9 қолданудан уақытша босатудың қолданылу мерзімі де 2023 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық есепті кезеңдерге ауыстырылды.

6 Жаңа стандарттар мен интерпретациялар (жалғасы)

- Сақтандыру аквизициялық ақша ағындарының күтілетін өтемі: ұйымдар өздерінің аквизициялық шығындарының бір бөлігін ұзарту күтілетін тиісті шарттарға жатқызуы және мұндай шығындарды ұйым шартты ұзартуды мойындағанға дейін активтер ретінде тануы тиіс. Ұйымдар әрбір есепті күнге активті өтеу ықтималдығын бағалауы және қаржылық есептілікке ескертулерде нақты актив туралы ақпаратты ұсынуы керек.
- Инвестициялық қызметтерге жататын шартта көзделген қызметтер үшін Маржа: жалпы модельге сәйкес инвестициялық табыс алу жөніндегі қызметтермен ауыспалы төлемдері бар шарттар бойынша және өзге де шарттар бойынша сақтандыру өтемінің де, инвестициялық қызметтердің де пайда көлемі мен күтілетін кезеңін ескере отырып, қамту бірліктерін бөлу қажет. Инвестициялық қызметке байланысты шығындар ұйым сақтанушы үшін сақтандыру өтемақысының пайдасын арттыру үшін осындай қызметті жүзеге асыратын жағдайларда сақтандыру шартының шекарасына ақша ағындары ретінде енгізілуі керек.
- Сатып алынған қайта сақтандыру шарттары-шығындарды өтеу: Ұйым базалық сақтандыру шарттарының ауыртпалықты тобы бойынша бастапқы тану кезінде немесе топқа ауыртпалықты базалық сақтандыру шарттарын қосу кезінде залалды мойындаған кезде, ұйым сатып алынған қайта сақтандыру шарттарының тиісті тобы бойынша шартта көзделген қызметтер үшін маржаны түзетуі және осындай қайта сақтандыру шарттары бойынша пайданы тануы тиіс. Қайта сақтандыру шарты бойынша өтелген залал сомасы базалық сақтандыру шарттары бойынша танылған залалды және ұйым сатып алынған қайта сақтандыру шарты бойынша өтеуді күтетін базалық сақтандыру шарттары бойынша талаптардың пайызын көбейту жолымен айқындалады. Бұл талап сатып алынған қайта сақтандыру шарты базалық сақтандыру шарттары бойынша залал танылғанға дейін немесе осындай танумен бір мезгілде танылған жағдайда ғана қолданылатын болады. Басқа түзетулер басқа түзетулер кейбір несиелі карталары туралы шарттар (немесе ұқсас шарттар) және кейбір несиелік шарттар үшін қолдану аясынан ерекшеліктерді қамтиды; сақтандыру шарттары бойынша активтер мен міндеттемелерді топтарда емес, портфельдердегі қаржылық жағдай туралы есепте ұсыну;
- Сатып алынған қайта сақтандыру шарттары мен әділ құн бойынша туынды емес қаржы құралдарының көмегімен пайда немесе залал арқылы қаржылық тәуекелдерді төмендету кезінде тәуекелді төмендету нұсқасының қолданылуы; ҚЕХС (IFRS) қолдану кезінде алдыңғы аралық қаржылық есептілікте көрсетілген бағалау мәндерін өзгерту үшін есеп саясатын таңдау 17; нақты құнға жатқызылатын табыс салығы бойынша төлемдер мен түсімдерді қосу сақтандыру шартының талаптары бойынша шарттарды орындау бойынша ақша ағындарына сақтанушының; өтпелі кезең ішінде талаптардан іріктеп босату және өзге де ұсақ түзетулер.

ҚЕХС (IFRS) 17 –ҚЕХС (IFRS) 17 түзетулерін қолданудағы сақтандырушылар үшін өтпелі опция (2021 жылғы 9 желтоқсанда шығарылған және 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе одан кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді)

ҚЕХС (IFRS) 17-ге көшу талаптарына түзету сақтандырушыларға ҚЕХС (IFRS) 17-ні бастапқы қолдану туралы инвесторлар үшін ақпараттың пайдасын арттыруға бағытталған мүмкіндік береді. Түзету тек сақтандырушылардың ҚЕХС (IFRS) 17-ге ауысуына қатысты және басқа ҚЕХС (IFRS) 17 талаптарына әсер етпейді. ҚЕХС (IFRS) 17 және ҚЕХС (IFRS) 9-дағы өтпелі талаптар әр түрлі күндерде қолданылады және ҚЕХС (IFRS) 17-ні бастапқы қолдану кезінде ұсынылған салыстырмалы ақпаратты жіктеудегі келесі бір реттік айырмашылықтарға әкеледі: ағымдағы құн бойынша бағаланатын сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер мен ағымдағы құн бойынша ескерілетін кез келген тиісті қаржы активтері арасындағы есептегі сәйкессіздіктер егер ұйым ҚЕХС (IFRS) 9 үшін салыстырмалы ақпаратты қайта есептеу туралы шешім қабылдаса, амортизацияланған құн, қаржылық активтер арасындағы жіктеу айырмашылықтары, оларды тану салыстырмалы кезеңде тоқтатылды (оларға ҚЕХС (IFRS) 9 қолданылмайды) және басқа қаржы активтері (оларға ҚЕХС (IFRS) 9 қолданылатын болады). Түзету сақтандырушыларға бухгалтерлік есептегі уақытша сәйкессіздіктерді болдырмауға көмектеседі және сәйкесінше инвесторлар үшін салыстырмалы ақпараттың пайдасын арттырады. Сақтандырушыларға қаржы активтері туралы салыстырмалы ақпарат беруде таңдау беріледі. ҚЕХС (IFRS) 17-ні бастапқы қолданған кезде ұйым салыстырмалы ақпаратты ұсыну мақсатында қаржы активтеріне жіктеу қабатын қолдана алады, ол бойынша ол ҚЕХС (IFRS) 9 бойынша салыстырмалы ақпаратты қайта есептемейді. Өтпелі опцияны әр құрал үшін бөлек қолдануға болады. Опция ұйымға салыстырмалы ақпаратты ұсынуға мүмкіндік береді, егер жіктеу және бағалау бойынша ҚЕХС (IFRS) 9 талаптары осы қаржы құралына қолданылса, бірақ ұйымнан құнсыздануға қатысты ҚЕХС (IFRS) 9 талаптарын қолдануды талап етпесе. Опция қаржы активіне жіктеу қабатын қолданатын ұйымнан ұйымның осы активті ҚЕХС (IFRS) 9-бен қалай жіктеуді күтетінін анықтау үшін ауысу күнінде қол жетімді сенімді және расталған ақпаратты қолдануды талап етеді.

Егер жоғарыда өзгеше көрсетілмесе, аталған жаңа стандарттар мен түсініктемелер Банктің қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

7 Сегменттер туралы ақпарат

Операциялық сегменттер—операциялық қызметтің нәтижелерін операциялық шешімдер қабылдауға жауаптылар тұрақты негізде талдайтын және оларға қатысты жеке қаржылық ақпарат бар, пайда алуға мүмкіндік беретін немесе шығыстар туындысын көздейтін қаржы-шаруашылық қызметті жүзеге асыратын банктің құрамдас бөліктері. Банктің операциялық шешімдерін қабылдауға Банктің Басқармасы жауапты болып табылады.

Есеп беру сегменттерінің кіріс көзі болып табылатын өнімдер мен қызметтердің сипаттамасы

Банк тікелей дебеттік құралдар, ағымдағы шоттар, депозиттер, овердрафттар, кредиттер және басқа да кредиттік құралдар мен валюталық өнімдер болып табылатын корпоративтік банк операциялары—бір негізгі бизнес — сегмент негізінде қызмет жүргізеді. Банк сонымен қатар жеке банктік қызметтер, клиенттердің жеке шоттары, жинақтар, депозиттер, тұтынушылық несиелер болып табылатын бөлшек банктік операцияларды жүргізеді.

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы және осы күні аяқталған жылдағы есеп беру сегменттері туралы сегменттік ақпарат берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Корпоративтік банктік операциялар	Бөлшек банктік операциялар	Жиыны
Активтер			
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	73,608,146	-	73,608,146
Басқа банктердегі қаражат	1,209,370	-	1,209,370
Клиенттерге несиелер	74,248,904	1,252,708	75,501,612
Есепті сегменттер активтерінің жиыны	149,066,420	1,252,708	150,319,128
Бөлінбеген сомалар			18,044,895
Активтер жиынтығы			168,364,023
Міндеттемелер			
Несие мекемелерінің қаражаты	5,108,357		5,108,357
Клиенттердің қаражаты	84,714,683	18,552,121	103,266,804
Есепті сегменттер міндеттемелерінің жиыны	89,823,040	18,552,121	108,375,161
Бөлінбеген сомалар			1,096,703
Міндеттемелердің жиынтығы			109,471,864

7 Сегменттер туралы ақпарат (жалғасы)

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Корпоративтік банктік операциялар	Бөлшек банктік операциялар	Жиыны
Тиімді пайыздық мөлшерлеменен есептелген пайыздық кірістер	11,226,388	763,792	11,990,180
Басқа пайыздық кірістер	-	-	-
Пайыздық шығыстар	(2,638,096)	(192,461)	(2,830,557)
Таза пайыздық кіріс	8,588,292	571,331	9,159,623
Несиелік шығындар бойынша шығыстар	(21,289,901)	(72,118)	(21,362,019)
Несие портфелінің құнсыздануы бойынша резервтен кейінгі таза пайыздық кіріс	(12,701,609)	499,213	(12,202,396)
Комиссиялық кірістер	938,788	319,136	1,257,924
Комиссиялық шығыстар	(285,299)	-	(285,299)
Шетел валютасындағы операциялар бойынша таза пайда:			
- сауда операциялары	3,104,629	-	3,104,629
- валюталық баптарды қайта бағалау	43,755	-	43,755
Басқа кірістер	176,368	-	176,368
Әкімшілік және өзге де операциялық шығыстар	(2,763,369)	-	(2,763,369)
Сегмент нәтижелері	(11,486,737)	818,349	(10,668,388)
Корпоративтік табыс салығын үнемдеу			15,921
Бір жылдағы пайда			(10,652,467)

Төмендегі кестеде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы және осы күні аяқталған жылдағы есеп беру сегменттері туралы сегменттік ақпарат берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Корпоративтік банктік операциялар	Бөлшек банктік операциялар	Итого Жиыны
Активтер			
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	37,745,423	-	37,745,423
Басқа банктердегі қаражат	1,076,701	-	1,076,701
Клиенттерге несиелер	74,761,580	1,037,247	75,798,827
Есепті сегменттер активтерінің жиыны	113,583,704	1,037,247	114,620,951
Бөлінбеген сомалар			18,014,410
Активтер жиынтығы			132,635,361
Міндеттемелер			
Несие мекемелерінің қаражаты	5,102,162	-	5,102,162
Клиенттердің қаражаты	77,815,220	12,917,251	90,732,471
Есепті сегменттер міндеттемелерінің жиыны	82,917,382	12,917,251	95,834,633
Бөлінбеген сомалар			1,011,811
Міндеттемелердің жиынтығы			96,846,444

7 Сегменттер туралы ақпарат (жалғасы)

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Корпоративтік банктік операциялар	Бөлшек банктік операциялар	Жиыны
Тиімді пайыздық мөлшерлеменен есептелген пайыздық кірістер	8,033,731	370,700	8,404,431
Басқа пайыздық кірістер	-	-	-
Пайыздық шығыстар	(1,887,208)	(337,618)	(2,224,826)
Таза пайыздық кіріс	6,146,523	33,082	6,179,605
Несиелік шығындар бойынша шығыстар	(2,417,688)	106,366	(2,311,322)
Несие портфелінің құнсыздануы бойынша резервтен кейінгі таза пайыздық кіріс	3,728,835	139,448	3,868,283
Комиссиялық кірістер	751,461	238,426	989,887
Комиссиялық шығыстар	(167,381)	-	(167,381)
Шетел валютасындағы операциялар бойынша таза пайда:			
- сауда операциялары	955,075	-	955,075
- валюталық баптарды қайта бағалау	2,141	-	2,141
Басқа кірістер	180,968	-	180,968
Әкімшілік және өзге де операциялық шығыстар	(2,260,799)	(451)	(2,261,250)
Сегмент нәтижелері	3,190,300	377,423	3,567,723
Корпоративтік табыс салығын үнемдеу			(828,408)
Бір жылдағы пайда			2,739,315

Банктің басқа банктердегі қаражат бойынша және белгілі бір кредиттер бойынша пайыздық кірістерден басқа барлық кірістері Қазақстан Республикасында пайда болады. Барлық айналымнан тыс активтер Қазақстан Республикасында орналасқан. Банк қызметінің географиялық салалары контрагенттің нақты орналасқан жері негізінде, яғни контрагенттің заңды тәуекелі емес, экономикалық тәуекел негізінде осы қаржылық есептілікке 25-ескертпеде келтірілген. Банкте 2022 және 2021 жылдары алынған жалпы кірістің он пайызынан астамын Банкке әкелетін клиенттер жоқ.

8 Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары

Ақша қаражаттары мен олардың баламалары келесі позицияларды қамтиды:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2022 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.
ҚР ҰБ-дағы корреспонденттік шоттар	683,353	7,931,442
Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар	12,493,062	5,934,931
90 күнге дейінгі мерзімге орналастырылған ҚР ҰБ-дағы мерзімді депозиттер	48,279,218	5,901,434
90 күнге дейінгі мерзімге орналастырылған кредиттік ұйымдардағы мерзімді депозиттер	10,182,528	1,238,059
Қолма-қол ақша	1,973,972	1,714,163
"Кері репо" мәмілелері	-	15,026,141
Ақшалай қаражаттар жиыны және олардың баламалары	73,612,133	37,746,170
БНШ шегергенде	(3,987)	(747)
Ақшалай қаражаттар жиыны және олардың баламалары	73,608,146	37,745,423

8 Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары (жалғасы)

Ақшалай қаражаттардың және олардың баламаларының барлық қалдықтары 1-кезеңге жатады. Бір жылдағы резервтердің өзгеруін талдау төменде келтірілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең
2020 жылғы 31 желтоқсанға арналған БНШ резерві	(1,529)
Бір жылдағы көзді өзгерту	858
Бағамдық айырмашылық	(76)
2021 жылғы 31 желтоқсанға арналған БНШ резерві.	(747)
Бір жылдағы БНШ өзгерісі	(3,263)
Бағамдық айырмашылық	23
2022 жылғы 31 желтоқсанға арналған БНШ резерві.	(3,987)

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелік сапа бойынша ақшалай қаражаттар мен олардың баламаларын талдау келтірілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Міндетті резервтерді қоса алғанда ҚР ҰБ шоттары бойынша қалдықтар	Басқа банктердегі мерзімді депозиттер	Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар	Жиыны
Уақтылы және негізсіз				
- ВВВ - рейтингі бар Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі-	48,962,571	-	-	48,962,571
- ВВВ-тан ВВВ+ке дейінгі рейтингімен	-	-	407,812	407,812
- ВВ-тан ВВ+ке дейінгі рейтингімен	-	7,865,924	9,385,304	17,251,228
-В-тан В+гк дейінгі рейтингімен	-	2,316,604	2,699,946	5,016,550
Жалпы баланстық құн	48,962,571	10,182,528	12,493,062	71,638,161
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	-	(92)	(3,895)	(3,987)
Қолма-қол ақша қаражатын қоспағанда, ақша қаражаттары мен олардың баламаларының жиыны	48,962,571	10,182,436	12,489,167	71,634,174

Банк S&P, Moody's және Fitch тәуелсіз халықаралық рейтингтік агенттіктері банктерге берген сыртқы рейтингтер негізінде ақшалай қаражаттың және олардың баламаларының несиелік сапасын бағалайды.

Күтілетін несиелік шығындарды бағалау мақсатында ақшалай қаражаттар мен олардың баламаларының қалдықтары 2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1-кезеңге енгізілген. Күтілетін кредиттік залалды бағалауға көзқарас 25-ескертпеде келтіріледі.

Қолма-қол ақшаның әділ құнын және оның баламаларын бағалауға қатысты 26-ескертпені қараңыз.

Төмендегі кестеде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелік сапа бойынша ақшалай қаражаттар мен олардың баламаларын талдау келтірілген*:

8 Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары (жалғасы)

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Міндетті резервтерді қоса алғанда ҚР ҰБ шоттары бойынша қалдықтар	Басқа банктердегі мерзімді депозиттер	Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар	Басқа банктермен кері РЕПО шарттары	Жиыны
<i>Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған</i>					
- ВВВ - рейтингі бар Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі	13,832,876	-	-	-	13,832,876
- ВВВ-тан ВВВ+ке дейінгі рейтингімен	-	-	1,577,106	15,026,141	16,603,247
- В-тан В+гк дейінгі рейтингімен	-	1,238,059	4,311,079	-	5,549,138
- рейтингсіз	-	-	46,746	-	46,746
Жалпы баланстық құн	13,832,876	1,238,059	5,934,931	15,026,141	36,032,007
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	-	(168)	(579)	-	(747)
Қолма-қол ақшалай қаражат қоспағанда, ақшалай қаражаттар мен олардың баламаларының жиыны	13,832,876	1,237,891	5,934,352	15,026,141	36,031,260

* Бұл ашу өткен жылдың қаржылық есептілігінде ұсынылмаған.

Қамтамасыз ету

2022 жылғы 31 желтоқсанда банкте "кері репо" шарттары бойынша дебиторлық берешек болмады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша "кері репо" шарттары бойынша дебиторлық берешек мынадай бағалы қағаздармен қамтамасыз етілді:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2021 ж.
Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ноталары	8,435,200
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары	3,984,000
Еуразиялық Банктің Облигациялары	3,339,000
	15,758,200

Минималды резервтерге қойылатын талаптар

Қазақстан заңнамасына сәйкес Банк Банктің белгілі бір міндеттемелерінің пайызы ретінде есептелетін резервтік активтерді қолдауға міндетті. Мұндай резервтер ҚР ҰБ-дағы ағымдағы шоттарда және/немесе қолма-қол ақша массасында резервтерді қалыптастыру кезеңінде ҚР ҰБ-дағы ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттарының жиынтық сомасының орташа айлық қалдықтары және/немесе ұлттық валютадағы қолма-қол ақшалай қаражат мөлшерінде сақталуы тиіс. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша міндетті резервтер талаптарға сәйкес 2,949,732 мың теңгені құрады (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 2,648,455 мың теңге)

9 Басқа банктердегі қаражат

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2022 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.
Басқа банктерде орналастырылған салымдар БНШ шегергенде	1,209,685 (315)	1,079,770 (3,069)
Басқа банктердегі қаражаттың жиыны	1,209,370	1,076,701

9 Басқа банктердегі қаражат (жалғасы)

2022 жылғы 31 желтоқсанда Банктің "Зираат Банк Өзбекстан" АҚ-та 2,500,000 АҚШ доллары сомасына депозиті немесе 1,156,625 мың теңге сомасына баламасы болған (2021 жылғы 31 желтоқсанда 2,500,000 АҚШ доллары немесе 1,079,770 мың теңге).

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең
2020 жылғы 31 желтоқсанға арналған БНШ резерві	(1,504)
Бір жылдағы көзді өзгерту	(1,495)
Бағамдық айырмашылық	(70)
2021 жылғы 31 желтоқсанға арналған БНШ резерві	(3,069)
Бір жылдағы БНШ өзгерісі	2,969
Бағамдық айырмашылық	(215)
2022 жылғы 31 желтоқсанға арналған БНШ резерві	(315)

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктердегі несиелік сапа бойынша депозиттерге талдау берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2022 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.
Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған B- несиелік рейтингімен	1,209,370	1,076,701
Банктердегі депозиттердің жиыны	1,209,370	1,076,701

* Бұл ашу өткен жылдың қаржылық есептілігінде ұсынылмаған.

Банк тәуелсіз халықаралық рейтингтік агенттіктер: S&P, Moody's және Fitch банктерге берген сыртқы рейтингтер негізінде банктердегі депозиттердің несиелік сапасын бағалайды.

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау мақсатында банктердегі депозиттердің қалдықтары 2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1-кезеңге енгізілді. Банк банктердегі депозиттер үшін несиелік шығындар үшін бағалау резервін жасайды.

Банктердегі депозиттердің әділ құнын бағалауға қатысты 26 ескертуді қараңыз.

10 Клиенттерге несиелер мен аванстар

Клиенттерге арналған несиелер келесі позицияларды қамтиды:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2022 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.
Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер	56,073,297	66,824,723
Ірі клиенттерге берілген несиелер	25,496,046	15,160,204
Ипотекалық несиелер	1,222,860	960,850
Тұтынушылық несиелер	239,860	211,351
Құнсыздануға арналған резерв шегерілгенге дейін амортизацияланған құн бойынша бағаланатын клиенттерге кредиттер мен аванстардың баланстық құны жиыны	83,032,063	83,157,128
Кредиттік портфельдің құнсыздануына арналған резервті шегергенде	(7,530,451)	(7,358,301)
Клиенттерге кредиттер мен аванстардың жиыны	75,501,612	75,798,827

10 Клиенттерге несиелер мен аванстар (жалғасы)

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанына Банк қарыз беру күніне жұмыскерлердің орташа жылдық саны екі жүз елуден асатын және (немесе) үш миллион айлық есептік көрсеткіштен асатын орташа жылдық табысы бар клиенттерге кредиттерді "ірі клиенттерге берілген кредиттер"; қарыз беру күніне жұмыскерлердің орташа жылдық саны екі жүз елуден аспайтын клиенттерге жіктейді адам және (немесе) "шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген кредиттер" сияқты айлық есептік көрсеткіштің үш миллионнан аспайтын орташа жылдық табысы. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы айлық есептік көрсеткіш 3,180 теңгені құрады (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 2,917 теңге). Жеке тұлғаларға жылжымайтын мүлік кепілімен берілген несиелерді Банк "ипотека" санатына жатқызады. Банк Жеке тұлғаларға берілген барлық басқа несиелерді "тұтынушылық несиелер" санатына жатқызады.

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын клиенттерге кредиттердің құнсыздануына бағалау резерві

Төменде 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде ірі клиенттерге берілген несиелер бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті БНШ-ның өзгеруіне талдау берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Ірі клиенттерге берілген несиелер				
2022 жылғы 1 қаңтардағы жалпы баланстық құн	3,632,155	3,719,466	7,808,583	15,160,204
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	25,005,029	-	-	25,005,029
Басқа санаттарға аударымдар	7,293,999	(2,680,010)	-	4,613,989
Кезең ішінде тануды тоқтату	(10,062,037)	(1,077,959)	-	(11,139,996)
1-кезеңге аударымдар	12,402	(12,402)	-	-
2-кезеңге аударымдар	(387,603)	387,603	-	-
3-кезеңге аударымдар	-	-	-	-
Есептелген пайыздардағы таза өзгеріс	144,388	(161,319)	4,909	(12,022)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер жиыны	22,006,178	(3,544,087)	4,909	18,467,000
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Есептен шығару	-	-	(9,176,340)	(9,176,340)
Оң және теріс бағамдық айырмашылықтар	(317,666)	-	1,362,848	1,045,182
31 желтоқсан 2022 ж.	25,320,667	175,379	-	25,496,046

10 Клиенттерге несиелер мен аванстар (жалғасы)

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Ірі клиенттерге берілген несиелер				
2022 жылдың 1 қаңтарына БНШ	(25,502)	(29,662)	(1,400,315)	(1,455,479)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(202,961)	-	-	(202,961)
Басқа санаттарға аударымдар	(54,172)	27,371	-	(26,801)
Кезең ішінде тануды тоқтату	20,271	2,124	-	22,395
1-кезеңге аударымдар	(138)	138	-	-
2-кезеңге аударымдар	2,398	(2,398)	-	-
3-кезеңге аударымдар	-	-	-	-
Кезеңдер арасындағы аудармалар немесе бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде БНШ өзгерісі	112,414	1,349	(7,571,076)	(7,457,313)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер жиыны	(122,188)	28,584	(7,571,076)	(7,664,680)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Есептен шығару	-	-	9,176,340	9,176,340
Оң және теріс бағамдық айырмашылықтар	(2,067)	-	(204,949)	(207,016)
31 желтоқсан 2022 ж.	(149,757)	(1,078)	-	(150,835)

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті құжаттың өзгеруіне талдау берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер				
2022 жылғы 1 қаңтардағы жалпы баланстық құн	46,643,715	6,507,933	13,673,075	66,824,723
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	47,697,169	-	-	47,697,169
Басқа санаттарға аударымдар	(7,293,999)	2,680,010	-	(4,613,989)
Кезең ішінде тануды тоқтату	(39,028,604)	(4,162,412)	(1,238,168)	(44,429,184)
1-кезеңге аударымдар	4,241,688	(4,241,688)	-	-
2-кезеңге аударымдар	(8,812,462)	9,219,732	(407,270)	-
3-кезеңге аударымдар	(9,975,224)	(2,707,734)	12,682,958	-
Есептелген пайыздардағы таза өзгеріс	1,704,992	929,224	(2,572,989)	61,227
Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер жиыны	(11,466,440)	1,717,132	8,464,531	(1,284,777)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Есептен шығару	-	-	(12,423,120)	(12,423,120)
Оң және теріс бағамдық айырмашылықтар	-	-	39,058	39,058
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>	1,092,227	120,444	1,704,742	2,917,413
31 желтоқсан 2022 ж.	36,269,502	8,345,509	11,458,286	56,073,297

10 Клиенттерге несиелер мен аванстар (жалғасы)

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер				
2022 жылдың 1 қаңтарына БНШ	(389,189)	(252,027)	(5,126,652)	(5,767,868)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(1,794,235)	-	-	(1,794,235)
Басқа санаттарға аударымдар	54,172	(27,371)	-	26,801
Кезең ішінде тануды тоқтату	84,370	64,645	230,214	379,229
1-кезеңге аударымдар	(58,211)	58,211	-	-
2-кезеңге аударымдар	96,944	(170,944)	74,000	-
3-кезеңге аударымдар	351,193	29,227	(380,420)	-
Кезеңдер арасындағы аудармалар немесе бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде БНШ өзгерісі	968,024	(182,874)	(12,891,682)	(12,106,532)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер жиыны				
	(297,743)	(229,106)	(12,967,888)	(13,494,737)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Есептен шығару	-	-	12,423,120	12,423,120
Оң және теріс бағамдық айырмашылықтар	-	-	(39,058)	(39,058)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:	(312)	(6,479)	(284,270)	(291,061)
31 желтоқсан 2022 ж.	(687,244)	(487,612)	(5,994,748)	(7,169,604)

Төменде 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы жалпы баланстық құнның және тұтынушылық несиелер бойынша тиісті БНШ-ның өзгеруіне талдау берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Тұтынушылық несиелер				
2022 жылғы 1 қаңтардағы жалпы баланстық құн	60,313	7,706	143,332	211,351
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	450,821	-	-	450,821
Басқа санаттарға аударымдар	(288,427)	(7,928)	(127,092)	(423,447)
Кезең ішінде тануды тоқтату	7,387	(7,387)	-	-
1-кезеңге аударымдар	(10,323)	10,323	-	-
2-кезеңге аударымдар	-	-	-	-
3-кезеңге аударымдар	(2,772)	2,755	17	-
Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер жиыны				
	156,686	(2,237)	(127,075)	27,374
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Есептен шығару	-	-	108	108
Оң және теріс бағамдық айырмашылықтар	662	237	128	1,027
31 желтоқсан 2022 ж.	217,661	5,706	16,493	239,860

10 Клиенттерге несиелер мен аванстар (жалғасы)

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Тұтынушылық несиелер				
2022 жылдың 1 қаңтарына БНШ	(504)	(70)	(77,357)	(77,931)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(3,630)	-	-	(3,630)
Басқа санаттарға аударымдар	147	1	49,887	50,035
Кезең ішінде тануды тоқтату	(68)	68	-	-
1-кезеңге аударымдар	47	(47)	-	-
2-кезеңге аударымдар	-	-	-	-
Кезеңдер арасындағы аудармалар немесе бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде БНШ өзгерісі	1,473	(25)	11,214	12,662
Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер жиыны	(2,031)	(3)	61,101	59,067
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Есептен шығару	-	-	(108)	(108)
Оң және теріс бағамдық айырмашылықтар	(8)	(3)	(128)	(139)
31 желтоқсан 2022 ж.	(2,543)	(76)	(16,492)	(19,111)

Төменде жалпы баланстық құнның өзгеруіне және 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы ипотекалық несиелер бойынша тиісті БНШ-ға талдау берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Ипотекалық несиелер				
2022 жылғы 1 қаңтардағы жалпы баланстық құн	550,812	313,449	96,589	960,850
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	788,211	-	-	788,211
Басқа санаттарға аударымдар	(373,622)	(115,225)	(44,436)	(533,283)
Кезең ішінде тануды тоқтату	99,911	(95,540)	(4,371)	-
1-кезеңге аударымдар	(45,756)	57,349	(11,593)	-
2-кезеңге аударымдар	(126,680)	(101,884)	228,564	-
Есептелген пайыздардағы таза өзгеріс	(72,955)	72,431	530	6
Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер жиыны	269,109	(182,869)	168,694	254,934
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Оң және теріс бағамдық айырмашылықтар	1,526	-	5,550	7,076
31 желтоқсан 2022 ж.	821,447	130,580	270,833	1,222,860

10 Клиенттерге несиелер мен аванстар (жалғасы)

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Ипотекалық несиелер				
2022 жылдың 1 қаңтарына БНШ	(3,109)	(46,566)	(7,348)	(57,023)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(54,293)	-	-	(54,293)
Басқа санаттарға аударымдар	1,010	3	-	1,013
Кезең ішінде тануды тоқтату	(1,301)	260	1,041	-
1-кезеңге аударымдар	430	(3,117)	2,687	-
2-кезеңге аударымдар	43,921	38,814	(82,735)	-
Кезеңдер арасындағы аудармалар немесе бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде БНШ өзгерісі	3,496	10,167	(91,568)	(77,905)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер жиыны	(6,737)	46,127	(170,575)	(131,185)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Оң және теріс бағамдық айырмашылықтар	-	-	(2,693)	(2,693)
31 желтоқсан 2022 ж.	(9,846)	(439)	(180,616)	(190,901)

Төменде 2021 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде ірі клиенттерге берілген несиелер бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті БНШ-ның өзгеруіне талдау берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Ірі клиенттерге берілген несиелер				
2021 жылғы 1 қаңтардағы жалпы баланстық құн	5,391,472	6,069,652	-	11,461,124
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	6,826,196	-	-	6,826,196
Басқа санаттарға аударымдар	-	2,753,782	-	2,753,782
Кезең ішінде тануды тоқтату	(4,319,235)	(3,001,618)	-	(7,320,853)
1-кезеңге аударымдар	439,830	(439,830)	-	-
2-кезеңге аударымдар	(2,678,766)	2,678,766	-	-
3-кезеңге аударымдар	(2,571,462)	(4,724,793)	7,296,255	-
Есептелген пайыздардағы таза өзгеріс	534,915	376,088	407,488	1,318,491
Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер жиыны	(1,768,522)	(2,357,605)	7,703,743	3,577,616
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Оң және теріс бағамдық айырмашылықтар	9,205	7,419	104,840	121,464
31 желтоқсан 2021 ж.	3,632,155	3,719,466	7,808,583	15,160,204

10 Клиенттерге несиелер мен аванстар (жалғасы)

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Ірі клиенттерге берілген несиелер				
2021 жылдың 1 қаңтарына БНШ	(92,709)	(142,541)	-	(235,250)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(32,133)	-	-	(32,133)
Басқа санаттарға аударымдар	-	(27,371)	-	(27,371)
Кезең ішінде тануды тоқтату	4,894	282	-	5,176
1-кезеңге аударымдар	(4,581)	4,581	-	-
2-кезеңге аударымдар	4,024	(4,024)	-	-
3-кезеңге аударымдар	77,780	137,471	(215,251)	-
Кезеңдер арасындағы аудармалар немесе бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде БНШ өзгерісі	17,261	1,967	(1,136,032)	(1,116,804)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер жиыны	67,245	112,906	(1,351,283)	(1,171,132)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Оң және теріс бағамдық айырмашылықтар	(38)	(27)	(49,032)	(49,097)
31 желтоқсан 2021 ж.	(25,502)	(29,662)	(1,400,315)	(1,455,479)

Төменде 2021 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті БІШ-ның өзгеруіне талдау берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер				
2021 жылғы 1 қаңтардағы жалпы баланстық құн	14,223,790	15,085,497	14,305,525	43,614,812
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	53,452,072	-	-	53,452,072
Басқа санаттарға аударымдар	-	(2,753,782)	-	(2,753,782)
Кезең ішінде тануды тоқтату	(23,472,040)	(8,658,646)	(1,609,689)	(33,740,375)
1-кезеңге аударымдар	2,762,820	(2,762,820)	-	-
2-кезеңге аударымдар	(2,706,623)	4,272,669	(1,566,046)	-
3-кезеңге аударымдар	(887,300)	(132,232)	1,019,532	-
Есептелген пайыздардағы таза өзгеріс	2,792,582	1,421,997	1,011,156	5,225,735
Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер жиыны	31,941,511	(8,612,814)	(1,145,047)	22,183,650
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Оң және теріс бағамдық айырмашылықтар	478,414	35,250	512,597	1,026,261
31 желтоқсан 2021 ж.	46,643,715	6,507,933	13,673,075	66,824,723

10 Клиенттерге несиелер мен аванстар (жалғасы)

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер				
2021 жылдың 1 қаңтарына БНШ	(182,651)	(204,199)	(4,322,964)	(4,709,814)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(539,503)	-	-	(539,503)
Басқа санаттарға аударымдар	-	27,371	-	27,371
Кезең ішінде тануды тоқтату	32,709	47,937	182,845	263,491
1-кезеңге аударымдар	(26,994)	26,994	-	-
2-кезеңге аударымдар	10,397	(752,988)	742,591	-
3-кезеңге аударымдар	22,786	55,271	(78,057)	-
Кезеңдер арасындағы аудармалар немесе бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде БНШ өзгерісі	297,361	561,302	(1,586,331)	(727,668)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер жиыны				
	(203,244)	(34,113)	(738,952)	(976,309)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Оң және теріс бағамдық айырмашылықтар	(3,294)	(13,715)	(64,736)	(81,745)
31 желтоқсан 2021 ж.	(389,189)	(252,027)	(5,126,652)	(5,767,868)

Төменде 2021 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы жалпы баланстық құнның және тұтынушылық несиелер бойынша тиісті БНШ-ның өзгеруіне талдау берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Тұтынушылық несиелер				
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	58,668	73,830	296,784	429,282
Басқа санаттарға аударымдар	-	-	-	-
Кезең ішінде тануды тоқтату	95,121	-	-	95,121
1-кезеңге аударымдар	(202,215)	(119,389)	(150,940)	(472,544)
2-кезеңге аударымдар	591	(591)	-	-
3-кезеңге аударымдар	(13,915)	13,915	-	-
Есептелген пайыздардағы таза өзгеріс	(11,964)	-	11,964	-
Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:	133,665	39,775	(14,496)	158,944
Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер жиыны				
	1,283	(66,290)	(153,472)	(218,479)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Оң және теріс бағамдық айырмашылықтар	362	166	20	548
31 желтоқсан 2021 ж.	60,313	7,706	143,332	211,351

10 Клиенттерге несиелер мен аванстар (жалғасы)

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Тұтынушылық несиелер				
2021 жылдың 1 қаңтарына БНШ	(460)	(391)	(128,183)	(129,034)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(9,555)	-	-	(9,555)
Басқа санаттарға аударымдар	446	7,784	65,491	73,721
1-кезеңге аударымдар	(9)	9	-	-
2-кезеңге аударымдар	75	(75)	-	-
3-кезеңге аударымдар	26,789	-	(26,789)	-
Кезеңдер арасындағы аудармалар немесе бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде БНШ өзгерісі	(17,787)	(7,396)	12,169	(13,014)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер жиыны	(41)	322	50,871	51,152
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Оң және теріс бағамдық айырмашылықтар	(3)	(1)	(45)	(49)
31 желтоқсан 2021 ж.	(504)	(70)	(77,357)	(77,931)

Төменде жалпы баланстық құнның өзгеруіне және 2021 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы ипотекалық несиелер бойынша тиісті БНШ-ға талдау берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Ипотекалық несиелер				
2021 жылғы 1 қаңтардағы жалпы баланстық құн	574,279	399,416	231,503	1,205,198
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	670,358	-	-	670,358
Кезең ішінде тануды тоқтату	(440,172)	(193,147)	(196,691)	(830,010)
1-кезеңге аударымдар	132,040	(126,688)	(5,352)	-
2-кезеңге аударымдар	(129,826)	222,056	(92,230)	-
3-кезеңге аударымдар	(158,482)	-	158,482	-
Есептелген пайыздардағы таза өзгеріс	(98,295)	9,780	(12,386)	(100,901)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер жиыны	(24,377)	(87,999)	(148,177)	(260,553)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Оң және теріс бағамдық айырмашылықтар	910	2,032	13,263	16,205
31 желтоқсан 2021 ж.	550,812	313,449	96,589	960,850

10 Клиенттерге несиелер мен аванстар (жалғасы)

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Ипотекалық несиелер				
2021 жылдың 1 қаңтарына БНШ	(1,257)	(8,450)	(82,182)	(91,889)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(71,503)	-	-	(71,503)
Кезең ішінде тануды тоқтату	195	39	104,043	104,277
1-кезеңге аударымдар	(1,743)	446	1,297	-
2-кезеңге аударымдар	7,748	(47,194)	39,446	-
3-кезеңге аударымдар	72,871	-	(72,871)	-
Кезеңдер арасындағы аудармалар немесе бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде БНШ өзгерісі	(9,179)	9,540	5,594	5,955
Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер жиыны	(1,611)	(37,169)	77,509	38,729
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Оң және теріс бағамдық айырмашылықтар	(241)	(947)	(2,675)	(3,863)
31 желтоқсан 2021 ж.	(3,109)	(46,566)	(7,348)	(57,023)

Төмендегі кестеде амортизацияланған құн бойынша бағаланатын клиенттерге кредиттер мен аванстар бойынша кредиттік тәуекелді талдау ұсынылған, олар үшін күтілетін кредиттік залалдар үшін бағалау резерві танылған. Төмендегі кестеде клиенттерге берілетін несиелер мен аванстардың баланстық құны банктің осы несиелер бойынша несиелік тәуекелге барынша ұшырауын көрсетеді.

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ірі корпоративтік клиенттерге берілген кредиттердің кредиттік сапасына талдау келтірілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең (12 айға БНШ)	2-кезең (Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуінен бастап барлық мерзімге БНШ)	3 кезең (Кредиттік-құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге БНШ)	Жиыны
Ірі клиенттерге берілген несиелер				
А-дан AAA-ға дейінгі несиелік рейтингімен	20,405,933	-	-	20,405,933
В-ден BVB-ге дейінгі несиелік рейтингімен	4,905,954	175,379	-	5,081,333
Рейтинг жоқ	8,780	-	-	8,780
Жалпы баланстық құн	25,320,667	175,379	-	25,496,046
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	(149,757)	(1,078)	-	(150,835)
Баланстық құн	25,170,910	174,301	-	25,345,211

10 Клиенттерге несиелер мен аванстар (жалғасы)

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген кредиттердің кредиттік сапасына талдау келтірілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең (12 айға БНШ)	2-кезең (Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуінен бастап барлық мерзімге БНШ)	3 кезең (Кредиттік- құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге БНШ)	Жиыны
Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер				
А-дан ААА-ға дейінгі несиелік рейтингімен	11,195,012	-	-	11,195,012
В-ден ВВВ-ге дейінгі несиелік рейтингімен	20,536,030	299,775	-	20,835,805
С-ден ССС-ге дейінгі несиелік рейтингімен	35,063	8,045,734	11,118,504	19,199,301
D несиелік рейтингімен	-	-	304,071	304,071
Рейтинг жоқ	4,503,397	-	35,711	4,539,108
Жалпы баланстық құн	36,269,502	8,345,509	11,458,286	56,073,297
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	(687,244)	(487,612)	(5,994,748)	(7,169,604)
Баланстық құн	35,582,258	7,857,897	5,463,538	48,903,693

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын тұтынушылық несиелердің несиелік сапасына талдау келтірілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең (12 айға БНШ)	2-кезең (Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуінен бастап барлық мерзімге БНШ)	3 кезең (Кредиттік- құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге БНШ)	Жиыны
Тұтынушылық несиелер				
Рейтинг жоқ	217,661	5,706	16,493	239,860
Жалпы баланстық құн	217,661	5,706	16,493	239,860
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	(2,543)	(76)	(16,492)	(19,111)
Баланстық құн	215,118	5,630	1	220,749

10 Клиенттерге несиелер (жалғасы)

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ипотекалық несиелердің несиелік сапасына талдау келтірілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең (12 айға БНШ)	2-кезең (Несиелік тәуекелдің айтарлықтай есуінен бастап барлық мерзімге БНШ)	3 кезең (Кредиттік- құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге БНШ)	Жиыны
Ипотекалық несиелер				
Рейтинг жоқ	821,447	130,580	270,833	1,222,860
Жалпы баланстық құн	821,447	130,580	270,833	1,222,860
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	(9,846)	(439)	(180,616)	(190,901)
Баланстық құн	811,601	130,141	90,217	1,031,959

Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ірі корпоративтік клиенттерге берілген кредиттердің кредиттік сапасына талдау келтірілген *:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең (12 айға БНШ)	2-кезең (Несиелік тәуекелдің айтарлықтай есуінен бастап барлық мерзімге БНШ)	3 кезең (Кредиттік- құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге БНШ)	Жиыны
Ірі клиенттерге берілген несиелер				
А-дан AAA-ға дейінгі несиелік рейтингімен	-	1,027,453	-	1,027,453
В-ден BBB-ге дейінгі несиелік рейтингімен	3,632,155	2,680,009	-	6,312,164
С-ден CCC-ге дейінгі несиелік рейтингімен	-	-	7,808,583	7,808,583
Рейтинг жоқ	-	12,004	-	12,004
Жалпы баланстық құн	3,632,155	3,719,466	7,808,583	15,160,204
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	(25,502)	(29,662)	(1,400,315)	(1,455,479)
Баланстық құн	3,606,653	3,689,804	6,408,268	13,704,725

* Бұл ашу өткен жылдың қаржылық есептілігінде ұсынылмаған.

10 Клиенттерге несиелер (жалғасы)

Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген кредиттердің кредиттік сапасына талдау келтірілген *:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең (12 айға БНШ)	2-кезең (Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуінен бастап барлық мерзімге БНШ)	3 кезең (Кредиттік- құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге БНШ)	Жиыны
Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер				
А-дан ААА-ға дейінгі несиелік рейтингімен	7,606,026	-	-	7,606,026
В-ден ВВВ-ге дейінгі несиелік рейтингімен	24,507,626	5,159,520	-	29,667,146
С-ден ССС-ге дейінгі несиелік рейтингімен	13,153,855	1,257,363	9,066,444	23,477,662
D несиелік рейтингімен	-	-	4,572,377	4,572,377
Рейтинг жоқ	1,376,208	91,050	34,254	1,501,512
Жалпы баланстық құн	46,643,715	6,507,933	13,673,075	66,824,723
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	(389,189)	(252,027)	(5,126,652)	(5,767,868)
Баланстық құн	46,254,526	6,255,906	8,546,423	61,056,855

* Бұл ашу өткен жылдың қаржылық есептілігінде ұсынылмаған.

Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын тұтынушылық несиелердің несиелік сапасына талдау келтірілген *:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең (12 айға БНШ)	2-кезең (Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуінен бастап барлық мерзімге БНШ)	3 кезең (Кредиттік- құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге БНШ)	Жиыны
Тұтынушылық несиелер				
Рейтинг жоқ	60,313	7,706	143,332	211,351
Жалпы баланстық құн	60,313	7,706	143,332	211,351
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	(504)	(70)	(77,357)	(77,931)
Баланстық құн	59,809	7,636	65,975	133,420

* Бұл ашу өткен жылдың қаржылық есептілігінде ұсынылмаған.

10 Клиенттерге несиелер (жалғасы)

Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ипотекалық несиелердің несиелік сапасына талдау келтірілген *:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең (12 айға БНШ)	2-кезең (Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуінен бастап барлық мерзімге БНШ)	3 кезең (Кредиттік- құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге БНШ)	Жиыны
Ипотекалық несиелер				
Рейтинг жоқ	550,812	313,449	96,589	960,850
Жалпы баланстық құн	550,812	313,449	96,589	960,850
Несиелік шығындар бойынша бағалау резерві	(3,109)	(46,566)	(7,348)	(57,023)
Баланстық құн	547,703	266,883	89,241	903,827

* Бұл ашу өткен жылдың қаржылық есептілігінде ұсынылмаған.

Өзгертілген және қайта құрылымдалған қарыздар

Банк қаржылық активті, мысалы, клиентке берілген несиені, егер Шарттың талаптары іс жүзінде жаңа несиеге айналатындай қайта қаралса және айырмашылық құнсызданудан болған шығын танылғанға дейін тануды тоқтатудан түскен пайда немесе залал ретінде танылса, тануды тоқтатады. Бастапқы тану кезінде несиелер құрылған несие САҚҚК активі болып саналатын жағдайларды қоспағанда, БНШ бағалау мақсаттары үшін 1-кезеңге жатады.

Егер модификация ақша ағындарының айтарлықтай өзгеруіне әкелмесе, модификация тануды тоқтатпайды. Бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгеруі негізінде Банк құнсызданудан болған шығын танылғанға дейін модификациядан түскен пайданы немесе залалды таниды.

Төмендегі кестеде 2-кезеңнің және 3-кезеңнің активтері көрсетілген, олар бойынша шарттар кезең ішінде қайта қаралған және нәтижесінде банк шеккен модификацияның тиісті әсерін көрсете отырып, қайта құрылымдалған ретінде ескеріледі.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Бір жыл ішінде өзгертілген клиенттерге берілетін несиелердің жалпы құны	6,725,435	13,895,404
Модификацияға дейінгі амортизацияланған құн	6,499,131	8,872,647
Модификациядан түскен таза (шығын)/пайда	497,694	(5,362)

Кредиттік сапаны арттырудың өзге де тетіктерін қамтамасыз ету

Банк талап ететін қамтамасыз етудің мөлшері мен түрі контрагенттің несиелік тәуекелін бағалауға байланысты. Қамтамасыз ету түрлері мен бағалау параметрлерінің рұқсат етілуіне қатысты қағидаттар белгіленді. Төменде алынған қамтамасыз етудің негізгі түрлері келтірілген:

- коммерциялық несиелеу кезінде-жылжымайтын мүлік, тауарлық-материалдық құндылықтар және дебиторлық берешек кепілі;
- жеке тұлғаларға несиелер беру кезінде-тұрғын үй кепілі.

Банк сонымен қатар еншілес ұйымдарға берілген несиелерге қатысты бас ұйымдардан кепілдіктер алады. Басшылық қамтамасыз етудің нарықтық құнына мониторингті жүзеге асырады және құнсызданудан болған шығындарға бағалау резервінің жеткіліктілігін тексеру барысында негізгі келісімге сәйкес қосымша қамтамасыз етуді сұратады.

10 Клиенттерге несиелер (жалғасы)

3 кезеңнің клиенттеріне 2022 және 2021 жылдардағы 31 желтоқсандағы кредиттер бойынша кредиттік сапаны арттырудың қамтамасыз етілуі немесе өзге де тетіктері болмаған жағдайда:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2022 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.
Ірі клиенттерге берілген несиелер *	-	6,408,268
Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер	3,236,310	8,546,423
Тұтынушылық несиелер	-	65,975
Ипотекалық несиелер	-	89,241
	3,236,310	15,109,907

* Бұл сома 2021 жылғы қаржылық есептілікте ашылған жоқ.

Жыл ішінде тиісті қарыз алушылардың берешегінің орнына банктің меншігіне әртүрлі активтер өтті. Қазіргі уақытта Банк осы активтерді сатуды жүзеге асыруда. Банктің саясатына сәйкес өндіріп алынған жылжымайтын мүлік белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады. Сатудан түскен түсімдер қолданыстағы берешекті азайту немесе өтеу үшін қолданылады. Әдетте, Банк өз қызметін жүзеге асыру мақсатында мұндай жылжымайтын мүлікті алмайды. Төменде өндіріп алынған және есепті күні ұсталатын активтердің баланстық құны туралы ақпарат берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2022 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.
Жер	626,898	3,503,660
Ғимараттар мен құрылыстар	123,362	787,222
Өндіріп алу жолданған кепілдердің жиыны	750,260	4,290,882

2022 және 2021 жылдар ішінде Банк кепілмен қамтамасыз ету үшін өндіріп алу арқылы жылжымайтын мүлік алған жоқ.

Клиенттерге несие шоғырландыру

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктің ең ірі он қарыз алушысы БНШ бойынша резерв шегерілгенге дейін клиенттерге кредиттердің жалпы сомасының 62%. (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 66%) құрады. Осы кредиттердің жиынтық сомасы 51,644,772 мың теңгені құрады (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 55,136,817 мың теңге).

Кредиттер негізінен экономиканың мынадай секторларында қызметін жүзеге асыратын Қазақстан Республикасындағы клиенттерге беріледі:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2022 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.
Коммерциялық және тұрғын үй объектілерін салу	18,622,265	21,737,678
Сауда	13,767,628	14,881,161
Қонақ үй бизнесі	9,608,396	10,004,937
Өндіріс	8,125,471	9,586,785
Жалға алу	7,547,070	11,772,788
Білім беру объектілерін салу	4,535,412	4,526,502
Жеке тұлғалар	1,462,720	1,172,201
Ауыл шаруашылығы	1,361,033	1,188,800
Басқалары	18,002,068	8,286,276
БНШ бойынша резервті шегергенге дейінгі клиенттерге кредиттердің жиыны	83,032,063	83,157,128

Жеке тұлғаларға берілген несиелер тұтынушылық және ипотекалық несиелермен ұсынылған.

11 Негізгі құралдар

Төменде негізгі құралдар баптары бойынша қозғалыс берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Жер	Ғимараттар мен құрылыстар	Компьютерлік жабдық	Көлік құралдары	Басқалар негізгі құралдар	Активтерді пайдалану құқығы	Жмыны
Бастапқы немесе артық бағаланған құн							
2021 жылғы 1 қаңтарға	754,369	9,577,490	27,977	1,525	258,646	558,205	11,178,212
Түсімдер	-	-	70,122	-	31,502	331,856	433,480
Шығу	-	(46,319)	(10,929)	-	(23,945)	(162,324)	(243,517)
2021 жылғы 31 желтоқсан	754,369	9,531,171	87,170	1,525	266,203	727,737	11,368,175
Түсімдер	-	1,028,279	25,690	-	31,462	6,907	1,092,338
Шығу	-	(13,796)	(3,649)	-	(71,161)	(2,590)	(91,196)
Қайта бағалаудың әсері	55,334	264,302	-	-	-	-	319,636
2022 жылғы 31 желтоқсан	809,703	10,809,956	109,211	1,525	226,504	732,054	12,688,953
Жинақталған тозу							
2021 жылғы 1 қаңтарға,	-	(98,211)	(11,408)	-	(107,414)	(227,881)	(444,914)
Амортизация және құнсыздану	-	(34,317)	(29,841)	-	(51,996)	(141,514)	(257,668)
Шығу	-	46,319	10,929	-	16,660	142,524	216,432
2021 жылғы 31 желтоқсан	-	(86,209)	(30,320)	-	(142,750)	(226,871)	(486,150)
Амортизация және құнсыздану	-	(34,317)	(37,164)	-	(49,355)	(138,036)	(258,872)
Шығу	-	13,796	3,649	-	71,161	-	88,606
2022 жылғы 31 желтоқсан	-	(106,730)	(63,835)	-	(120,944)	(364,907)	(656,416)
Таза баланстық құн							
31 желтоқсан 2020 ж	754,369	9,479,279	16,569	1,525	151,232	330,324	10,733,298
2021 жылғы 31 желтоқсан	754,369	9,444,962	56,850	1,525	123,453	500,866	10,882,025
2022 жылғы 31 желтоқсан	809,703	10,703,226	45,376	1,525	105,560	367,147	12,032,537

Жер мен ғимараттардың әділ құны нарықта ұсынылатын ұқсас объектілердің құнына қарай анықталады. Жер мен ғимараттардың әділ құны туралы толығырақ ақпарат 26-ескертпеде көрсетілген.

Егер жер мен ғимараттар құнсыздануды және ғимараттар бойынша жинақталған тозуды шегергенде бастапқы құны бойынша ескерілсе, олардың баланстық құны 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тиісінше 45,080 мың теңгені және 10,141,907 мың теңгені (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: тиісінше 45,080 мың теңге және 9,118,504 мың теңгені) құрайтын еді.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банк пайдалануындағы офистік және компьютерлік жабдықтармен, көлік құралдарымен және өзге де негізгі құралдармен ұсынылған толық самортизацияланған негізгі құралдардың бастапқы құны 25,484 мың теңгені құрады (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 110,332 мың теңге).

12 Инвестициялар

2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялар келесі позицияларды қамтиды:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2022 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.
Еншілес ұйымдарға инвестициялар ҚҚБ акциялары	547,378 7,001	547,378 7,001
Барлық үлестік құралдар	554,379	554,379

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктің нақты шығындар есебінде көрсетілген келесі еншілес кәсіпорындары болды:

Атауы	31 желтоқсан 2022 ж.		31 желтоқсан 2021 ж.	
	Меншік үлесі, %	Сомасы	Меншік үлесі, %	Сомасы
"Қазақстан-Зираат Халықаралық -1 Стресс активтерін Басқару Ұйымы" ЖШС	100.00	204,277	100.00	204,277
"Қазақстан-Зираат Халықаралық -2 Стресс активтерін Басқару Ұйымы" ЖШС	100.00	343,101	100.00	343,101
Еншілес кәсіпорындарға инвестициялардың жиыны		547,378		547,378

2020 жылғы 24 қаңтарда Банк жарғылық капиталға жарна ретінде "Қазақстан-Зираат Халықаралық -1 Стресс активтерін Басқару Ұйымы" ЖШС ("САБҰ КЗХ-1" ЖШС) еншілес ұйымына 204,277 мың теңге мөлшерінде активтерді берді.

2020 жылы Банк Агенттіктің 2020 жылғы 19 қазандағы №100 шешімі негізінде "Қазақстан-Зираат Халықаралық -2 Стресс активтерін Басқару Ұйымы" ЖШС ("САБҰ КЗХ-2" ЖШС) құрды. 2020 жылғы 8 желтоқсанда Банк жарғылық капиталға жарна ретінде "САБҰ КЗХ-2" ЖШС еншілес ұйымына 343,101 мың теңге мөлшерінде активтерді берді.

13 Басқа активтер

2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа активтер мынадай позицияларды қамтиды:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2022 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.
ҚҚБ шотында пайдалануға шектелген қаражат	2,457,455	272,008
Банк қызметі бойынша басқа дебиторлар	732,552	285,753
Алуға комиссиялар	28,114	25,403
	3,218,121	583,164
БНШ резервін шегергенде	(288,913)	(250,937)
Басқа қаржы активтері	2,949,208	332,227
Алынған кепіл мүлкі	750,260	4,290,882
Банктік емес қызмет бойынша өзге де алдын ала төлем	564,228	1,018,777
Банк қызметінде пайдаланылмайтын активтер	379,619	379,616
КТС-тан басқа салықтар бойынша алдын ала төлем	4,184	129,606
Басқалары	303,402	147,820
Басқа қаржылық емес активтер	2,001,693	5,966,701
Басқа активтер	4,950,901	6,298,928

13 Басқа активтер (жалғасы)

2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алып қойылған кепіл мүлкі қарыз алушылардың кредиттерді қайтару жөніндегі міндеттемелерін реттеу кезінде Банк алған жылжымайтын мүлік объектілерін білдіреді. Алынған кепіл мүлкі сатудың таза құнының бастапқы құнының ең аз мәні бойынша бағаланады. Қазіргі уақытта Банк осы активтерді сату бойынша іс-шараларды белсенді жүргізіп жатқанына қарамастан, олардың көпшілігі қысқа мерзім ішінде жүзеге асырылмаған. Басшылық бұл активтерді жақын болашақта іске асыруға ниетті.

2022 және 2021 жылдары Банк мүлікті еншілес ұйымдарға бермеген.

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы басқа қаржы активтері бойынша БНШ-дағы резервтердің өзгеруіне талдау берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	БНШ
31 желтоқсан 2020 ж.	-
Бір жылға есептеулер	(252,065)
Есептен шығару	1,128
2021 жылғы 31 желтоқсан	(250,937)
Бір жылға есептеулер	(25,586)
Есептен шығару	-
Бағамдық айырмашылық	7,610
2022 жылғы 31 желтоқсан	(268,913)

Күтілетін кредиттік залалдар моделінің кезеңдері бөлінісінде БНШ астындағы резервтердің өзгерістерін талдау 20-ескертпеде келтірілген.

14 Несие мекемелерінің қаражаты

2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелік мекемелердің қаражаты келесі позицияларды қамтиды:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2022 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.
"ДАМУ" кәсіпкерлікті дамыту қоры" АҚ	5,108,357	5,102,162
Несие мекемелерінің қаражаты	5,108,357	5,102,162

2020 жылғы 13 қазанда Банк "Даму Өңірлер III" шағын және орта бизнес субъектілері үшін өңірлік басым жобаларды қаржыландыру бағдарламасы шеңберінде "ДАМУ" кәсіпкерлікті дамыту қоры" АҚ-пен кредиттік келісімге қол қойды. Кредиттік келісім 7 жыл мерзімге 5 млрд теңге сомасына жасалды. Несие бойынша пайыздық мөлшерлеме 8,5% құрайды. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банк кредиттік келісім бойынша жалпы сомасы 5,000,000 мың теңгеге 7 транш алды. 2022 жылы Банк "В" деңгейінен төмен кредиттік рейтингті төмендету жөніндегі келісімді бұзды. Банк рейтингінің төмендеуі банктің бас компаниясы Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasi A.S. шетел валютасындағы эмитенттің дефолт рейтингіне (ЭДР) ұқсас рейтингтік әрекетке сәйкес келеді, 2022 жылғы қыркүйекте Банк "ДАМУ" кәсіпкерлікті дамыту қоры" АҚ-тан осы келісімді бұзуға қатысты қаражатты мерзімінен бұрын қайтаруды талап ету құқығынан бас тартқан хат алды.

Кредиттік мекемелер қаражатының өтімділігін талдау 25-ескертпеде келтірілген.

15 Клиенттердің қаражаты

2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша клиенттердің қаражаты келесі позицияларды қамтиды:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2022 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.
Ағымдағы шоттар	59,445,584	46,028,208
Мерзімді депозиттер	43,821,220	44,704,263
Клиенттердің қаражаты	103,266,804	90,732,471
Кепілдіктер бойынша қамтамасыз ету ретінде ұсталатындар (24-Ескертпе)	1,193,226	471,025

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктің ең ірі он клиенті ағымдағы шоттар мен клиенттердің депозиттеріндегі қаражаттың жиынтық қалдығының 40% құрады (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 57%). 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осындай клиенттер қаражатының жиынтық қалдығы 41,762,877 мың теңгені құрады (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 51,689,145 мың теңге).

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2022 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.
Мерзімді депозиттер		
Заңды тұлғалар	31,134,668	34,447,176
Жеке тұлғалар	10,074,132	7,785,921
Мемлекеттік және қоғамдық ұйымдар	2,612,420	2,471,166
Ағымдағы шоттар		
Заңды тұлғалар	49,804,725	40,495,460
Жеке тұлғалар	8,477,989	5,131,330
Мемлекеттік және қоғамдық ұйымдар	1,162,870	401,418
Клиенттердің қаражаты	103,266,804	90,732,471

Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне сәйкес Банк салымшының бірінші талабы бойынша салым сомасын беруге міндетті. Мерзімді салым салымшыға оның талабы бойынша мерзім өткенге дейін қайтарылған жағдайларда, егер шартта пайыздардың өзге мөлшері көзделмесе, салым бойынша пайыздар талап етілгенге дейін салымдар бойынша банк төлейтін пайыздардың мөлшеріне сәйкес мөлшерде төленеді.

2022 жылғы 24 ақпанда Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі жеке тұлғалардың салымдары бойынша 10% мөлшерінде өтемақы (сыйлықақы) төлеуді көздейтін теңгемен салымдарды қорғау бағдарламасы туралы бірлескен өтініш жариялады. Бұл шешім қаржы нарықтарындағы өсіп келе жатқан геосаяси тәуекелдер мен құбылмалылық аясында қабылданды.

Бағдарлама шарттарына сай келетін теңгедегі депозиттер теңгедегі Депозиттерді қорғау бағдарламасына қатысуға жіберілді. Бұл салымдар 2022 жылғы 23 ақпандағы күннің соңындағы жағдай бойынша салымдарды сақтандыру жүйесіне қатысушы бір немесе бірнеше банктерде ашылуы мүмкін. Өтемақы төлеудің міндетті шарты 2022 жылдың 23 ақпанынан бастап банктегі салымның сақталуы болды. 2023 жылдың 24 ақпанына дейін, яғни кемінде 12 ай.

Осы есеп беру күніндегі жағдай бойынша Банк жоғарыда аталған өтемақы сомаларын алды және өз клиенттерінің банктік шоттарына аударылды.

15 Клиенттердің қаражаты (жалғасы)

Төменде клиенттердің қаражатын санаттар бойынша бөлу берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2022 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.
Заңды тұлғалар:		
Құрылыс	24,640,110	28,264,979
Сауда және қызметтер	21,410,413	17,652,766
Өндіріс	11,577,001	16,318,785
Кәсіби қызметтер	10,539,970	5,035,039
Көлік және коммуникация	5,255,509	4,830,648
Металл кендерін өндіру	4,890,037	2,040,691
Басқалары	6,401,643	3,672,312
Жеке тұлғалар	18,552,121	12,917,251
Клиенттердің қаражаты	103,266,804	90,732,471

16 Жалдау бойынша міндеттемелер

Банк жалдау бойынша келесі міндеттемелерді мойындады:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2022 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.
Қысқа мерзімді жалдау міндеттемелері	185,972	181,810
Ұзақ мерзімді жалдау міндеттемелері	217,133	352,959
Жалдау бойынша міндеттемелердің жиыны	403,105	534,769

2022 жылы қаржылық шығыстарға енгізілген пайыздық шығыстар 40,393 мың теңгені құрады. (2021 жыл: 41,208 мың теңге).

Жалдау шарттарында жалға берушіге тиесілі жалға берілетін активтер бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз етуден басқа ешқандай келісім жоқ. Жалға алынған активтерді несиелер мен несиелер бойынша кепіл ретінде пайдалану мүмкін емес.

17 Басқа міндеттемелер

2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа міндеттемелер мынадай ұстанымдарды қамтиды:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	<i>Ескерту</i>	31 желтоқсан 2022 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.
Құжаттамалық есеп айырысулар бойынша міндеттемелер		113,292	39,795
Берілген кредиттер бойынша пайыздардың аванстық төлемдері		49,203	30,358
Басқа кредиторлық берешек		-	-
Басқа қаржылық міндеттемелер		162,495	70,153
Корпоративтік табыс салығын қоспағанда, төлеуге салынатын салықтар		73,282	57,023
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша есептелген шығыстар		44,202	38,466
Шартты міндеттемелер бойынша шығындарды жабуға арналған резерв	24	125,495	20,400
Басқа міндеттемелер		73,260	14,132
Басқа қаржылық емес міндеттемелер		316,239	130,021
Басқа міндеттемелер		478,734	200,174

18 Капитал

Акционерлік капитал

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің жарияланған, шығарылған және толық төленген жай акцияларының жалпы саны 48,500,000 акцияны құрайды (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 15,000,000 акция). Акцияларды орналастыру құны бір жай акция үшін 1,000 теңгені құрады. Акционерлердің дивидендтер алуға және капиталды теңгемен бөлуге құқығы бар.

2022 және 2021 жылдары Банк дивидендтер жарияламады немесе төлемеді.

Басқа қорлардың сипаты мен мақсаты

Резервтік капитал

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктің 1,177,175 мың теңге сомасына күтпеген шығыстар мен болашақ шығындарды жабуға арналған жалпы банктік резерві бар ((2021 жылғы 31 желтоқсанға: 1,177,175 мың теңге). Жалпы банк резервінің қаражаты Банк акционерлерінің ресми шешімі бойынша ғана бөлінуі мүмкін.

Негізгі құралдарды қайта бағалау қоры

Негізгі құралдарды қайта бағалау Қоры банктің меншігіндегі жер мен ғимараттардың әділ құнының өсуін, сондай-ақ осы құнның төмендеуін көрсету үшін пайдаланылады, бірақ мұндай төмендеу бұрын капитал құрамында көрсетілген сол актив құнының бұрынғы өсуімен байланысты шамада ғана пайдаланылады.

Акцияға шаққандағы пайда

Акцияға шаққандағы базалық пайда қарапайым акционерлерге тиесілі кезеңдегі таза пайданы кезең ішінде орналастырылған акциялардың орташа өлшенген санына бөлу арқылы есептеледі. Банкте опциондар немесе айырбасталатын борыштық немесе үлестік құралдар жоқ.

18 Капитал (жалғасы)

Төменде акцияға шаққандағы базалық және таратылған пайданы есептеу кезінде пайдаланылған пайда мен акциялар туралы мәліметтер келтірілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	31 желтоқсан 2021 ж.	31 желтоқсан 2022 ж.
Банк акционерлеріне тиесілі бір жылдағы (таза шығын)/таза пайда	(10,652,467)	2,739,315
Бір акцияға шаққандағы базалық және таратылған пайданы анықтау мақсатында жай акциялардың орташа өлшенген саны	29,854,795	15,000,000
(Базалық және таратылған шығын)/акцияға шаққандағы базалық және таратылған пайда (теңгемен)	(356.81)	182.62

2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банкте акцияға шаққандағы пайданы тарататын қаржы құралдары болмады.

19 Пайыздық кірістер және пайыздық шығыстар

Таза пайыздық кірістер келесі позицияларды қамтиды:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық кірістер		
Клиенттерге несиелер	8,546,770	7,124,342
Басқа банктердегі қаражат	3,377,342	946,745
"Кері репо" шарттары бойынша дебиторлық берешек	66,068	333,344
Тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістердің жиыны	11,990,180	8,404,431
Басқа пайыздық кірістер	-	-
Пайыздық кірістер	11,990,180	8,404,431
Пайыздық шығыстар		
Клиенттердің қаражаты	(2,058,860)	(1,918,162)
Басқа банктердің қаражаты	(731,304)	(265,456)
Жалдау бойынша міндеттемелер	(40,393)	(41,208)
Пайыздық шығыстар жиыны	(2,830,557)	(2,224,826)
Таза пайыздық кіріс	9,159,623	6,179,605

20 Кредиттік шығындар бойынша шығыстар

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдың жиынтық кірісі туралы жеке есепте көрсетілген қаржы құралдары бойынша БНШ бойынша шығыстар келтірілген:

<i>Мың қазақстандық теңгеммен</i>	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	(3,263)	-	-	(3,263)
Басқа банктердегі қаражат	2,969	-	-	2,969
Клиенттерге амортизацияланған құны бойынша бағаланатын кредиттер	(428,699)	(154,398)	(20,648,438)	(21,231,535)
Басқа қаржы активтері	-	-	(25,586)	(25,586)
Қаржылық кепілдіктер	(104,604)	-	-	(104,604)
Кредиттік шығындар бойынша шығыстардың жиыны	(533,597)	(154,398)	(20,674,024)	(21,362,019)

Төменде 2021 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың жиынтық кірісі туралы жеке есепте көрсетілген қаржы құралдары бойынша БНШ бойынша шығыстар келтірілген:

<i>Мың қазақстандық теңгеммен</i>	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	858	-	-	858
Басқа банктердегі қаражат	(1,495)	-	-	(1,495)
Клиенттерге амортизацияланған құны бойынша бағаланатын кредиттер	(137,651)	41,946	(1,961,855)	(2,057,560)
Басқа қаржы активтері	(757)	-	(251,308)	(252,065)
Қаржылық кепілдіктер	(1,060)	-	-	(1,060)
Кредиттік шығындар бойынша шығыстардың жиыны	(140,105)	41,946	(2,213,163)	(2,311,322)

21 Комиссиялық кірістер мен шығыстар

Таза комиссиялық кірістер келесі позицияларды қамтиды:

<i>Мың қазақстандық теңгеммен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Есеп айырысу операциялары	642,817	481,783
Кепілдіктер мен аккредитивтер шығару	316,156	265,064
Кассалық операциялар	215,280	177,440
Банктік шоттарға қызмет көрсету бойынша қызметтер	46,732	35,941
Қауіпсіз операциялар	6,292	5,540
Төлем карточкалары	335	-
Басқалары	30,312	24,119
Комиссиялық кірістер	1,257,924	989,887
Есеп айырысу операциялары	(148,405)	(82,224)
Кепілдіктер	(49,871)	-
Төлем жүйелері бойынша комиссиялық шығыстар	-	(57,227)
Басқалары	(87,023)	(27,930)
Комиссиялық шығыстар	(285,299)	(167,381)
Таза комиссиялық кіріс	972,625	822,506

22 Әкімшілік және өзге де операциялық шығыстар

Әкімшілік және басқа операциялық шығындар келесі позицияларды қамтиды:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Ескерту	2022 ж.	2021 ж.
Жалақы және сыйлықақылар		954,427	759,314
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар		393,465	285,818
Негізгі құралдардың тозуы	11	258,871	257,668
Ғимаратты жөндеу шығындары		-	197,281
Бағдарламалық жасақтаманы техникалық қолдау		255,914	196,304
Кәсіби қызметтер		193,002	110,194
Әлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар		99,360	74,977
Материалдық емес активтердің амортизациясы		85,012	72,555
Күзет қызметтері		80,481	69,474
Байланыс қызметтері және ақпараттық қызметтер		52,779	47,050
Депозиттерді сақтандыру		80,263	42,564
Ғимараттарды күтіп ұстау		85,184	38,817
Мүшелік жарналар		18,671	19,250
Кеңсе керек-жарақтары		7,981	17,708
Іссапар шығындары		29,090	11,375
Сақтандыру		12,349	11,241
Инкассация		8,574	8,100
Көлік		7,556	5,492
Жарнама және маркетинг		12,300	2,717
Медициналық тауарлар		160	1,767
Басқалары		127,930	31,584
Әкімшілік және өзге де операциялық шығыстардың жиыны		2,763,369	2,261,250

23 Табыс салығы

Корпоративтік табыс салығы (бұдан әрі - КТС) бойынша шығыстар мынадай позициялармен ұсынылған:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	-	843,393
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығын үнемдеу-уақытша айырмашылықтардың пайда болуы және қалпына келтірілуі	(15,921)	(14,985)
Корпоративтік табыс салығы бойынша (үнемдеу)/шығыстар	(15,921)	828,408

Банктің табысына тек Қазақстан Республикасында ғана салық салынады. Салық заңнамасына сәйкес 2022 және 2021 жылдардағы корпоративтік табыс салығының қолданыстағы мөлшерлемесі 20% құрайды.

23 Табыс салығы (жалғасы)

Осы жеке қаржылық есептілікте көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар мен 2022 және 2021 жылдардағы нормативтік салық мөлшерлемесіне көбейтілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарды есепке алғанға дейінгі пайда арасындағы салыстыру келесідей:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарға дейінгі (шығын)/пайда	(10,668,389)	3,567,723
Нормативтік салық мөлшерлемесі	20%	20%
Нормативтік мөлшерлеме бойынша есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша теориялық (үнемдеу)/шығыстар	(2,133,678)	713,545
Шегерімге жатқызылмайтын әкімшілік және өзге де әкімшілік шығыстар	40,230	17,495
Салық мақсатында шегерілмейтін/салық салынбайтын резервтердегі өзгерістер	5,625	7,361
Болашақ кезеңге келтірілген танылмаған салық шығындары	2,045,177	-
Басқа тұрақты айырмашылықтар	26,725	90,007
Корпоративтік табыс салығы бойынша (үнемдеу)/шығыстар	(15,921)	828,408

2021 жылғы 31 желтоқсанға кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер, сондай-ақ олардың тиісті жылдардағы қозғалысы төмендегідей ұсынылған:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Пайда немесе шығын құрамындағы уақытша айырмашылықтардың пайда болуы және төмендеуі		Пайда немесе шығын құрамындағы уақытша айырмашылықтардың пайда болуы және төмендеуі		Басқа жиынтық табыстың құрамындағы уақытша айырмашылықтардың пайда болуы және азаюы	31 желтоқсан 2022 ж.
	31 желтоқсан 2020 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.	31 желтоқсан 2020 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.		
Шегерілетін уақыт айырмашылықтарының салық әсері						
Болашақ кезеңге келтірілген салық шығындары	-	-	-	2,045,177	-	2,045,177
Кейінге қалдырылған КТС бойынша активтер	-	-	-	2,045,177	-	2,045,177
Болашақ кезеңге ауыстырылған салық шығындары бойынша резерв	-	-	-	(2,045,177)	-	(2,045,177)
Кейінге қалдырылған КТС бойынша танылған активтер	-	-	-	-	-	-
Салық салынатын уақытша айырмашылықтардың салықтық әсері						
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(167,926)	13,604	(154,322)	43,608	(63,927)	(174,641)
Басқалар	(13,917)	1,381	(12,530)	(27,087)	-	(40,223)
Кейінге қалдырылған КТС бойынша міндеттемелер	(181,843)	14,985	(166,858)	15,921	(63,927)	(214,864)
Кейінге қалдырылған КТС бойынша таза актив / (міндеттеме)	(181,843)	14,985	(166,858)	15,921	(63,927)	(214,864)

24 Шарттық және шартты міндеттемелер

Саяси және экономикалық жағдайлар

Қазақстанда экономикалық реформалар және нарықтық экономиканың талаптарына жауап беретін құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылымды дамыту жалғасуда. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы көбінесе осы реформалардың барысына, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Үкіметі экономика, қаржы және ақша-кредит саясаты саласында қабылдайтын шаралардың тиімділігіне байланысты болады.

Теңгенің негізгі шетел валюталарына айырбас бағамының құбылмалылығы Қазақстан экономикасына кері әсерін тигізуде. Тартылатын қаржыландырудың теңгедегі пайыздық мөлшерлемелері жоғары болып қалуда. Аталған факторлар капиталға қол жетімділіктің шектелуіне, капиталдың жоғары құнына, инфляцияның жоғары деңгейіне және одан әрі экономикалық өсуге қатысты белгісіздікке әкелді, бұл болашақта Банктің қаржылық жағдайына, операцияларының нәтижелеріне және экономикалық перспективаларына теріс әсер етуі мүмкін. Банк басшылығы ағымдағы жағдайларда Банктің экономикалық орнықтылығын қолдау жөнінде тиісті шаралар қабылдап жатыр деп есептейді.

Сот процестері мен талаптары

Банк іскерлік операцияларға байланысты өртүрлі сот ісін жүргізудің елеуетті объектісі болып табылады. Банк мұндай түрлердің қанағаттандырылмаған немесе қауіп төндіретін талаптары жеке немесе жиынтықта Банктің қаржылық жағдайына немесе оның қызметінің нәтижелеріне елеулі теріс әсер етуі мүмкін деп есептемейді.

Банк жекелеген мән-жайлардың нәтижесінде туындайтын елеулі міндеттемелердің ықтималдығын бағалайды және міндеттеменің туындауына себеп болған оқиғалар орын алуы және міндеттеме сомасы жеткілікті сенімділік дәрежесімен есептелуі мүмкін болған кезде ғана өзінің жеке қаржылық есептілігінде резервтер құрады. Жоғарыда сипатталған шартты міндеттемелердің кез келгені бойынша осы жеке қаржылық есептілікте ешқандай резерв құрылған жоқ.

Күтпеген салық төлемдері

Әр түрлі заңнамалық және нормативтік құқықтық актілердің ережелері әрдайым нақты тұжырымдала бермейді және оларды түсіндіру жергілікті салық органдарының инспекторлары мен Қаржы министрлігінің шенеуніктерінің пікіріне байланысты. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдары арасында пікір алшақтығы жағдайлары жиі кездеседі. Қазақстандық заңдардың, қаулылардың және тиісті нормативтік-құқықтық актілердің мәлімделген немесе анықталған бұзушылықтары үшін айыппұлдар мен өсімпұлдардың қолданыстағы режимі өте қатал. Айыппұлдар даулы соманы төркілеуді (валюталық заңнаманы бұзғаны үшін), сондай-ақ әдетте төленбеген салықтар сомасының 50% мөлшерінде айыппұлдарды қамтиды.

Банк барлық қолданыстағы салықтарды төледі немесе есептеді деп санайды. Түсініксіз жағдайларда Банк басшылықтың негізделген бағалары негізінде салық міндеттемелерін есептеді. Банктің саясаты шығын ықтималдығы бар есепті кезеңде резервтерді тануды көздейді және оның сомасы жеткілікті дәлдік дәрежесімен айқындалуы мүмкін.

Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздікке байланысты салықтардың, айыппұлдар мен өсімпұлдардың елеуетті сомасы осы уақытқа дейін шығыстарға жатқызылған және 2022 жылғы 31 желтоқсанға есептелген сомадан асып кетуі мүмкін. Мұндай сомаларды есептеу мүмкіндігіне және олардың ықтимал елеулі сипатына қарамастан, Банк басшылығы олардың екіталай немесе бағаланбайтын немесе екеуі де бір уақытта деп санайды.

24 Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)

Шарттық және шартты міндеттемелер

31 желтоқсанда Банктің шарттық және шартты міндеттемелері келесі тармақтарды қамтыды:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Ескерт у	2022 ж.	2021 ж.
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер			
Кепілдіктер		32,921,544	13,352,831
Пайдаланылмаған несие желілері		20,446,145	16,667,687
Аккредитивтер		267,638	89,062
Кредиттік сипаттағы міндеттемелердің жиынтығы		53,635,327	30,109,580
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер бойынша БНШ бойынша резерв			
Кепілдіктер бойынша қамтамасыз ету ретінде ұсталатын клиенттердің қаражаты	17	(125,495)	(20,400)
	14	(1,193,226)	(471,025)
Резервті шегергенде және ақшалай қаражат түріндегі қамтамасыз етуді шегергенде кредиттік сипаттағы Міндеттемелердің жиынтығы		52,316,606	29,618,155

Кредиттік сипаттағы міндеттемелер

Кредиттер беру жөніндегі міндеттемелер шарттық міндеттемелер болып табылады, олардың талаптары бойынша Банк міндеттеменің қолданылу мерзімі ішінде Клиентке алдын ала келісілген шарттарда кредит беруге міндетті. Клиенттің үшінші тараптар алдындағы міндеттемелерін орындамаған жағдайда, Банктің төлемдерді жүзеге асыру жөніндегі қайтарып алынбайтын міндеттемелері болып табылатын кепілдіктер мен кепілдік аккредитивтер кредиттер мен қарыздар сияқты кредиттік тәуекел деңгейіне ие болады. Белгілі бір шарттарды орындау кезінде келісілген сома шегінде клиенттердің атынан төлемдерді жүзеге асыру жөніндегі банктің жазбаша міндеттемелері болып табылатын құжаттамалық және тауарлық аккредитивтер тауарлардың тиісті жеткізілімдерімен немесе ақшалай депозиттермен қамтамасыз етіледі және тиісінше тікелей қарыз алудан гөрі тәуекел деңгейі төмен болады. Кредиттер беру жөніндегі міндеттемелер кез келген қолайсыз жағдайлар туындаған жағдайда банктің келісімнен біржақты шығу құқығын көздейді. Осылайша, 2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін кредиттер беру жөніндегі міндеттемелер бойынша БНШ бойынша бағалау резерві танылмады.

Несие беру міндеттемелері несие, кепілдік немесе аккредитив түрінде несие беру үшін басшылық бекіткен соманың пайдаланылмаған бөлігін қамтиды. Қамтамасыз ету міндеттемелеріне қатысты шығындар сомасының ықтималдығы пайдаланылмаған міндеттемелердің жалпы сомасынан аз, өйткені несие беру міндеттемелері клиенттердің белгілі бір несиелік талаптарды сақтауына байланысты.

Банк несиелік сипаттағы міндеттемелер өтелгенге дейін қалған мерзімді бақылайды, өйткені әдетте ұзақ мерзімді міндеттемелер қысқа мерзімді міндеттемелерге қарағанда несиелік тәуекелдің жоғары деңгейіне ие. Жыл сайын Банк кредиттік қаражатты/міндеттемелерді алуға қолжетімділік кезеңін қайта қарау мақсатында берілген кредиттік лимиттерге ревизия жүргізеді. Кредит қабілеттілігі нашарлаған жағдайда қолжетімділік кезеңі жаңартылмайды.

24 Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кредиттік тәуекел деңгейлері негізінде кредиттік сипаттағы міндеттемелердің кредиттік сапасына талдау келтірілген.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең (12 айға БНШ)	
	31 желтоқсан 2022 ж.	31 желтоқсан 2021 ж.
Кепілдіктер мен аккредитивтер		
- Жоғары деңгей	12,159,428	5,645,156
- Жақсы деңгей	10,540,633	2,327,017
- Қанағаттанарлық деңгей	995,065	192,155
- Арнайы мониторингті қажет етеді	9,494,056	5,211,565
Танылмаған жалпы құны	33,189,182	13,441,893
Кепілдіктер мен аккредитивтерге арналған резерв	(125,495)	(20,400)
Кредиттер беру жөніндегі міндеттемелер		
- Жоғары деңгей	7,917,835	4,233,349
- Жақсы деңгей	10,893,943	10,445,365
- Қанағаттанарлық деңгей	1,207,179	1,957,758
- Арнайы мониторингті қажет етеді	427,188	31,215
Танылмаған жалпы құны	20,446,145	16,667,687
Кредиттер беру жөніндегі міндеттемелерге арналған резерв	-	-

Банк пайдаланатын деңгейлер бойынша кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесінің және кредиттік сипаттағы міндеттемелерге қатысты дефолтты және кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюын айқындауды қоса алғанда, күтілетін кредиттік залалдарды бағалауға тәсілдің сипаттамасы 25-ескертпеде келтіріледі.

Шарттарға сәйкес пайдаланылмаған несие желілері, аккредитивтер және кепілдіктер бойынша берешектің жалпы сомасы міндетті түрде болашақ ақшалай талаптарды білдірмейді, өйткені қарыз алушыға қаражат бермей-ақ аталған міндеттемелердің қолданылу мерзімінің аяқталуы немесе күшін жою мүмкін.

Төменде 2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы БНШ-дағы резервтердің өзгеруіне талдау берілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	1-кезең	Жиыны
2021 жылғы 1 қаңтарға БНШ бойынша резерв	(19,253)	(19,253)
Бір жылдағы БНШ өзгерісі	(1,060)	(1,060)
Бағамдық айырмашылықтар	(87)	(87)
2021 жылғы 31 желтоқсанға БНШ бойынша резерв	(20,400)	(20,400)
Бір жылдағы БНШ өзгерісі	(104,604)	(104,604)
Бағамдық айырмашылықтар	(491)	(491)
2021 жылғы 31 желтоқсанға БНШ бойынша резерв	(125,495)	(125,495)

25 Тәуекелдерді басқару

Кіріспе

Банк қызметін жүзеге асыру кезінде тәуекелдер бар. Банк тәуекелдерді басқаруды анықтау, бағалау және байқаудың тұрақты процесі барысында, сондай-ақ тәуекел лимиттерін және басқа да ішкі бақылау шараларын белгілеу арқылы жүзеге асырады. Тәуекелдерді басқару процесі Банктің Тұрақты кірістілігін сақтау үшін өте маңызды және Банктің әрбір жеке қызметкері оның міндеттеріне байланысты тәуекелдер үшін жауап береді. Банк несиелік тәуекелге, өтімділік тәуекеліне және нарықтық тәуекелге ұшырайды, ол өз кезегінде сауда операцияларымен байланысты тәуекелге және сауда емес қызметпен байланысты тәуекелге бөлінеді. Банк сонымен қатар операциялық тәуекелдерге ұшырайды.

Тәуекелдерді тәуелсіз бақылау процесі қоршаған ортаның өзгеруі, технология немесе саланың өзгеруі сияқты іс-әрекеттерді жүргізу тәуекелдеріне әсер етпейді. Мұндай тәуекелдерді банк стратегиялық жоспарлау процесінде бақылайды.

Тәуекелдерді басқару процесі Банк тұрақты негізде жүзеге асыратын тәуекелдерді сәйкестендіруді, өлшеуді, бақылауды және шектеуді қамтиды.

Тәуекелдерді басқару құрылымы

Тәуекелдерді анықтау және бақылау үшін жалпы Жауапкершілік Директорлар кеңесіне жүктеледі, бірақ тәуекелдерді басқару мен бақылауға жауапты жеке тәуелсіз органдар да бар.

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқарудың жалпы тәсіліне, тәуекелдерді басқару стратегиясы мен принциптерін бекітуге жауап береді.

Басқарма

Басқарманың міндеті-банктегі тәуекелдерді басқару процесін бақылау.

Тәуекелдерді басқару жөніндегі Директорлар кеңесінің комитеті

Тәуекелдерді басқару жөніндегі директорлар кеңесінің комитеті олардың сенімділігі мен тиімділігін қамтамасыз ету мақсатында тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау мәселелері бойынша ұсынымдар әзірлеу арқылы Банктің Директорлар кеңесіне жәрдем көрсетеді.

Тәуекелдерді басқару

Тәуекелдерді басқару бөлімшесі тәуелсіз бақылау процесін қамтамасыз ету үшін тәуекелдерді басқарумен байланысты рәсімдерді енгізуге және жүргізуге жауапты.

Бөлімше қызметінің негізгі мақсаты ол жүргізетін операциялардың түрі мен көлемін ескере отырып, Банктің тәуекелдерін тиімді айқындауды, бағалауды және шектеуді қамтамасыз ететін тәуекелдерді анықтау және бақылау әдістерін қолдануды көздейтін Банктің тәуекелдерін басқарудың тиімді жүйесін құру және оның жұмыс істеуі болып табылады. Бұл бөлімше тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы есептілік жүйесінде толық ақпарат жинауды қамтамасыз етеді.

Банк Қазынашылығы

Банктің қазынашылығы Банктің активтері мен міндеттемелерін, сондай-ақ жалпы қаржылық құрылымды басқаруға жауапты. Сондай-ақ, қазынашылық өтімділік тәуекеліне және Банкті қаржыландыру тәуекеліне жауап береді.

Ішкі аудит

Банкте өтетін тәуекелдерді басқару процестерін жыл сайын ішкі аудит қызметі тексереді, ол рәсімдердің жеткіліктілігін де, банктің осы рәсімдерді орындауын да тексереді. Ішкі аудит бөлімі басшылықпен жүргізілген тексерулердің нәтижелерін талқылайды және аудит жөніндегі комитетке өз қорытындылары мен ұсынымдарын ұсынады.

25 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы ақпарат беру жүйелері

Банктің тәуекелдері әдеттегі қызмет барысында күтілетін шығынды да, статистикалық модельдер негізінде ең үлкен нақты шығынды бағалауды білдіретін күтпеген шығынды да көрсететін әдісті қолдана отырып бағаланады. Модельдер өткен тәжірибелерден алынған және экономикалық жағдайларды ескере отырып түзетілген ықтималдық мәндерін пайдаланады. Банк сонымен қатар екіталай деп саналатын оқиғалар орын алған жағдайда орын алатын "ең нашар сценарийлерді" модельдейді.

Тәуекелдерді бақылау және бақылау негізінен банк белгілеген лимиттерге негізделеді. Мұндай лимиттер Банк жұмыс істейтін қызметті жүргізу стратегиясын және нарықтық жағдайларды, сондай-ақ банктің қабылдауға дайын тәуекел деңгейін көрсетеді, бұл ретте жекелеген салаларға ерекше назар аударылады.

Бұдан басқа, Банк тәуекелдер мен операциялардың барлық түрлері бойынша жиынтық позицияға қатысты тәуекелдерді көтерудің өзінің жалпы қабілетін бақылайды және бағалайды.

Қызметтің барлық түрлері бойынша алынған ақпарат тәуекелдерді талдау, бақылау және ерте анықтау мақсатында зерттеледі және өңделеді. Көрсетілген ақпарат Директорлар кеңесіне, Басқармаға, активтер мен міндеттемелерді басқару жөніндегі комитетке, кредиттік Комитетке және бөлімшелердің әрқайсысының басшыларына түсіндірмелермен беріледі. Есепте кредиттік тәуекелдің жиынтық мөлшері туралы ақпарат, болжамды кредиттік көрсеткіштер, белгіленген тәуекел лимиттерінен ерекшеліктер, өтімділік коэффициенттері, пайыздық мөлшерлеменің өзгеруінің тәуекел коэффициенттері және тәуекел деңгейіндегі өзгерістер қамтылады.

Барлық деңгейлер үшін банк тәуекелдер туралы өртүрлі есептер жасайды, олар банктің барлық бөлімшелеріне кең, қажетті және өзекті ақпаратқа қол жеткізуді қамтамасыз ету үшін таратылады.

Белгіленген лимиттерді, инвестицияларды, өтімділікті, сондай-ақ тәуекел деңгейіндегі өзгерістерді қолдау талқыланатын Банктің Басқармасы мен өзге де бөлімшелерінің кеңесі ұдайы өткізіліп тұрады.

Тәуекелді азайту

Банк өзінің несиелік тәуекелін төмендету үшін кепілдікті белсенді қолданады (қосымша ақпарат төменде көрсетілген).

Тәуекелдің шамадан тыс концентрациясы

Тәуекел концентрациясы бірқатар контрагенттер ұқсас қызмет түрлерін жүзеге асырған немесе олардың қызметі бір географиялық аймақта жүргізілген немесе контрагенттер ұқсас экономикалық сипаттамаларға ие болған және экономикалық, саяси және басқа жағдайлардағы өзгерістер нәтижесінде осы контрагенттердің шарттық міндеттемелерді орындау қабілетіне ұқсас әсер еткен жағдайда пайда болады. Тәуекел концентрациясы белгілі бір салаға немесе географиялық аймаққа әсер ететін жағдайлардағы өзгерістерге банк қызметінің нәтижелерінің салыстырмалы сезімталдығын көрсетеді.

Тәуекелдің шамадан тыс шоғырлануын болдырмау үшін Банктің саясаты мен рәсімдері әртараптандырылған портфельді сақтауға бағытталған арнайы принциптерді қамтиды. Белгіленген тәуекел концентрациясын басқару жүзеге асырылады.

Несиелік тәуекел

Банк кредиттік тәуекелге ұшырайды, бұл қаржы құралымен операция тараптарының бірі шарт бойынша міндеттемені орындамау салдарынан екінші Тараптың қаржылық шығынға ұшырауына себеп болатын тәуекел болып табылады.

Несиелік тәуекел Банктің контрагенттермен несиелік және басқа операцияларының нәтижесінде пайда болады, соның салдарынан несиелік сипаттағы қаржылық активтер мен баланстан тыс міндеттемелер пайда болады.

Банктің кредиттік тәуекелінің ең жоғары деңгейі қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте қаржы активтерінің баланстық құнында көрсетіледі. Берілген қаржылық кепілдіктер, несие беру міндеттемелері, пайдаланылмаған несие желілері және экспорттық/импорттық аккредитивтер үшін міндеттеме сомасы максималды несиелік тәуекел болып табылады.

25 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Несиелік тәуекелді басқару

Несиелік тәуекел-бұл банк бизнесі үшін жалғыз маңызды тәуекел. Сондықтан басшылық несиелік тәуекелді басқаруға ерекше назар аударады.

Тәуекелдерді басқару мақсатында несиелік тәуекелді бағалау күрделі процесс болып табылады және модельдерді қолдануды талап етеді, өйткені тәуекел нарықтық жағдайларға, күтілетін ақша ағындарына және уақыт өте келе өзгереді. Активтер портфолиосындағы несиелік тәуекелді бағалау дефолт ықтималдығына, сәйкес залал коэффициенттеріне және контрагенттер арасындағы дефолт корреляциясына қатысты қосымша бағалауды қажет етеді.

Шектеулер

Банк бір қарыз алушыға немесе байланысты қарыз алушылар тобына лимиттер белгілеу, сондай-ақ географиялық және салалық сегменттер бойынша лимиттер белгілеу арқылы несиелік тәуекелді бақылайды. Экономиканың өнімдері мен салалары бойынша кредиттік тәуекел лимиттерін басшылық үнемі бекітеді. Мұндай тәуекелдердің мониторингі жүйелі түрде жүзеге асырылады, бұл ретте лимиттер жылына кемінде бір рет қайта қаралады.

Несиелік тәуекелді жіктеу жүйесі

Кредиттік тәуекелді бағалау және кредиттік тәуекел деңгейі бойынша қаржы құралдарын жіктеу мақсатында Банк екі тәсілді қолданады: тәуекелдерге негізделген ішкі рейтинг жүйесі немесе сыртқы халықаралық рейтингтік агенттіктердің (Standard&Poor 's (S&P), Fitch, Moody's) тәуекел деңгейлерін бағалауы.

Компанияны бағалау жүйесі (FDS) - қарыз алушылардың несиелік қабілетін анықтау мақсатында қолданылатын жүйе.

Келесі кестеде FDS-те қолданылатын несиелік ұпайлар келтірілген:

Несиелік рейтинг	Несиелік рейтингке түсініктеме
AAA	Қаржылық және қаржылық емес критерийлерден бастап өте оң компания болумен қатар, ұзақ мерзімді жоғары несиелік қабілеттілікті жалғастыра алады
AA	Қаржылық және қаржылық емес критерийлерден бастап оң компания болумен қатар, ұзақ мерзімді несиелік қабілеттілікті жалғастыра алады
A	Қысқа мерзімді несиелік қабілеті жоғары және қаржылық және қаржылық емес критерийлерден бастап оңтайландыруды қамтамасыз ететін жоғары несиелік компания
BBB	Қаржылық және қаржылық емес критерийлердің маңызды бөлігінің несиелік қабілетін оңтайландыруды қамтамасыз еткен ұзақ мерзімді несиелік қабілеттілікке арналған Компания
BB	Қаржылық және/немесе қаржылық емес критерийлердің бір бөлігінде кредит қабілеттілігін оңтайландыруды қамтамасыз етпеумен қатар қысқа мерзімді кредит қабілеттілігі бар орташа ұзақ мерзімді тәуекелді талдау критерийлері шеңберінде бағалауды орындау қажет Компания
B	Кредитке қабілеттілігі мерзімнің соңына дейін қайта қаралатын Компания қаржылық және/немесе қаржылық емес критерийлердің маңызды бөлігінде кредитке қабілеттілікті оңтайландыруды қамтамасыз етпеумен қатар тәуекелді талдау критерийлері шеңберінде бағалауды орындау қажет болуы мүмкін.
CCC	Кепілдікпен бағалау қажет.
CC	Қаржылық және/немесе қаржылық емес критерийлердің маңызды бөлігі теріс. Қысқа мерзімді несиелік қабілеттілікке ие және кепілдік конъюнктурасы бар бағалауды талап ететін Компания, сонымен қатар міндеттемелерді орындауда қиындықтар туындауы мүмкін.
C	Қаржылық және/немесе қаржылық емес критерийлер тұрғысынан келісуге болады, тәуекелдер шекарасынан төмен болып қалады. Несиелеуді тек Директорлар кеңесі құрылымының комитеттері немесе бас дирекцияның несиелік Комитеті-1 ұсынады.
D	Қаржылық және/немесе қаржылық емес критерийлер тұрғысынан келісуге болады, тәуекелдер шекарасынан төмен болып қалады. Несиелеуді тек директорлар кеңесі құрылымының комитеттері ұсынады

(*) Қолма-қол ақшамен берілетін кредиттерді немесе олардың баламаларын осы кесте шеңберінде қарауға болмайды.

(**) Бір топта орын алатын компаниялар бас компанияның несиелік рейтингін алады.

25 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Рейтингтік модельдерді несиелік тәуекелдерді басқару департаменті үнемі қайта қарайды, дефолт туралы нақты мәліметтер негізінде бәк-тестіленеді және қажет болған жағдайда жаңартылады. Қолданылатын әдіске қарамастан, Банк рейтингтердің дәлдігін үнемі растайды, модельдердің болжамды қабілеттерін есептейді және бағалайды.

Сыртқы рейтингтерді контрагенттерге S&P, Moody's және Fitch сияқты тәуелсіз халықаралық рейтингтік агенттіктер тағайындайды. Бұл рейтингтер жалпыға қол жетімді. Мұндай рейтингтер мен дефолт ықтималдығының тиісті диапазондары банкаралық депозиттер мен корреспонденттік шоттар үшін қолданылады.

Несиелік тәуекел-Банктің клиенттері немесе контрагенттері өздерінің шарттық міндеттемелерін орындамауы салдарынан шығынға ұшырау қаупі. Банк кредиттік тәуекелді Банктің жекелеген контрагенттер, тәуекелдің географиялық немесе салалық шоғырлануы бойынша қабылдауға дайын тәуекелдің шекті мөлшерін белгілеу арқылы, сондай-ақ белгіленген тәуекел лимиттерінің сақталуын мониторингтеу арқылы басқарады.

Банк контрагенттердің несиелік қабілеттілігіндегі ықтимал өзгерістерді, соның ішінде кепілдік мөлшерін мерзімді қайта қарауды ерте анықтауды қамтамасыз ету үшін несиелік сапаны тексеру процедурасын жасады.

Несиелік сапаны тексеру процедурасы банкке ықтимал шығындардың мөлшерін тәуекелдер бойынша бағалауға және қажетті шараларды қабылдауға мүмкіндік береді.

Несиелік сипаттағы міндеттемелерге байланысты тәуекелдер

Банк өз клиенттеріне Банктің клиенттер атынан төлемдер жүргізу қажеттілігі туындауы мүмкін кепілдіктер алу мүмкіндігін береді. Клиенттер мұндай төлемдерді кепілдік беру шарттарына сәйкес Банкке өтейді. Көрсетілген шарттар бойынша Банк кредиттер бойынша тәуекелдерге ұқсас және тәуекелдерді бақылау рәсімдері мен саясатының көмегімен төмендетілетін тәуекелдерді көтереді.

Қаржылық жағдай туралы жеке есеп баптарының баланстық құны өзара есеп айырысу туралы бас келісімдерді және қамтамасыз етуді ұсыну туралы келісімдерді пайдалану салдарынан тәуекелдің төмендеуінің әсерін ескермей, осы баптар бойынша кредиттік тәуекелдің ең жоғары мөлшерін неғұрлым дәл көрсетеді.

Әділ құн бойынша көрсетілетін қаржы құралдары бойынша олардың баланстық құны кредиттік тәуекелдің ағымдағы мөлшерін білдіреді, бірақ болашақта құнның өзгеруі нәтижесінде туындауы мүмкін тәуекелдің ең жоғары мөлшерін білдірмейді.

Қаржы құралдарының әрбір сыныбы бойынша кредиттік тәуекелдің ең жоғары мөлшері туралы толығырақ ақпарат жеке ескертпелерде берілген. Қамтамасыз етудің және тәуекелді төмендетудің өзге де әдістерінің әсері туралы ақпарат 9-ескертпеде және 23-ескертпеде берілген.

Қазынашылық және банкаралық қатынастар

Банктің қазынашылық және банкаралық қатынастарына қаржылық қызмет көрсету ұйымдары, банктер, брокер-дилерлер, биржалар және клирингтік ұйымдар сияқты контрагенттермен қатынастар жатады. Мұндай қатынастарды бағалау үшін Банк қаржылық есептілік сияқты жалпыға қол жетімді ақпаратты және сыртқы рейтингтер сияқты басқа сыртқы көздерден алынған деректерді талдайды.

25 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Коммерциялық несиелеу және шағын бизнеске несие беру

Коммерциялық несиелеу жағдайында қарыз алушыларды бағалауды Банктің несиелік тәуекелдер департаменті жүргізеді. Несиелік тәуекелді бағалау өртүрлі тарихи, ағымдағы және болжамды ақпаратты ескеретін есептеу әдістемесіне негізделген, мысалы:

- Тарихи қаржылық ақпарат, клиенттер тұрғысынан дайындалған болжамдар мен жоспарлармен бірге. Мұндай қаржылық ақпарат алынған және күтілетін нәтижелер туралы деректерді, төлем қабілеттілігі коэффициенттерін, өтімділік коэффициенттерін және клиенттің қаржылық нәтижелерін бағалауға сәйкес келетін кез келген басқа коэффициенттерді қамтиды.
- Сыртқы ақпарат көздерінен клиенттер туралы жалпыға қол жетімді ақпарат. Мұндай ақпаратқа рейтингтік агенттіктер тағайындаған сыртқы рейтингтер, тәуелсіз талдаушылардың есептері, облигациялар нарығындағы айналымдағы бағалар немесе пресс–релиздер мен мақалалар кіреді.
- Макроэкономикалық немесе геосаяси ақпарат, мысалы, клиент өз қызметін жүзеге асыратын белгілі бір салаға және географиялық аймақтарға қатысты ЖІӨ өсу қарқыны.
- Ұйымның нәтижелерін анықтауға сәйкес келетін басқару сапасы мен клиенттің мүмкіндіктері туралы басқа негізделген және расталған ақпарат.

Несиелік сапаны бағалау әдістерінің күрделілігі мен егжей-тегжейінің деңгейі Банктің тәуекелге ұшырауына және клиенттің мөлшеріне байланысты өзгереді. Шағын бизнес кәсіпорындарына жеке несиелерді банк бөлшек сауда өнімдерінің үлгілерін пайдалана отырып бағалайды.

Тұтынушылық несиелеу және ипотекалық несиелеу

Тұтынушылық несиелеу Жеке тұлғаларға кепілдендірілген және кепілсіз несиелерді қамтиды. Бұл өнімдерді ипотекалық несиелермен бірге Бағалау әр түрлі қолдану арқылы жүзеге асырылады критерийлер, оның негізгі көрсеткіші мерзімі өткен күндер саны болып табылады. Модельдерде пайдаланылатын басқа да негізгі бастапқы деректер мыналар болып табылады: басқа банктер мен мемлекеттік органдардың төлем талаптары–тапсырмалары бойынша есептен шығару фактілері, қайта бағалау қорытындылары бойынша кепілдердің нарықтық құнының төмендеуі, сол қарыз алушының басқа қаржы активтері бойынша дефолттың болуы, сондай-ақ кредит сомасының қамтамасыз ету құнына арақатынасының коэффициенті.

Дефолт қаупі бар шама

Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама (EAD) құнсыздану үшін бағаланатын қаржы құралдарының жалпы баланстық құнын білдіреді және клиенттің дефолтқа жақындаған кезде қарызын ұлғайту қабілетін де, мерзімінен бұрын өтеу мүмкіндігін де көрсетеді. 1-кезең несиелері үшін EAD есептеу үшін Банк 12 айлық БНШ–ны бағалау үшін 12 ай ішінде дефолт ықтималдығын бағалайды. Қаржы активтерінің 2-кезеңінің, 3-кезеңінің және САҚҚҚ активтері үшін ead көрсеткіші құралдың бүкіл қолданылу мерзімі ішінде болуы мүмкін оқиғалар үшін қарастырылады.

Дефолттағы шығындар деңгейі

Коммерциялық несиелеу жағдайында LGD көрсеткіші кем дегенде үш айда бір рет бағаланады және оны бюджеттеу, тиімділікті талдау және Банктің тәуекелдерді басқару департаменті қайта қарайды және бекітеді.

Несиелік тәуекелді бағалау LGD бағалаудың стандартты моделіне негізделген, нәтижесінде белгілі бір LGD деңгейлері белгіленеді. LGD деңгейлерінің деректері EAD-тің күтілетін көрсеткішін ұсталған кепілдікті сату нәтижесінде қалпына келтіріледі немесе жүзеге асырылады деп күтілетін сомалармен салыстырғанда ескереді.

Банк клиенттерге несиелерді болашақ ақша ағындарын бағалауға сәйкес келетін негізгі сипаттамаларға негізделген топтарға бөлді. Ол үшін өткен кезеңдердің шығындары туралы ақпарат пайдаланылады және мәмілелерге тән сипаттамалардың кең ауқымы, сондай-ақ қарыз алушының сипаттамалары қарастырылады.

25 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі

Банк өздеріне қатысты барлық активтерді ұдайы тексереді. Құрал немесе құралдар портфелі бойынша құнсыздану үшін бағалау резервін қандай сомада құру қажет екенін анықтау үшін (яғни, бүкіл мерзім ішінде 12 айлық БНШ немесе БНШ сомасында) Банк бастапқы танылған сәттен бастап осы құрал немесе құралдар портфелі бойынша кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғайғанын талдайды. Егер қарыз алушы шартта көзделген төлемдерді 30 күнге кешіктірсе, Банк қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекел бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай өсті деп санайды.

Банк сонымен қатар актив бойынша несиелік тәуекелдің айтарлықтай өскенін көрсету үшін қосымша сапалы әдісті қолданады, мысалы, Клиентті/несиені проблемалық тізімге ауыстыру немесе несиелік оқиғаға байланысты қайта құрылымдау.

Ұқсас активтер тобы бойынша топтық негізде БНШ-ны бағалау жағдайында Банк бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы орын алғанын бағалаудың бірдей қағидаттарын қолданады.

Бағалау топтық негізде жүзеге асырылатын қаржы активтерін топтастыру. Төменде көрсетілген факторларға байланысты Банк БНШ-ны жеке негізде немесе топтық негізде есептейді.

Банк БНШ-ны жеке негізде есептейтін активтер кластарына мыналар кіреді:

- қаржылық активтер класына қарамастан 3-кезеңнің барлық активтері;
- жалпы құны меншікті капиталдың 0,2% - нан асатын қаржылық активтер.
- Банк топтық негізде БНШ есептейтін активтер кластарына мыналар кіреді:
- 1 және 2 кезеңдегі ипотекалық және тұтынушылық несиелер, сондай-ақ 1 және 2 кезеңдегі коммерциялық несиелеу портфелі;
- жалпы құны меншікті капиталдың 0,2% - % аспайтын қаржы активтері.

Болжалды ақпарат және бірнеше экономикалық сценарийлер

БНШ есептеу модельдерінде Банк бастапқы экономикалық деректер ретінде пайдаланады:

- ЖІӨ өсуі;
- номиналды ақшалай кірістердің өсуі;
- жұмыссыздық деңгейі;
- инфляция;
- тұрғын үй нарығындағы номиналды бағалар.

БНШ есептеу кезінде қолданылатын бастапқы деректер мен модельдер әрдайым қаржылық есептілікті ұсыну күніндегі нарықтың барлық сипаттамаларын көрсете бермейді. Мұны көрсету үшін кейде сапалы түзетулер немесе уақытша түзетулер ретінде қабаттасулар жасалады, егер мұндай айырмашылықтар маңызды болса.

25 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Болжамды ақпарат алу үшін Банк сыртқы көздерден (сыртқы рейтингтік агенттіктер, мемлекеттік органдар, мысалы, орталық банктер және халықаралық қаржы институттары) деректерді пайдаланады. Банктің несиелік тәуекелдер департаментінің мамандары бірнеше сценарийлерге қатысты салмақ коэффициенттерін анықтайды. Төмендегі кестеде әрбір экономикалық сценарийде БНШ бағалау үшін қолданылатын негізгі болжамды экономикалық айнымалылардың/болжамдардың мәндері көрсетілген. Кейінгі жылдар бағанының деректері ұзақ мерзімді орташа болып табылады, сондықтан 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы барлық сценарийлер үшін бірдей.

Негізгі факторлар	БНШ сценарийі	Берілген ықтималдық, %	2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.	Кейінгі жылдар
ЖІӨ өсуі, %	Оптимистік	10%	6.00%	6.08%	6.15%	6.10%
	Базалық	70%	4.00%	4.05%	4.10%	4.07%
	Пессимистік	20%	2.00%	2.03%	2.05%	2.03%
Номиналды ақшалай кірістердің өсуі, %	Оптимистік	10%	12.96%	9.72%	7.56%	6.60%
	Базалық	70%	14.15%	10.88%	8.25%	6.30%
	Пессимистік	20%	10.56%	7.92%	6.16%	6.55%
Жұмыссыздық деңгейі, %	Оптимистік	10%	4.80%	4.80%	4.80%	4.80%
	Базалық	70%	4.90%	4.90%	4.90%	4.90%
	Пессимистік	20%	6.00%	6.00%	6.00%	6.00%
Инфляция, %	Оптимистік	10%	10.80%	8.10%	6.30%	6.00%
	Базалық	70%	12.00%	9.00%	7.00%	7.00%
	Пессимистік	20%	13.20%	9.90%	7.70%	9.35%
Тұрғын үй нарығындағы номиналды бағалар, мың теңге / ш. м	Оптимистік	10%	561.24	606.70	644.92	691.35
	Базалық	70%	536.93	561.09	580.73	621.38
	Пессимистік	20%	539.97	566.70	588.51	624.75

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктің қаржылық активтері мен міндеттемелерінің географиялық шоғырлануы келтірілген:

Мың қазақстандық теңгемен	Қазақстан	ЭЫДҰ-ға кіретін елдер	ЭЫДҰ-ға кірмейтін елдер	Жиыны
Активтер				
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	68,046,330	4,991,929	569,887	73,608,146
Басқа банктердегі қаражат	-	-	1,209,370	1,209,370
Инвестициялар	554,379	-	-	554,379
Клиенттерге несиелер	70,123,337	5,378,275	-	75,501,612
Басқа қаржы активтері	2,949,208	-	-	2,949,208
Монетарлық активтердің жиыны	141,673,254	10,370,204	1,779,257	153,822,715
Міндеттемелер				
Несие мекемелерінің қаражаты	5,108,357	-	-	5,108,357
Клиенттердің қаражаты	99,356,240	3,672,378	238,186	103,266,804
Жалдау бойынша міндеттемелер	403,105	-	-	403,105
Басқа қаржылық міндеттемелер	162,495	-	-	162,495
Монетарлық міндеттемелердің жиыны	105,030,197	3,672,378	238,186	108,940,761

25 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктің қаржылық активтері мен міндеттемелерінің географиялық шоғырлануы төменде келтірілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Қазақстан	ЭЫДҰ-ға кіретін елдер	ЭЫДҰ-ға кірмейтін елдер	Жиыны
Активтер				
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	31,243,716	6,044,355	457,352	37,745,423
Басқа банктердегі қаражат	-	-	1,076,701	1,076,701
Инвестициялар	554,379	-	-	554,379
Клиенттерге несиелер	61,519,423	12,061,332	2,218,072	75,798,827
Басқа қаржы активтері	332,227	-	-	332,227
Монетарлық активтердің жиыны	93,649,745	18,105,687	3,752,125	115,507,557
Міндеттемелер				
Несие мекемелерінің қаражаты	5,102,162	-	-	5,102,162
Клиенттердің қаражаты	87,871,278	2,766,502	94,691	90,732,471
Жалдау бойынша міндеттемелер	534,769	-	-	534,769
Басқа қаржылық міндеттемелер	70,153	-	-	70,153
Монетарлық міндеттемелердің жиыны	93,578,362	2,766,502	94,691	96,439,555

Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару

Өтімділік тәуекелі - бұл Банктің төлемдер бойынша міндеттемелерін әдеттегі немесе күтпеген жағдайларда өтеу мерзімі келгенде орындай алмау қаупі. Осы тәуекелді шектеу мақсатында басшылық банктік салымдардың ең төменгі мөлшеріне қосымша әр түрлі қаржыландыру көздерінің болуын қамтамасыз етті. Басшылық сонымен қатар өтімділікті ескере отырып, активтерді басқаруды және болашақ ақша ағындары мен өтімділіктің күнделікті мониторингін жүзеге асырады. Бұл процесс күтілетін ақша ағындарын бағалауды және қажет болған жағдайда қосымша қаржыландыру үшін пайдаланылуы мүмкін жоғары сапалы қамтамасыз етуді қамтиды.

Банк күнделікті негізде өтімділіктің бірқатар ішкі көрсеткіштерінің мониторингін жүзеге асырады. Банктің қазынашылығы ақша позициясы мен өтімділігі жоғары бағалы қағаздар портфелін пайдалана отырып, тұрақты негізде қысқа мерзімді өтімділікті басқарады.

Банк сонымен қатар міндетті нормативтер түрінде ҚР ҰБ белгілеген өтімділікке қойылатын талаптарды орындауға міндетті. Банк қолма-қол ақша ағыны күтпеген жерден тоқтатылған жағдайда қолма-қол ақшаға тез сатылуы мүмкін әр түрлі, жоғары сұранысқа ие активтердің портфолиосына ие. Банк сонымен қатар ақша қаражаттарына деген қажеттілікті қанағаттандыру үшін пайдалана алатын несиелер туралы келісімдер жасады.

25 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелерді талдау. Төмендегі кестеде өтеу бойынша шарттық дисконтталмаған міндеттемелер негізінде өтеуге дейін қалған мерзімдер бөлінісінде Банктің 31 желтоқсандағы қаржылық міндеттемелері көрсетілген. Бірінші талап бойынша өтелуге жататын міндеттемелер өтеу туралы талап ең ерте ықтимал күнге мәлімделгендей қаралады. Алайда, Банк көптеген клиенттер Банктің тиісті төлемді жүзеге асыруға міндетті болатын ең ерте күні өтеуді талап етпейді деп күтеді және сәйкесінше кесте өткен кезеңдердегі салымдарды талап ету туралы ақпарат негізінде Банк есептеген күтілетін ақша ағындарын көрсетпейді.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Талап етілгенге дейін	3 айдан аз	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Жиыны
31 желтоқсан 2022 ж.						
Қаржылық міндеттемелер						
Несие мекемелерінің қаражаты	-	42,500	1,381,292	5,108,315	-	6,532,107
Клиенттердің қаражаты	57,051,978	2,478,692	42,724,933	2,072,645	41,749	104,369,997
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	45,287	130,102	236,143	55,476	467,008
Басқа қаржылық міндеттемелер	49,203	28,757	14,835	69,694	6	162,495
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелердің жиыны	57,101,181	2,595,236	44,251,162	7,486,797	97,231	111,531,607

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Талап етілгенге дейін	3 айдан аз	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Жиыны
31 желтоқсан 2021 ж.						
Қаржылық міндеттемелер						
Несие мекемелерінің қаражаты	-	42,500	372,417	3,818,554	2,713,554	6,947,025
Клиенттердің қаражаты	45,556,220	3,963,934	40,651,211	2,746,230	204,604	93,122,199
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	45,287	136,074	387,254	79,753	648,368
Басқа қаржылық міндеттемелер	40,803	3,362	8,586	14,978	2,424	70,153
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелердің жиыны	45,597,023	4,055,083	41,168,288	6,967,016	3,000,335	100,787,745

Өтеу мерзімдері бойынша міндеттемелерді талдау "талап етілгенге дейін және 1 айдан аз мерзімде" санатындағы клиенттер қаражатының едәуір бөлігін көрсететініне қарамастан, бұл қаражатты қайтару тарихи түрде осы кестеде көрсетілгеннен ұзағырақ мерзім ішінде жүргізілді. Бұл депозиттер сенімді және ұзақ мерзімді қаржыландыру көзін қалыптастырады. 2022 жылы клиенттер қаражатының айтарлықтай ағыны болған жоқ және банк басшылығы жақын арада мұндай ағындарды күтпейді.

Банк өтімділікті басқару үшін дисконттауды есепке алмай, өтеу мерзімі бойынша жоғарыда келтірілген міндеттемелерді талдауды пайдаланбайды. Оның орнына Банк төмендегі кестеде көрсетілген өтеудің күтілетін мерзімдері мен өтімділіктің күтілетін алшақтығын бақылайды:

25 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша күтілетін өтеу мерзімдері бойынша қаржы құралдарына талдау келтірілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Талап етілгенге дейін және 1 айдан аз мерзімде	1 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	12 айдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Жиыны
Активтер						
Қолма-қол ақша және ақшалай қаражаттардың баламалары	45,743,211	27,864,935	-	-	-	73,608,146
Басқа банктердегі қаражат	1,209,370	-	-	-	-	1,209,370
Клиенттерге несиелер мен аванстар	1,508,289	17,610,094	19,014,172	32,328,801	5,040,256	75,501,612
Инвестициялар	-	-	-	-	554,379	554,379
Басқа қаржы активтері	-	-	2,949,208	-	-	2,949,208
Жиыны	48,460,870	45,475,029	21,963,380	32,328,801	5,594,635	153,822,715
Міндеттемелер						
Клиенттердің қаражаты	28,937,167	33,886,389	22,063,394	18,340,949	38,905	103,266,804
Несие мекемелерінің қаражаты	-	108,357	1,000,000	4,000,000	-	5,108,357
Жалдау бойынша міндеттемелер	14,797	92,995	78,180	188,968	28,165	403,105
Басқа қаржылық міндеттемелер	9,934	13,773	87,411	51,371	6	162,495
Қаржылық міндеттемелер бойынша әлеуетті болашақ төлемдер жиыны	28,961,898	34,101,514	23,228,985	22,581,288	67,076	108,940,761
Қаржы құралдары бойынша өтімділік алшақтығы	19,498,972	11,373,515	(1,265,605)	9,747,513	5,527,559	44,881,954

Кепілдіктер мен аккредитивтер бойынша төлемдерге қатысты өтімділік талаптары өтеу мерзімдері бойынша талдауда жоғарыда көрсетілген тиісті міндеттемелердің сомасынан едәуір төмен, өйткені Банк әдетте осы міндеттемелер бойынша қаражатты үшінші тараптар талап етеді деп күтпейді. Жоғарыда келтірілген кестеге енгізілген қарыз беру бойынша шарттық міндеттемелердің жалпы сомасы міндетті түрде болашақта төленуі қажет болатын ақшалай қаражатың сомасын білдірмейді, өйткені бұл міндеттемелердің көпшілігі талап етілмеген немесе олардың қолданылу мерзімі аяқталғанға дейін тоқтатылуы мүмкін.

25 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтеу мерзімі бойынша қаржы құралдарына талдау келтірілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Талап етілгенге дейін және 1 айдан аз мерзімде	1 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	12 айдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Жиыны
Активтер						
Қолма-қол ақша және ақшалай қаражаттардың баламалары	22,712,836	15,032,587	-	-	-	37,745,423
Басқа банктердегі қаражат				1,076,701		1,076,701
Клиенттерге несиелер мен аванстар	4,690,563	5,002,150	11,878,298	37,812,266	16,415,550	75,798,827
Инвестициялар	-	-	-	-	554,379	554,379
Басқа қаржы активтері	-	-	332,227	-	-	332,227
Жиыны	27,403,399	20,034,737	12,210,525	38,888,967	16,969,929	115,507,557
Міндеттемелер						
Клиенттердің қаражаты	46,703,306	23,958,471	19,791,933	88,712	190,049	90,732,471
Несие мекемелерінің қаражаты	-	-	-	5,102,162	-	5,102,162
Жалдау бойынша міндеттемелер	14,875	82,796	84,139	312,284	40,675	534,769
Басқа қаржылық міндеттемелер	40,803	3,362	8,586	14,978	2,424	70,153
Қаржылық міндеттемелер бойынша өлеуетті болашақ төлемдер жиыны	46,758,984	24,044,629	19,884,658	5,518,136	233,148	96,439,555
Қаржы құралдары бойынша өтімділік алшақтығы	(19,355,585)	(4,009,892)	(7,674,133)	33,370,831	16,736,781	19,068,002

Талдау өтеу мерзімінің айырмашылығы ағымдағы шоттардағы қаражаттың тарихи тұрақтылығын көрсетпейді, оны қайтару дәстүрлі түрде жоғарыдағы кестелерде көрсетілгеннен ұзағырақ мерзім ішінде орын алды. Бұл қалдықтар кестелерде талап етілетін өтеуге жататын сомаларға енгізілген.

Төмендегі кестеде Банктің несиелік сипаттағы шартты және шарттық міндеттемелерінің шарттық мерзімі көрсетілген. Осы кестеде Банк кредиттік сипаттағы шарттық және шарттық міндеттемелердің қолданылу мерзімдерін осындай шарттардың аяқталған күнін негізге ала отырып ашуды ұсынды.

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	3 айдан аз	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Жиыны
2022 ж.	4,529,895	9,594,920	39,418,710	91,802	53,635,327
2021 ж.	307,007	6,087,219	16,531,602	7,183,752	30,109,580

Клиент міндеттемені орындауды талап ете алатын ең ерте күн бойынша шартты және шарттық міндеттемелердің қолданылу мерзімі ұсынылған жағдайда, жоғарыда көрсетілген барлық міндеттемелер "3 айдан аз" санатында ұсынылатын болады.

Банк кредиттік сипаттағы барлық шарттық міндеттемелерді олардың қолданылу мерзімі аяқталғанға дейін орындау талап етілмейді деп күтеді.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел – бұл пайыздық мөлшерлемелер, валюта бағамдары және үлестік құралдардың бағалары сияқты нарықтық параметрлердегі өзгерістерге байланысты қаржы құралдары бойынша болашақ ақша ағындарының әділ құны өзгеретін тәуекел. Валюталық позицияларды қоспағанда, Банктің нарықтық тәуекелдің айтарлықтай шоғырлануы болмайды.

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру қаупі. Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру қаупі пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруі болашақ ақша ағындарына немесе қаржы құралдарының әділ құнына әсер етуі мүмкін болғандықтан

25 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

туындайды. Банктің 2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзгермелі пайыздық мөлшерлемесі бар сауда емес қаржылық активтері мен қаржылық міндеттемелері жоқ.

Валюталық тәуекел. Валюталық тәуекел - Банк өз қызметін жүзеге асырған кезде шетел валюталары бағамдарының өзгеруіне байланысты шығындардың туындау тәуекелі. Шығындар тәуекелі Банктің валюталар бойынша позицияларын құндық мәнде қайта бағалаудан туындайды. Банк басшылығы валюталар бөлінісінде қабылданатын тәуекел деңгейіне қатысты лимиттерді белгілейді және олардың күнделікті негізде сақталуын бақылайды.

Келесі кестеде Банктің 31 желтоқсанда монетарлық активтер мен міндеттемелер, сондай-ақ болжамды ақша ағындары бойынша айтарлықтай позициялары бар валюталар көрсетілген. Жүргізілген талдау теңгеге қатысты валюта бағамдарындағы ықтимал өзгерістердің жиынтық табыс туралы жеке есепке әсерін есептеуден тұрады (әділ құны валюта бағамының өзгеруіне сезімтал кейбір монетарлық активтер мен міндеттемелердің болуына байланысты). Барлық басқа параметрлер тұрақты мәндермен қабылданады. Кестедегі теріс сомалар жеке жиынтық кіріс туралы есепте ықтимал таза төмендеуді көрсетеді, ал оң сомалар ықтимал таза өсуді көрсетеді:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2022 ж.		2021 ж.	
	Валюта бағамындағы өзгеріс, %	Салық салуға дейінгі пайдаға әсері	Валюта бағамындағы өзгеріс %	Салық салуға дейінгі пайдаға әсері
Валюта				
Ресей рублі	5.74%	5,236	1.34%	(269)
	-5.57%	(5,077)	-1.31%	264
Еуро	2.26%	419	0.72%	(213)
	-2.24%	(416)	-0.76%	227
АҚШ доллары	2.14%	69,333	0.50%	3,019
	-2.07%	(67,136)	-0.48%	(2,889)

Банкте ашық валюталық позицияларға лимиттер белгіленгендіктен және позиция белгіленген лимит шегінде болғандығына байланысты валюталық позиция бір жыл ішінде шамамен тең мәндерге ие болды.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің валюталық позициясы бұдан әрі ұсынылған:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Теңге	АҚШ		Еуро	Басқа валюталар	Жиыны
		доллары	Ресей рублі			
Активтер						
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	29,176,677	36,916,140	666,112	6,839,830	9,387	73,608,146
Басқа банктердегі қаражат	-	1,209,370	-	-	-	1,209,370
Клиенттерге несиелер	50,000,790	25,396,343	-	104,479	-	75,501,612
Инвестициялар	554,379	-	-	-	-	554,379
Басқа қаржы активтері	670,767	2,277,274	12	1,150	5	2,949,208
	80,402,613	65,799,127	666,124	6,945,459	9,392	153,822,715
Міндеттемелер						
Несие мекемелерінің қаражаты	5,108,357	-	-	-	-	5,108,357
Клиенттердің қаражаты	33,298,900	62,464,105	574,179	6,925,708	3,846	103,266,804
Жалдау бойынша міндеттемелер	403,105	-	-	-	-	403,105
Басқа қаржылық міндеттемелер	70,722	89,812	778	1,183	-	162,495
	38,881,150	62,553,917	574,957	6,926,891	3,846	108,940,761
Таза баланстық позиция	41,521,463	3,245,210	91,167	18,568	5,546	44,881,954

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел - Банк өз қызметін жүзеге асырған кезде шетел валюталары.

25 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің валюталық позициясы бұдан әрі ұсынылған:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	Теңге	АҚШ доллары	Ресей рублі	Еуро	Басқа валюталар	Жиыны
Активтер						
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	23,793,602	12,586,223	30,939	1,324,573	10,086	37,745,423
Басқа банктердегі қаражат	-	1,076,701	-	-	-	1,076,701
Клиенттерге несиелер	554,379	-	-	-	-	554,379
Инвестициялар	39,718,668	34,780,350	-	1,299,809	-	75,798,827
Басқа қаржы активтері	78,448	252,618	10	1,144	7	332,227
	64,145,097	48,695,892	30,949	2,625,526	10,093	115,507,557
Міндеттемелер						
Несие мекемелерінің қаражаты	5,102,162	-	-	-	-	5,102,162
Клиенттердің қаражаты	39,936,725	48,083,247	51,105	2,655,066	6,328	90,732,471
Жалдау бойынша міндеттемелер	534,769	-	-	-	-	534,769
Басқа қаржылық міндеттемелер	59,713	10,201	-	239	-	70,153
	45,633,369	48,093,448	51,105	2,655,305	6,328	96,439,555
Таза баланстық позиция	18,511,728	602,444	(20,156)	(29,779)	3,765	19,068,002

Операциялық тәуекел

Операциялық тәуекел-бұл жүйелік сәтсіздікке, қызметкерлердің қателіктеріне, алаяқтыққа немесе сыртқы оқиғаларға байланысты туындайтын тәуекел. Бақылау жүйесі жұмысын тоқтатқан кезде Операциялық тәуекелдер беделге нұқсан келтіруі, құқықтық салдары болуы немесе қаржылық шығындарға әкелуі мүмкін. Банк барлық Операциялық тәуекелдер жойылды деген болжам жасай алмайды, бірақ бақылау жүйесі арқылы және бақылау және ықтимал тәуекелдерге тиісті жауап беру арқылы Банк мұндай тәуекелдерді басқара алады. Бақылау жүйесі міндеттерді, қол жеткізу құқықтарын, бекіту және салыстыру рәсімдерін, персоналды оқытуды, сондай-ақ ішкі аудитті қоса алғанда, бағалау рәсімдерін тиімді бөлуді көздейді.

26 Әділ құнды бағалау

Әділ құнды бағалау рәсімдері

Банк Басқармасы саясат пен рәсімдерді Банктің меншігіндегі жылжымайтын мүліктің әділ құнын мерзімді бағалау ретінде анықтайды.

Банктің жері мен ғимараттарын бағалау үшін үшінші тарап бағалаушылары тартылады. Бағалаушыны таңдауды анықтайтын критерийлерге нарықты білу, бедел, тәуелсіздік және кәсіби стандарттарды сақтау кіреді.

Әрбір есепті күнге банк басшылығы банктің есеп саясатына сәйкес қайта бағалау не қайта талдау талап етілетін активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін талдайды. Осы талдаудың мақсаттары үшін банк басшылығы бағалау есептеулеріндегі ақпаратты шарттармен және басқа да маңызды құжаттармен салыстыра отырып, алдыңғы бағалау кезінде пайдаланылған негізгі бастапқы деректерді тексереді. Үшінші тарап бағалаушыларымен бірге банк басшылығы әрбір актив пен міндеттеменің әділ құнының әрбір өзгерісін тиісті сыртқы көздермен салыстырып, берілген өзгерістің негізді екенін анықтайды.

2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша кеңсе ғимараттары мен негізгі құралдардың бөлігі ретінде жерді тәуелсіз бағалау жүргізілді. Бағалауды кәсіби біліктілігі бар және өзінің орналасқан жері мен санаты бойынша бағаланатын жылжымайтын мүлікке ұқсас мүлікті бағалаудың кәсіби тәжірибесі бар "Мүлікті бағалау кафедрасы" ЖК кәсіби бағалаушылардың тәуелсіз фирмасы жүргізді.

26 Әділ құнды бағалау (жалғасы)

Әділ құн иерархиясы

Банк бағалау моделіне байланысты қаржы құралдарының әділ құнын анықтаудың және ол туралы ақпаратты ашудың мынадай иерархиясын пайдаланады:

- 1-деңгей: бірдей активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтардағы баға ұсыныстары (түзетілмеген).
- 2-деңгей: есепке алынған әділ құнға айтарлықтай әсер ететін барлық бастапқы деректер тікелей немесе жанама түрде байқалатын басқа модельдер.
- 3-деңгей: есепте көрсетілген әділ құнға айтарлықтай әсер ететін барлық бастапқы деректер нарықта байқалмайтын модельдер.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсатында Банк активтер мен міндеттемелердің кластарын актив немесе міндеттеме бойынша табиғат, сипаттамалар мен тәуекелдер, сондай-ақ әділ құн иерархиясындағы деңгей негізінде анықтады.

Мың қазақстандық теңгемен	Бағалау күні	Пайдалану арқылы әділ құнды бағалау			
		1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Жиыны
2022 ж.					
Әділ құны бойынша бағаланатын активтер					
Негізгі құралдар-жер және ғимараттар	31 желтоқсан 2022 ж	-	-	11,619,659	11,619,659
Инвестициялар	31 желтоқсан 2022 ж	-	7,001	-	7,001
Әділ құны ашылатын активтер					
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	31 желтоқсан 2022 ж	1,973,972	71,634,174	-	73,608,146
Басқа банктердегі қаражат	31 желтоқсан 2022 ж	-	1,209,345	-	1,209,345
Клиенттерге несиелер	31 желтоқсан 2022 ж	-	-	71,601,021	71,601,021
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	31 желтоқсан 2022 ж	-	-	547,378	547,378
Басқа қаржы активтері	31 желтоқсан 2022 ж	-	-	2,949,208	2,949,208
Әділ құны ашылатын міндеттемелер					
Несие мекемелерінің қаражаты	31 желтоқсан 2022 ж	-	4,115,300	-	4,115,300
Клиенттердің қаражаты	31 желтоқсан 2022 ж	-	103,084,203	-	103,084,203
Жалдау бойынша міндеттемелер	31 желтоқсан 2022 ж	-	403,105	-	403,105
Басқа қаржылық міндеттемелер	31 желтоқсан 2022 ж	-	-	162,495	162,495

Мың қазақстандық теңгемен	Бағалау күні	Пайдалану арқылы әділ құнды бағалау			
		1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Жиыны
2021 ж.					
Әділ құны бойынша бағаланатын активтер					
Негізгі құралдар-жер және ғимараттар	31 желтоқсан 2021 ж	-	-	10,285,541	10,285,541
Инвестициялар	31 желтоқсан 2021 ж	-	7,001	-	7,001
Әділ құны ашылатын активтер					
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	31 желтоқсан 2021 ж	1,714,163	36,031,260	-	37,745,423
Басқа банктердегі қаражат	31 желтоқсан 2021 ж	-	1,079,487	-	1,079,487
Клиенттерге несиелер	31 желтоқсан 2021 ж	-	-	76,117,986	76,117,986
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	31 желтоқсан 2021 ж	-	-	547,378	547,378
Басқа қаржы активтері	31 желтоқсан 2021 ж	-	332,227	-	332,227
Әділ құны ашылатын міндеттемелер					
Несие мекемелерінің қаражаты	31 желтоқсан 2021 ж	-	5,396,252	-	5,396,252
Клиенттердің қаражаты	31 желтоқсан 2021 ж	-	91,570,842	-	91,570,842
Жалдау бойынша міндеттемелер	31 желтоқсан 2021 ж	-	534,769	-	534,769
Басқа қаржылық міндеттемелер	31 желтоқсан 2021 ж	-	70,153	-	70,153

26 Әділ құнды бағалау (жалғасы)

Төменде қаржылық жағдай туралы есепте әділ құн бойынша көрсетілмейтін Банктің қаржы құралдарының сыныптары бөлінісінде баланстық құн мен әділ құнды салыстыру келтірілген. Кестеде қаржылық емес активтер мен қаржылық емес міндеттемелердің әділ құнының мәндері көрсетілмеген.

Мың қазақстандық теңгемен	2022 ж.			2021 ж.		
	Баланстық құн	Әділ құн	Танылмаған табыс/ (шығыс)	Баланстық құн	Әділ құн	Танылмаған табыс/ (шығыс)
Қаржылық активтер						
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	73,608,146	73,608,146	-	37,745,423	37,745,423	-
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	547,378	547,378	-	547,378	547,378	-
Басқа банктердегі қаражат	1,209,370	1,209,345	(25)	1,076,701	1,079,487	2,786
Клиенттерге несиелер	75,501,612	71,601,021	(3,900,591)	75,798,827	76,117,986	319,159
Басқа қаржы активтері	2,949,208	2,949,208	-	332,227	332,227	-
Қаржылық міндеттемелер						
Несие мекемелерінің қаражаты	5,108,357	4,115,300	993,057	5,102,162	5,396,252	(294,090)
Клиенттердің қаражаты	103,266,804	103,084,203	182,601	90,732,471	91,570,842	(838,371)
Жалдау бойынша міндеттемелер	403,105	403,105	-	534,769	534,769	-
Басқа қаржылық міндеттемелер	162,495	162,495	-	70,153	70,153	-
Іске асырылмаған әділ құнның танылмаған өзгерісінің жиыны			(2,724,958)			(810,516)

Бағалау және болжау модельдері

Төменде жеке қаржылық есептілікте әділ құн бойынша көрсетілетін активтер мен міндеттемелердің әділ құны айқындалған модельдер мен жорамалдар, сондай-ақ қаржылық жағдай туралы жеке есепте әділ құн бойынша бағаланбайтын, бірақ әділ құны ашылатын баптар сипатталған.

Негізгі құралдар-жер және ғимараттар

Банктің жері мен ғимараттарының әділ құны нарықпен салыстыру әдісімен анықталды. Бұл бағалауды білдіреді белгілі бір жылжымайтын мүліктің сипатындағы, орналасқан жеріндегі немесе күйіндегі айырмашылықтарға байланысты түзетілген нарықтық операциялардың бағаларына негізделген.

Әділ құны олардың баланстық құнына тең болатын активтер

Өтімді немесе өтеу мерзімі қысқа (үш айдан аз) қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер жағдайында олардың әділ құны шамамен баланстық құнға тең болады. Бұл рұқсат талап етілгенге дейінгі салымдарға және белгіленген өтеу мерзімі жоқ жинақ шоттарына да қолданылады.

Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын несиелер

Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша есепке алынатын кредиттердің әділ құны тәсілдер жиынтығын пайдалана отырып айқындалады. Қажет болған жағдайда несиелердің әділ құны қарыз алушы немесе соған ұқсас ұйымдар шығарған борыштық бағалы қағаздардың бақыланатын бағалары негізінде бағаланады. Басқа жағдайларда бағалау дисконтталған құнды есептеу модельдеріне негізделген ішкі модельдерді қолдана отырып немесе белгілі бір жағдайларда (мысалы, кепіл ретінде ұсталатын активтер бойынша ақша ағындарына қатысты) – сыртқы бағалау көздерін қолдана отырып жүзеге асырылады. Бағалау үлгілері үшін бақыланбайтын бастапқы деректерге қарыз алушының операциялық қызметі нәтижесінде күтілетін ақша ағындарымен немесе қамтамасыз етуді бағалаумен байланысты несиелік, нарықтық және өтімділік тәуекелдеріне түзетулер кіреді.

26 Әділ құнды бағалау (жалғасы)

Амортизацияланған құн бойынша есепке алынатын қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер

Бағалау әдістеріне таза ағымдағы құнын бағалау және ақша ағындарын дисконттау модельдері және нарықтық баға белгілеулері белгілі ұқсас құралдармен салыстыру кіреді. Бағалау үшін пайдаланылатын пайымдаулар мен деректерге тәуекелсіз және базалық сыйақы мөлшерлемелері, несиелік спрэдтер және дисконттау мөлшерлемелерін, акциялар мен облигациялардың баға белгілеулерін және валюта бағамдарын бағалау үшін қолданылатын басқа түзетулер жатады. Бағалау әдістері нарықтың тәуелсіз қатысушылары анықтаған есепті күндегі жағдай бойынша қаржы құралының құнын көрсететін құнды анықтауға бағытталған.

Белгіленбеген құралдардың, клиенттерге берілетін кредиттердің, клиенттер депозиттерінің, кредиттік ұйымдардағы қаражаттардың, басқа банктердің қаражаттарының, өзге де қаржы активтері мен міндеттемелерінің, қаржылық жалдау жөніндегі міндеттемелердің әділ құны қазіргі уақытта ұқсас шарттармен, кредиттік тәуекелмен және өтеу мерзімімен бәрсөк бойынша қолданыстағы ставкаларды пайдалана отырып, болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы бағаланады. Басшылық қаржы құралдарының әділ құнын бағалау үшін келесі болжамдарды қолданады:

Басшылық қаржы құралдарының әділ құнын бағалау үшін келесі болжамдарды қолданады:

- корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер және бөлшек клиенттерге берілген кредиттер бойынша болашақ ақша ағындарын дисконттау үшін теңгедегі активтер үшін 13.1–20.2%, шетел валютасындағы активтер үшін тиісінше 4.8 – 8.4% дисконттау мөлшерлемелері пайдаланылды (2021 жылғы 31 желтоқсан: 10.4 – 22.7% және 3.6 – 11.4%, тиісінше);
- корпоративтік және бөлшек клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері бойынша болжамды болашақ ақша ағындарын есептеу үшін теңгедегі депозиттер үшін 0.5–14.8%, шетел валютасындағы депозиттер үшін тиісінше 0.2 – 1.3% дисконттау мөлшерлемелері пайдаланылды (2021 жылғы 31 желтоқсан: тиісінше 0.4 – 8.8% және 0.2 – 2.7%).

Әділ құны бойынша бағаланатын 3-деңгейдегі елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер және қаржылық емес құралдардың негізгі жорамалдардағы өзгерістерге сезімталдығы

Келесі кестеде 2021 және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы ең маңызды бақыланбайтын бастапқы деректердің өзгеруіне әділ құн иерархиясының 3 деңгейіне жатқызылған банк ғимараттары мен жерінің әділ құнын бағалаудың сезімталдығы туралы жинақталған ақпарат берілген:

Бақыланбайтын бастапқы деректер	Ауқымы	Сезімталдықтың сипаттамасы
Сауда жеңілдігі	0,0%–10,0%	Сауда жеңілдіктерінің өсуі/төмендеуі жер мен банк ғимараттарының әділ құнының төмендеуіне/өсуіне әкелуі мүмкін.
Алаңға түзету	–27,0%–9,0%	Ауданға түзетудің ұлғаюы/азаюы жер мен банк ғимараттарының әділ құнының өсуіне/төмендеуіне әкелуі мүмкін.
Нысаналы мақсатқа түзету	3,7%–6,2%	Мақсатты түзетудің жоғарылауы/төмендеуі жер мен банк ғимараттарының әділ құнының өсуіне / төмендеуіне әкелуі мүмкін.

27 Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдерін талдау

Төмендегі кестеде активтер мен міндеттемелер оларды өтеудің күтілетін мерзімдері тұрғысынан берілген. Банктің өтеу жөніндегі шарттық дисконтталмаған міндеттемелері туралы ақпарат 25-ескертпеде ашылған.

Мың қазақстандық теңгемен	2022 ж.			2021 ж.		
	1 жыл ішінде	1 жылдан астам	Жиыны	1 жыл ішінде	1 жылдан астам	Жиыны
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	73,608,146	-	73,608,146	37,745,423	-	37,745,423
Басқа банктердегі қаражат	1,209,370	-	1,209,370	1,076,701	-	1,076,701
Инвестициялар	-	554,379	554,379	-	554,379	554,379
Клиенттерге несиелер	38,132,555	37,369,057	75,501,612	21,826,489	53,972,338	75,798,827
Негізгі құралдар	-	12,032,537	12,032,537	-	10,882,025	10,882,025
Материалдық емес активтер	-	321,308	321,308	-	279,078	279,078
Ағымдағы салық міндеттемелерін алдын ала төлеу	185,770	-	185,770	-	-	-
Басқа активтер	4,583,754	367,147	4,950,901	6,298,928	-	6,298,928
Активтер жиыны	117,719,595	50,644,428	168,364,023	66,947,541	65,687,820	132,635,361
Несие мекемелерінің қаражаты	1,108,357	4,000,000	5,108,357	5,102,162	-	5,102,162
Клиенттердің қаражаты	84,886,950	18,379,854	103,266,804	90,174,766	557,705	90,732,471
Ағымдағы КТС бойынша міндеттемелер	-	-	-	110,010	-	110,010
Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	-	214,864	214,864	-	166,858	166,858
Жалдау бойынша міндеттемелер	185,972	217,133	403,105	181,810	352,959	534,769
Басқа міндеттемелер	427,357	51,377	478,734	174,458	25,716	200,174
Міндеттемелердің жиынтығы	86,608,636	22,863,228	109,471,864	95,743,206	1,103,238	96,846,444
Таза позиция	31,110,959	27,781,200	58,892,159	(28,795,665)	64,584,582	35,788,917

Банктің өз міндеттемелерін өтеу қабілеті оның сол уақыт аралығында активтердің баламалы сомасын сату мүмкіндігіне негізделген. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктің жыл ішінде 31,110,959 мың теңге мөлшерінде оң өтімділігі бар (2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша – 28,795,665 мың теңге мөлшерінде теріс өтімділік).

Бірінші талап бойынша өтелуге жататын міндеттемелер жоғарыдағы кестеде өтеу туралы талап мәлімделгендей қаралады. Алайда, Банк көптеген клиенттер Банктің тиісті төлемді жүзеге асыруға міндетті болатын ең ерте күні өтеуді талап етпейді деп күтеді және сәйкесінше кестеде клиенттердің өткен кезеңдердегі қаражатын талап ету туралы ақпарат негізінде Банк есептеген күтілетін ақша ағындары көрсетілмейді.

28 Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу

Сәйкес ҚЕХС (IAS) 24 "Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу" бойынша олардың біреуі екінші Тараптың операциялық және қаржылық шешімдерін бақылауға немесе айтарлықтай әсер етуге мүмкіндігі бар тараптар байланысты Тараптар болып саналады. Тараптар байланысты ма, жоқ па деген мәселені шешкен кезде олардың заңды нысаны ғана емес, Тараптар арасындағы қатынастардың мазмұны ескеріледі.

Байланысты Тараптар байланысты емес Тараптар арасында жүргізілмейтін мәмілелерге кіре алады. Мұндай мәмілелердің бағалары мен шарттары байланысты емес Тараптар арасындағы мәмілелердің бағалары мен шарттарынан өзгеше болуы мүмкін.

28 Байланысты Тараптар туралы ақпаратты ашу (жалғасы)

Байланысты тараптармен жасалатын операциялар көлемі, 2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо, сондай-ақ көрсетілген күндерде аяқталған жылдардағы шығыстар мен кірістердің тиісті сомалары төменде келтірілген:

Мың қазақстандық теңгемен	2022 ж.					2021 ж.				
	Бақылаушы акционер	Негізгі басқарушы персонал	Жалпы бақылаудағы ұйымдар	Еншілес ұйымдар	Жиыны	Бақылаушы акционер	Негізгі басқарушы персонал	Жалпы бақылаудағы ұйымдар	Еншілес ұйымдар	Жиыны
Активтер										
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	2,092,252	-	862,852	-	2,955,104	545,861	-	511,919	-	1,057,780
Басқа банктердегі қаражат	-	-	1,209,371	-	1,209,371	-	-	1,079,770	-	1,079,770
Клиенттерге несиелер	-	69,254	-	-	69,254	-	807	-	-	807
Басқа активтер	-	-	16,989	-	16,989	-	-	-	-	-
Міндеттемелер										
Клиенттердің қаражаты	-	10,591	21,287	306,264	338,142	-	42,525	-	170,542	213,067

Төменде 2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы байланысты тараптармен операциялар бойынша кірістер мен шығыстардың баптары келтірілген:

Мың қазақстандық теңгемен	2022 ж.					2021 ж.				
	Бақылаушы акционер	Негізгі басқарушы персонал	Жалпы бақылаудағы ұйымдар	Еншілес ұйымдар	Жиыны	Бақылаушы акционер	Негізгі басқарушы персонал	Жалпы бақылаудағы ұйымдар	Еншілес ұйымдар	Жиыны
Пайыздық кірістер	147,946	4,137	52,461	-	204,544	14,112	422	44,720	-	59,254
Пайыздық шығыстар	(295,742)	-	(7)	(19,920)	(315,669)	-	-	-	(3,255)	(3,255)
Комиссиялық шығыстар	(49,871)	-	-	-	(49,871)	-	-	-	-	-

Бақылаушы акционердің қаражатын тарту шарттары бойынша ақпарат 12-ескертпеде ашылды. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі басқарушы персоналдың кредиттері жылдық 8% -12% (2021 жылғы 31 желтоқсандағы: жылдық 8% -17%) және 2021-2026 жылдары (2021 жылғы 31 желтоқсандағы: 2021-2026 жылдары) өтеу мерзімдерінде сыйақы мөлшерлемелері болды.

Төменде 2022 жылға арналған негізгі басқару персоналының 9 мүшесіне (2021 жылға: 10 мүшеге) сыйақы туралы ақпарат берілген:

Мың қазақстандық теңгемен	2022 ж.	2021 ж.
Қызметкерлерге жалақы және басқа да қысқа мерзімді төлемдер	117,915	104,819
Әлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар	11,381	9,881
Негізгі басқару персоналына сыйақы жиыны	129,296	114,700

29 Капиталдың жеткіліктілігі

Банк өз қызметіне тән тәуекелдерден қорғау мақсатында капиталдың жеткіліктілік деңгейін белсенді басқаруды жүзеге асырады. Банк капиталының жеткіліктілігі ҚР ҰБ белгілеген басқа әдістерді, нормативтерді пайдалана отырып бақыланады.

2022 және 2021 жылдар ішінде Банк капиталға қатысты барлық сыртқы белгіленген талаптарды толық орындады.

Банк үшін капиталды басқарудың негізгі мақсаты Банктің капиталға қатысты сыртқы талаптарды сақтауын қамтамасыз ету және қызметті жүзеге асыру және Акционерлік құнды барынша арттыру үшін қажетті жоғары несиелік рейтинг пен капиталдың жеткіліктілік нормативтерін сақтау болып табылады.

Банк өз капиталының құрылымын басқарады және оны жүзеге асырылатын қызмет түрлерінің экономикалық жағдайлары мен тәуекел сипаттамаларындағы өзгерістер аясында түзетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда капиталды басқару мақсаттары, саясаты мен рәсімдерінде өзгерістер болған жоқ.

29 Капиталдың жеткіліктілігі (жалғасы)

ҚР ҰБ белгілеген қолданыстағы талаптарға сәйкес Банктер мыналарды қолдауы керек:

- Негізгі капиталдың нарықтық тәуекелді және операциялық тәуекелдің сандық өлшемін (к1) ескере отырып есептелген кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтер мен шартты және ықтимал міндеттемелер, активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер сомасына қатынасы.
- Инвестицияларды шегергендегі 1 деңгейдегі капиталдың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтер мен шартты және ықтимал міндеттемелер сомасына қатынасы, активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер нарықтық тәуекелді және операциялық тәуекелдің сандық өлшемін (к1–2) ескере отырып есептелген.
- Меншікті капиталдың нарықтық тәуекелді және операциялық тәуекелдің сандық өлшемін (к2) ескере отырып есептелген кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтер мен шартты және ықтимал міндеттемелер, активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер сомасына қатынасы.

Жоғарыда көрсетілген коэффициенттерді есептеу мақсаттары үшін инвестициялар заңды тұлғаның акционерлік капиталына (жарғылық капиталға қатысу үлесіне), сондай-ақ жиынтық мөлшері банктің 1-деңгейдегі капиталы мен 2-деңгейдегі капиталының жалпы мөлшерінің 10% - % асатын заңды тұлғаның реттелген борышына салынатын салымдар болып табылады.

Бұдан әрі кестеде 2022 және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚР ҰБ талаптарына сәйкес есептелген банктің капиталын талдау көрсетілген:

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
1–деңгейдегі капитал	58,327,786	35,505,742
2-деңгейдегі капитал	-	-
Капитал жиыны	58,327,786	35,505,742
Тәуекелді ескере отырып өлшенген активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, ықтимал талаптар мен міндеттемелер	158,869,838	125,873,147
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті k1 (кем дегенде 5,5%)	37%	28%
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті k1-2 (минимум 6,5%)	37%	28%
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті k2 (кем дегенде 8,0%)	37%	28%

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
1-деңгейдегі капитал		
Акционерлік капитал	48,500,000	15,000,000
Қайта бағалау резервтері	950,746	696,534
Бөлінбеген пайда	18,916,705	18,911,111
Жинақталған ашық резерв	1,177,175	1,177,175
Ағымдағы жылдың шығыны	(10,895,533)	-
Материалдық емес активтер, соның ішінде гудвилл	(321,307)	(279,078)
1-деңгейдегі капитал жиыны	58,327,786	35,505,742
2-деңгейдегі Капитал		
Қайта бағалау қоры	-	-
Реттелген қарыз	-	-
2-деңгейдегі капитал жиыны	-	-
Капитал жиыны	58,327,786	35,505,742

29 Капиталдың жеткіліктілігі (жалғасы)

<i>Мың қазақстандық теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Несиелік тәуекелді ескере отырып өлшенген активтер	117,032,146	106,301,731
Несиелік тәуекелді ескере отырып өлшенген шартты және ықтимал міндеттемелер	36,166,558	14,989,059
Нарықтық тәуекелді ескере отырып есептелген активтер және шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер	326,075	74,025
Операциялық тәуекел	5,345,059	4,508,334
Тәуекелдердің жалпы сомасы	158,869,838	125,873,149

30 Есепті күннен кейінгі оқиғалар

2023 жылғы 13 қаңтарда ҚР ҰБ ақша-кредит саясаты комитеті нақты инфляцияның ҚР ҰБ болжамдарына сәйкестігі жағдайында шешім +/- 1 дәлізімен жылдық 16.75% деңгейінде базалық мөлшерлемені белгілеу туралы шешім қабылдады. Ішкі және сыртқы инфляциялық процестердің динамикасы, сондай-ақ экономикалық өсу траекториясы ҚР ҰБ болжамының базалық сценарийіне сәйкес қалыптасуда. Айлық инфляция оның орташа жылдық мәндерінен асып кеткен кезде біртіндеп баяулайды. Инфляция тәуекелдерінің балансы инфляцияның жоғары тұрақты бөлігінде және жеделдетілген инфляциялық күтулерде проинфляциялық тәуекелдердің пайдасына ауысады. Логистикалық тізбектерді қайта құрудың экономикаға теріс әсері жалғасуда. Тұрақты тәуекелдер базалық мөлшерлемені ұзақ уақыт бойы ағымдағы мөндерде ұстап тұруды талап етеді.

2023 жылдың наурызында Еуропада да, АҚШ-та да пайыздық мөлшерлемелердің өсуіне әкелген соңғы оқиғаларды ескере отырып, Калифорнияда орналасқан Silicon Valley Bank банкрот деп танылды, бұл 2008 жылы Washington Mutual Банкі жабылғаннан кейінгі АҚШ тарихындағы екінші ірі банкроттық болды. Silicon Valley Bank АҚШ-тағы ең ірі 16 банктің қатарына кірді және стартаптармен жұмыс істеуге маманданған. АҚШ-тағы жергілікті дағдарыстың еуроаймақ банктеріне әсер ету қаупі швейцариялық Credit Suisse Банкінің акцияларының құнының төмендеуіне әкелді. Соңғы күндері жаһандық оқиғалар ішкі валюта нарығында көрініс табуда. АҚШ долларына қатысты құбылмалылықтың жоғарылауы және ұлттық валютаның әлсіреуі байқалады, бұл мұнай бағасының барреліне 73-74 долларға дейін төмендеуімен қиындайды. Сонымен қатар, АҚШ және еуроаймақ банктеріндегі жергілікті дағдарыстардың Қазақстанның қаржы нарығына әсері шектеулі. Банктің АҚШ және еуроаймақ банктерінде активтері жоқ. Осы есептілікті шығару күніндегі жағдай бойынша банк басшылығы аталған оқиғалардың Банкке әсерін байқамайды, сондай-ақ Банк мұндай оқиғалардың Банктің қаржылық жағдайына ықтимал әсерін болжауға мүмкіндік беретін стресс-тестілеуді үнемі жүргізеді. Соңғы стресс-тестілеудің нәтижелеріне сәйкес қауіпсіздік қоры жеткілікті және мұндай сценарийлер туындаған жағдайда Банктің пруденциалдық нормативтері бұзылмайды.